

NESDB

Office of the National Economic
and Social Development Board

JOHNS HOPKINS

U N I V E R S I T Y

บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย

พ.ศ. 2549-2551

Non-Profit Institutions Satellite Account of Thailand 2006-2008 Edition

Supported by the Johns Hopkins University

under the guideline of the Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts

developed by the Johns Hopkins University Center for Civil Society Studies

in cooperation with the United Nations Statistics Division

คำนำ

การจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทยครั้งนี้ถือเป็นครั้งแรก โดยดำเนินงานภายใต้กรอบข้อตกลงระหว่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(สศช.) และ The Johns Hopkins University Center for Civil Society Studies (JHU/CCSS) ซึ่งจัดทำตามกรอบแนวคิดและวิธีการตามคู่มือเรื่องการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร หรือ Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts ที่พัฒนาโดย JHU/CCSS ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติ หรือเรียกว่า UN NPI Handbook พร้อมทั้งมีกระบวนการดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการให้คำปรึกษาการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

โดยบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร นับเป็นบัญชีบริวาร (Satellite Account) ของระบบบัญชีประชาชาติบัญชีหนึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนบทบาทและความสำคัญของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นกว่าที่ได้นำเสนอไว้ในระบบบัญชีประชาชาติ ซึ่งจะยังผลให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ วิจัย วางแผน และกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งสำหรับการสนับสนุนการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย นำเสนอข้อมูลในช่วงระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2549-2551 ประกอบด้วยความเป็นมา วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดและวิธีการจัดทำ และผลการศึกษา รวมทั้งได้นำเสนอข้อจำกัด บทเรียนจากการศึกษา และข้อเสนอแนะที่สำคัญ

สำนักงานฯ ขอขอบคุณ JHU/CCSS ที่ได้ให้การสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและงบประมาณ คณะกรรมการให้คำปรึกษาและคณะทำงาน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็น ตลอดจนหน่วยงานแหล่งข้อมูลทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานการศึกษาในครั้งนี้ซึ่งเป็นการจัดทำและเผยแพร่สู่สาธารณะเป็นครั้งแรก จะเป็นเอกสารวิชาการที่เป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงและพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ธันวาคม 2553

Preface

The Satellite Account of Non-Profit Institutions of Thailand (NPIs) is considered to be the first official publication. Compilation of the NPIs has inaugurated under an agreement between the Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB) and The Johns Hopkins University Center for Civil Society Studies (JHU/CCSS). The NESDB has formed the working group responsible for the pilot work under supervision of the advisory committee, comprising representatives from relevant agencies both public and private sector. In particular, compilation of Satellite Account of Non-Profit Institutions of Thailand has been completed in compliance with the Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts developed by JHU/CCSS under outline of the United Nations (UN NPI Handbook).

As one of the satellite accounts in the System of National Accounts (SNA), the NPIs account aims to provide more details and address the crucial roles of the nonprofit institution sector other than provided in the conventional SNA. Therefore, the account of NPIs can be used as a valuable tool and information for economic and social planning.

Publication of the NPIs covers three years of data series 2006 – 2008 and includes backgrounds, objectives, conceptual framework, and compilation results. Additionally, the publication also indicates some limitations and lesson learned from compilation as well as recommendations for future development.

The NESDB would like to express our gratitude to JHU/CCSS in providing technical and financial supports, the advisory committee, experts, participants from focus group seminar, and various data sources. We are pleased to publish the first and official NPIs with the hope that this publication will provide information for fulfilling economic and social assessment in various aspects.

(Arkhom Termpittayapaisith)

Secretary-General

National Economic and Social Development Board

December 2010

กิตติกรรมประกาศ

บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย ปี พ.ศ.2549-พ.ศ.2551 ได้จัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระบวนการดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการให้คำปรึกษาการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ การดำเนินงานดังกล่าวอยู่ภายใต้กรอบข้อตกลงระหว่างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) และ The Johns Hopkins University Center for Civil Society Studies (JHU/CCSS) โดยมีกรอบแนวคิดและวิธีการจัดทำตามแนวทางในคู่มือเรื่องการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร หรือ Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts ที่พัฒนาโดย JHU/CCSS ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติ

สำนักงานฯ ขอขอบคุณ JHU/CCSS สำหรับการสนับสนุนทั้งด้านวิชาการและงบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Prof. Dr. Lester M. Salamon, ผู้อำนวยการ JHU/CCSS และ Ms. Megan Haddock ผู้ประสานงานโครงการ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของ JHU/CCSS ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งขอขอบคุณคณะกรรมการให้คำปรึกษา และคณะทำงานการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิดเห็น ที่ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์สำหรับการจัดทำและปรับปรุงบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอขอบคุณหน่วยงานแหล่งข้อมูล ที่ได้สนับสนุนข้อมูลเพื่อให้งานจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทยสำเร็จลุล่วงตามกำหนดเวลา และได้มาตรฐานตามกรอบคู่มือการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

Acknowledgements

The Non-Profit Institutions Satellite Account of Thailand series 2006 to 2008 is considered to be the first official publication. Accomplishment has been done in compliance with the Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts developed by the Johns Hopkins University Center for Civil Society Studies (JHU/CCSS) in cooperation with the United Nations Statistics Division. The Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB) has formed the working group to carry out NPIs compilation under supervision of the advisory committee. Contributing agencies are from both public and private sectors, namely Chulalongkorn University – Center for Peace and Conflict Studies, National Institute of Development Administration – Center for Philanthropy and Civil Society, Ministry of Social Development and Human Security – Office of the National Commission of Social Welfare, National Statistical Office, and the representatives from the NESDB - Community Economic Development and Income Distribution Office and National Accounts Office.

The NESDB gratefully acknowledges the JHU/CCSS for both technical and financial assistance especially Professor Dr. Lester M. Salamon, Director of JHU/CCSS; Ms. Megan Haddock, Project Coordinator; and JHU/CCSS staffs. We also recognize to the great contribution and recommendation from the advisory committee, experts, and participants from the focus group seminar. In particular, we are indebted to organizations providing valuable data sources so as to accomplish the NPIs compilation and attain the international standard requirement recommended in the handbook.

Center for Civil Society Studies

Lester M. Salamon
Director

13 December 2010

Nonprofit organizations have been playing increasingly important roles in Thailand and other countries throughout the world, yet these organizations have long been the invisible subcontinent on the social and economic landscape of most countries due to a lack of basic data. The publication of an official United Nations *Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts* in 2003 created the opportunity to change this situation by encouraging countries to produce regular “satellite accounts” on this set of institutions.

With the publication of this “Non-Profit Institutions Satellite Account of Thailand,” by the National Economic and Social Development Board (NESDB), Thailand becomes the first country in Southeast Asia to carry out the mandate of this UN *Handbook*. In doing so it joins a select group of other countries that have implemented this *Handbook*, including Canada, the United States, France, Belgium, Japan, Australia, New Zealand, the Czech Republic, and Mozambique, and provides an important demonstration to other countries of the feasibility of putting the nonprofit sector more explicitly on the economic map of this region.

The completion of this initial satellite account on nonprofit institutions represents a crucial first step toward the creation of a permanent system for documenting the considerable contributions of the nonprofit sector to Thai social and economic life. In the process, it will bring this set of institutions to the attention of government policy-makers, the press, and the public at large; equip government ministries and private donors to make more effective use of this set of institutions in addressing the country’s health, education, economic development, and environmental challenges; and enable civil society organizations to represent themselves more effectively to government and the public, and understand and cope with the trends affecting their work.

It has been our privilege to cooperate with the NESDB on this work over the past five years. We have been impressed by the dedication and professionalism of NESDB staff and grateful for the commitment to this effort on the part of NESDB leadership. We are also grateful to the Sasakawa Peace Foundation, which provided both Johns Hopkins University and the NESDB with financial support that allowed this work to go forward. We hope the Thai nonprofit sector will benefit from this initiative not only immediately but for years to come.

We thank our colleagues at the NESDB for taking the leadership in this collaboration and we look forward to working with them on future updates of these data.

Lester M. Salamon
Director

คณะกรรมการให้คำปรึกษาและคณะทำงานจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

คณะกรรมการให้คำปรึกษาการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

รศ.ดร.จุรี วิจิตรวาทการ (กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	ที่ปรึกษา
นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ (เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	ที่ปรึกษา
นายปรเมธี วิมลศิริ (รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)	ประธานกรรมการ
นางวนิดา มหากิจ	ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน รองประธานกรรมการ
ศ.ดร.อมรา พงศาพิชญ์ ¹	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาสันติภาพและความขัดแย้ง
ผศ.ดร.จิรพรรณ ภัคติบุตร	ศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
นายชินชัย ชัยเจริญ	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ
นายณพพร มนูญผล	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นายสุริยา จันทร์กระจ่าง	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางลักขณา ยุวประกร	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
นางสาวสกุลกานต์ ชันแข็ง	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
นางสาวนุชจรี วงษ์สันต์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสมจิตต์ จรรย์พงษ์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางศิวลี ทิวสังวาลย์	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสุชาดา แก้วมาดิงาม	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสาวจิตราภรณ์ เมฆกระจำ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ว่าที่ร้อยตรีอริกเศรษฐ์ ทองเวส	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะทำงานจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นางสมจิตต์ จรรย์พงษ์	นางสุชาดา แก้วมาดิงาม	นางสาวจิตราภรณ์ เมฆกระจำ
นางจินดารัตน์ ชินบุเอะ	ว่าที่ร้อยตรีอริกเศรษฐ์ ทองเวส	นางสาวบุญญา อักษรศิริโอภาส

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

นางสาววิชุดา แก้วเชื้อ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

นางสาวสมใจ มูลสาร

¹ ลาออกเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2553 เพราะได้รับตำแหน่งประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

บทคัดย่อ

การจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทยฉบับนี้ ถือเป็นฉบับแรกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและนำเสนอบทบาทและความสำคัญของการดำเนินงานของภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรในเชิงเศรษฐกิจ นอกเหนือจากบทบาทและความสำคัญด้านสังคมที่ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจุบันกล่าวได้ว่าภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรเป็นภาคีการพัฒนาที่มีส่วนร่วมที่สำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐบาลได้เป็นอย่างดี ดังที่รู้จักกันโดยทั่วไปในหลากหลายชื่อ เช่น องค์กรประชาสังคม (Civil Society Organizations) องค์กรสาธารณประโยชน์ (Public Interest Nongovernment Organizations) องค์กรพัฒนาเอกชน (Nongovernment Organizations) และองค์กรการกุศล (Philanthropic Organizations) เป็นต้น

โดยบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทยจัดทำตามกรอบแนวคิดและวิธีการที่เป็นสากลหรือตามกรอบคู่มือเรื่องการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรที่พัฒนาโดย The Johns Hopkins University Center for Civil Society Study (JHU/CCSS) ร่วมกับองค์การสหประชาชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรภายใต้กรอบความตกลง (Letter of Agreement) ร่วมกันระหว่างสศช.และ JHU/CCSS เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2551 มีระยะเวลาการดำเนินงานประมาณ 3 ปี และจัดทำภายใต้คณะกรรมการให้คำปรึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

นอกจากนั้น กรอบแนวคิด การวัดค่า และหลักการบันทึกบัญชี มีความสอดคล้องกับระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 หรือบัญชีเศรษฐกิจรวมของประเทศ จึงถือได้ว่าบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรเป็นบัญชีบริหารหรือบัญชีย่อยของระบบบัญชีประชาชาติที่สามารถแสดงความเชื่อมโยงของธุรกรรมทางเศรษฐกิจได้ในระดับลึก เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยนำเสนอข้อมูลอนุกรม 3 ปี ตั้งแต่ปี 2549-2551 รวมทั้งได้ขยายขอบเขตของการผลิตให้กว้างขวางกว่าระบบบัญชีประชาชาติ กล่าวคือ การเพิ่มเติมการประเมินค่าการทำงานของอาสาสมัคร นอกจากนี้องค์กรไม่แสวงหากำไรในที่นี้ครอบคลุมทั้งองค์กรที่มีใช้ระบบตลาด หมายถึงดำเนินการในการผลิตสินค้าและบริการให้แก่ประชาชนแบบให้เปล่าหรือไม่คิดมูลค่าหรือคิดในราคาที่ไม่คุ้มทุน และองค์กรที่เป็นระบบตลาด หมายถึงดำเนินการเพื่อหวังผลกำไรหรือคิดราคาที่มีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจ แต่มีความแตกต่างกับธุรกิจเอกชนคือ ผลกำไรหรือผลประโยชน์นั้นจะต้องไม่มีการแบ่งปัน แต่นำกลับมาใช้หมุนเวียนภายในองค์กร

ผลการศึกษาพบว่าในปี 2549 มีจำนวนองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งสิ้น 70,792 องค์กร จำแนกตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากล ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4 ออกเป็น 4 สาขาการผลิต คือ การศึกษา กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมขององค์กรสมาชิก โดยองค์กรประเภทกิจกรรมขององค์กรสมาชิกซึ่งรวมองค์กรศาสนาไว้ด้วย มีจำนวนมากที่สุดโดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 70.1 ขององค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งหมด รองลงมาได้แก่ องค์กรด้านกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ สัดส่วนร้อยละ 28.7 ส่วนองค์กรด้านการศึกษามีสัดส่วนร้อยละ 1.2 ในขณะที่กิจกรรมด้านสุขภาพ มีสัดส่วนน้อยที่สุดร้อยละ 0.03

ความสำคัญของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในเชิงเศรษฐกิจ พิจารณาจากการเปรียบเทียบขนาดของ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรต่อ GDP รวมของประเทศ พบว่ามีสัดส่วนเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 0.8 หรือมีมูลค่าโดยรวม 61,872 ล้านบาท ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 66,555 ล้านบาท และ 72,112 ล้านบาท ในปี 2550 และปี 2551 ตามลำดับ กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ นับว่าที่มีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจมากที่สุด โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 30.6 ต่อ GDP ขององค์กรฯ โดยรวม รองลงมาคือกิจกรรมด้านสุขภาพ ซึ่งมีสัดส่วนใกล้เคียงกันที่ร้อยละ 29.1 เป็นที่น่าสังเกตว่า กิจกรรมด้านสุขภาพมีจำนวนองค์กรน้อยที่สุด แต่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรได้เป็นลำดับที่สองรองจากกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ซึ่งมีจำนวนองค์กรมาก ปัจจัยที่สำคัญส่วนหนึ่งมาจากองค์กรไม่แสวงหากำไรด้านสุขภาพซึ่งหมายถึงโรงพยาบาลเอกชนบางแห่ง เป็นองค์กรที่มีลักษณะการดำเนินงานในระบบตลาดและมีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจ ในขณะที่องค์กรด้านกิจกรรมสังคมสงเคราะห์เป็นองค์กรประเภทมิใช่ระบบตลาดทั้งหมด

สำหรับกิจกรรมขององค์กรสมาชิก ซึ่งมีจำนวนองค์กรมากที่สุด มีสัดส่วนของมูลค่าเพิ่มหรือ GDP ร้อยละ 24.0 หรือคิดเป็นลำดับที่สามรองจากกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมด้านสุขภาพ ส่วนการศึกษามีสัดส่วนน้อยที่สุดคือร้อยละ 16.3 เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบด้วยโรงเรียนเอกชนประเภทสอนศาสนา การศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งเป็นองค์กรที่มิใช่ระบบตลาดจึงไม่มีผลกำไรจากการดำเนินงาน รายรับส่วนใหญ่มาจากการอุดหนุนของรัฐบาลและการบริจาคจากภาคเอกชน นอกจากนี้โรงเรียนสายสามัญบางแห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินงานขาดทุน ประกอบกับ ในกรณีของประเทศไทยรัฐบาลมีบทบาทด้านการศึกษาค่อนข้างมากเมื่อเทียบกับภาคเอกชน ดังจะเห็นได้จากงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีที่มีวงเงินสูง

สำหรับ แหล่งรายรับขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ใช้ในกิจกรรมการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือสังคมและประชาชน ส่วนใหญ่มาจากการบริจาคของภาคเอกชน ซึ่งรวมทั้งธุรกิจเอกชนและประชาชนทั่วไป โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 52.6 ของรายรับทั้งหมด ในขณะที่การสนับสนุนจากภาครัฐมีสัดส่วนโดยเฉลี่ยร้อยละ 7.0 ที่เหลือเป็นรายได้จากการดำเนินงาน รายได้จากทรัพย์สิน และเงินบริจาคจากต่างประเทศ

ส่วนรายจ่ายขององค์กรฯ พิจารณาจากสัดส่วนเฉลี่ยต่อปี พบว่าร้อยละ 45.0 เป็นการใช้จ่ายด้านการบริหารจัดการ และร้อยละ 38.2 คือ การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้าย (Final consumption expenditure) ซึ่งรายจ่ายส่วนนี้ถือเป็นผลประโยชน์ที่สังคมและประชาชนได้รับผ่านทางองค์กรไม่แสวงหากำไร หรือเรียกว่าการบริโภคของครัวเรือนหรือของประชาชน ประกอบด้วยการดำเนินงานขององค์กรเองเพื่อให้บริการแก่สังคมและประชาชนที่สามารถวัดเป็นตัวเงินได้ และการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการให้แก่ประชาชนโดยตรง เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น ทั้งในสถานการณ์ปกติและในช่วงการเกิดภัยพิบัติต่างๆ

สำหรับมูลค่าการทำงานของอาสาสมัคร ประกอบด้วยอาสาสมัครทั่วไป ประเมินจากข้อมูลการสำรวจการใช้เวลาของประชากรและการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร รวมทั้งพระภิกษุในองค์กรศาสนา พบว่ามีมูลค่าการทำงานรวมกัน 77.480 ล้านบาท ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 80.029 ล้านบาทในปี 2551 เมื่อรวมมูลค่าการทำงานของอาสาสมัครใน GDP ส่งผลให้สัดส่วน GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไร ต่อ GDP รวม เพิ่มขึ้นเป็นเฉลี่ยร้อยละ 1.6 ต่อปี เทียบกับที่ไม่รวมอาสาสมัครที่มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 0.8 ต่อปี

กล่าวได้ว่าบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร นับเป็นเครื่องมือที่สำคัญด้านเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผน การตัดสินใจ และการกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเฉพาะภาคองค์กรไม่แสวงหากำไร สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับบทบาทด้านเศรษฐกิจให้ดำเนินควบคู่ไปกับด้านสังคมที่มีบทบาทสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาให้เป็นภาคที่สำคัญสำหรับการสนับสนุนการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม

Abstract

The Non-Profit Institutions Satellite Account of Thailand (NPIs) is considered to be the first official publication of its kind in Thailand. The purpose of NPIs Satellite Account compilation is to study and present the important roles of non-profit organizations in terms of economic activities beyond their social service delivery which have been continuously contributing to the society. At present, various types of non-profit organizations such as Civil Society Organizations, Public Interest Nongovernment Organizations, Nongovernment Organizations (NGO) and Philanthropic Organizations have contributed a significant part in supporting the government sector.

The NPIs compilation has been formulated under the framework of the Letter of Agreement between the Office of the National Economic and Social Development Board (NESDB) and the Johns Hopkins University Center for Civil Society Studies (JHU/CCSS) on July 30, 2008 for a period of three years, ending December 31, 2010. Moreover, the account has been compiled following the United Nations Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts developed by JHU/CCSS in cooperation with the United Nations Statistics Division, and the compilation process has also been prepared under the supervision of an advisory committee, comprising representatives from relevant agencies both public sector and private sector.

In addition, the NPIs satellite account has been done in compliance with the 1993 System of National Account (1993 SNA). Therefore, this can be regarded as the satellite account of the 1993 SNA which has shown the relationship of economic transactions of specific areas in depth in order to make its use more efficient. A three-year period from 2008 to 2010 is presented, and extends its output wider than in the 1993 SNA by including both non-market NPIs that provides goods and services to households free or at prices that are not economically significant and market NPIs that sell most or all output at prices that are economically significant. The NPIs satellite account additionally includes the measurement of volunteer work.

The study results show that there were 70,792 non-profit organizations in Thailand in 2006 which can be classified by the International Standard Industrial Classification (ISIC) into 4 sectors: Education, Human health activities, Social work activities without accommodation and Activities of Membership Organizations. The Activities of Membership Organizations are considered to be the most important sector with its share of 70.1 percent of total NPIs, including religious organizations or

temples. The Social Work sector and Education sector accounted for 28.7 percent and 1.2 percent respectively, whereas the Health sector has the smallest ratio of only 0.03 percent.

The importance of NPIs in the economic perspective can be determined by the size of the GDP of NPIs which is equivalent to 0.8 percent of the country's GDP. The NPIs' value added or GDP in 2006 was amounted at Baht 61,872 million. This figure increased to Baht 66,555 million in 2007 and Baht 72,111 million in 2008. Economically, Social Work activities showed the highest share, contributing 30.6 percent to the NPIs' GDP, followed by the Health activities which posted nearly the same rate of 29.1 percent. It should be noticed that the NPIs in Health activities has the smallest number among the total NPIs organizations, however, it generated the second most on the value added or GDP of the NPIs. This result of the Health activities is mainly from private hospitals which are considered to be the market NPIs whereas all organizations in Social Work activities are non-market NPIs.

Furthermore, number of organizations in Activities of Membership Organizations sector posted at 70.1 percent, which is the highest structure of total NPI organizations. However, most of them are non-market NPIs, including religious organizations, therefore the value added or GDP of this sector was only 24 percent of NPIs' GDP, ranking third after the Social Work activities sector and the Health activities sector. The smallest value added or GDP of the NPIs is the Education sector which is valued only at 16.3 percent of the NPIs' GDP. Education sector which consists mostly of religious schools, special schools, and education welfare schools has been classified as non-market NPIs, while some market schools are not-profits except for universities. Most of their sources of revenue are obtained from the government subsidies and private sector transfers.

It should be noted that the sources of revenue of the NPIs in Thailand came mostly from private donations with 52.6 percent share of total revenue. Government support accounted for only 7.0 percent of total revenue and the remaining balance came from the sale of goods and services, property income and foreign grants and transfers.

As for NPIs expenditures, the majority is operating expenses. A significant part of the expense is on final consumption expenditure which accounted for an average of 38.2 percent to total expense per year. The final consumption expenditure of NPIs is considered to be the benefit of households through NPIs activities in both normal and disaster situations.

The value of volunteer work is estimated from number of volunteer working hours from the Time Use Survey compared to the wages of labors of community sector from the Labor Force Survey. In the case of Thailand, some of the work monks in religious organizations conduct are also included in the amount of volunteer work measured. The value of volunteer work in Thailand was valued at Baht 77,480 million in 2006, increased to Baht 80,029 million in 2008. The NPIs contribution to GDP including the value of volunteer work increases to an average of 1.6 percent per year higher than the average of 0.8 percent without the volunteering estimation.

It can be seen that NPIs Satellite Account provides various useful information which can be used as an important economic tool for policy making and decision taking in the relevant aspects. In addition, this is useful for the NPIs sector itself for the improvement of their economic activities to go along with their social service delivery which have been already played an important role in the country.

คำนำ

กิตติกรรมประกาศ

จดหมายจาก The Johns Hopkins University Center for Civil Society Study
คณะกรรมการให้คำปรึกษาและคณะทำงานจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร
บทคัดย่อ

สารบัญ

1	บทนำ	1
1.1	ความเป็นมา	1
1.2	วัตถุประสงค์	3
1.3	กรอบแนวคิดและนิยาม	3
1.4	ขอบเขต	5
2	แนวทางการศึกษาและวิธีการจัดทำ	7
2.1	รูปแบบบัญชีมาตรฐาน	7
2.2	การวัดค่า	10
2.3	การจำแนกหมวดหมู่	10
2.4	วิธีการจัดทำ	11
2.5	แหล่งข้อมูล	16
3	ผลการศึกษา	17
3.1	ข้อมูลทั่วไป	17
3.2	บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย ปี 2549-2551	19
4	องค์กรไม่แสวงหากำไรเปรียบเทียบระหว่างประเทศ	
	โดย The Johns Hopkins University Center for Civil Society Study	31
5	บทสรุป	37
5.1	สรุปผลการศึกษา	37
5.2	ข้อจำกัด สรุปบทเรียนจากการศึกษา และข้อเสนอแนะ	38

บรรณานุกรม

ภาคผนวก 1: คำนิยาม

ภาคผนวก 2: การจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากล ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4 (ISIC revision 4.0)

ภาคผนวก 3: ตารางสถิติ

ภาคผนวก 4: สรุปผลการประชุมระดมความคิดเห็นและการสำรวจภาคสนาม

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA) หมายถึงการบันทึกธุรกรรมทางเศรษฐกิจในระดับภาพรวม โดยการวัดค่าในรูปตัวเงิน (Money term) และบันทึกในตารางมาตรฐานตามหลักการทางบัญชี พร้อมทั้งการจัดหมวดหมู่ตามมาตรฐานสากลและตามหลักการทางเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างธุรกรรมทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในแต่ละประเทศ ทั้งนี้ ระบบบัญชีประชาชาติได้มีการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ทันสมัยเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่อง โดยระบบแรกเกิดขึ้นในปี ค.ศ.1953 เรียกว่าระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1953 หรือ 1953 SNA ต่อมาได้มีการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเรียกว่าระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1968 หรือ 1968 SNA ระบบที่สาม คือระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 หรือ 1993 SNA ซึ่งกล่าวได้ว่ามีความสมบูรณ์มากที่สุด แม้ว่าในปัจจุบันได้มีการพัฒนาเป็นระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.2008 หรือ 2008 SNA แต่กรอบแนวคิดหลักยังคงสอดคล้องกับ ระบบ 1993 SNA ทั้งนี้ระบบบัญชีสองระบบแรกคิดค้นและพัฒนาโดยองค์การสหประชาชาติ ในขณะที่สองระบบหลังร่วมกันสร้างและพัฒนาโดยห้าองค์กรระหว่างประเทศ ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ (UN) กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ธนาคารโลก (WB) Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) และ Commission of the European Communities (CEC)

การจัดทำบัญชีประชาชาติของประเทศไทย ซึ่งรับผิดชอบจัดทำและเผยแพร่เป็นประจำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ปัจจุบันเป็นระบบผสมระหว่าง 3 ระบบสากลดังกล่าวข้างต้น และอยู่ในกระบวนการพัฒนาไปสู่ระบบ 1993 SNA ซึ่งจุดเด่นของระบบนี้ คือการแบ่งระบบเศรษฐกิจทั้งหมดออกเป็น 5 สถาบันเศรษฐกิจ คือสถาบันธุรกิจที่มีใช้การเงิน สถาบันการเงิน สถาบันรัฐบาล สถาบันครัวเรือน และสถาบันองค์กรไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน พร้อมทั้งได้มีการแนะนำให้ประเทศจัดทำบัญชีบริวาร (Satellite Account) หรือบัญชีย่อยของระบบบัญชีประชาชาติด้านต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดมูลค่าของกิจกรรมที่เกิดขึ้นนอกขอบเขตการผลิตตามระบบ 1993 SNA รวมทั้งเพื่อให้สามารถนำเสนอรายละเอียดของธุรกรรมทางเศรษฐกิจเฉพาะเรื่องนั้น ๆ ในระดับลึกกว่าที่นำเสนอไว้ในระบบบัญชีประชาชาติเพื่อประโยชน์สำหรับการวิเคราะห์ การวางแผนและการกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร (Non-Profit Institutions : NPIs) นับเป็นบัญชีบริวารของระบบบัญชีประชาชาติบัญชีหนึ่งจากหลาย ๆ บัญชี เช่น บัญชีท่องเที่ยว บัญชีสิ่งแวดล้อม บัญชีการศึกษา และบัญชีสุขภาพ เป็นต้น

โดยคู่มือระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 ไม่ได้กำหนดนิยามหรือขอบเขตของ NPIs ให้อย่างชัดเจน ประกอบกับการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันตามลักษณะและวัตถุประสงค์ของแต่ละประเทศ ยิ่งไปกว่านั้นการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาและมีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ สำนักงานสถิติขององค์การสหประชาชาติจึงได้ร่วมกับ The Johns Hopkins University Center for Civil Society Study: JHU/CCSS พัฒนาคู่มือขึ้น เรียกว่าคู่มือการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร หรือ **Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts** สำหรับใช้ในการพัฒนาและจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของแต่ละประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ประเทศสมาชิกนำคู่มือไปใช้ในการพัฒนาบัญชีดังกล่าวให้แพร่หลายมากขึ้น

ปัจจุบันมี 26 ประเทศได้ศึกษาและจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรตามคู่มือดังกล่าว ได้แก่ อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย เบลเยียม บราซิล แคนาดา แคนเมอรูน สาธารณรัฐเช็ก ฝรั่งเศส การ์นา อินเดีย อิสราเอล อิตาลี ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ มาลี โมร็อกโก นิวซีแลนด์ เปรู ฟิลิปปินส์ สโลวาเกีย แอฟริกาใต้ ยูกันดา สหรัฐอเมริกา และประเทศซิมบับเว ซึ่ง JHU ยังคงมีแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนให้ประเทศต่าง ๆ ได้ประยุกต์ใช้คู่มือดังกล่าวสำหรับการพัฒนาบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

ในปี 2551 สศช. ได้เข้าร่วมโครงการการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของ JHU โดยเป็นการดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการให้คำปรึกษา ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนตามคำแนะนำของ JHU และภายใต้กรอบข้อตกลง (Letter of Agreement) ร่วมกันระหว่างสศช.และ JHU ซึ่งได้ลงนามเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2551 โดยมีระยะเวลาการดำเนินงานประมาณ 3 ปี หรือสิ้นสุด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2553

รายงานฉบับนี้นำเสนอผลการศึกษการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย ซึ่งได้จัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกโดยใช้กรอบคู่มือที่พัฒนาโดย JHU และดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการให้คำปรึกษาดังได้กล่าวไว้ข้างต้น รายงานประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรก นำเสนอรายละเอียดความเป็นมา กรอบแนวคิดนิยาม ขอบเขตวิธีการจัดทำ แหล่งข้อมูล และสรุปผลการศึกษา ส่วนที่สอง นำเสนอตารางสรุปผลการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย จำแนกตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากล หรือ International Standard Industrial Classification (ISIC Rev.4) โดยแสดงข้อมูลในช่วงระยะเวลา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2549-2551

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาถึงบทบาทและความสำคัญของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งนับได้ว่าเป็นภาคส่วนที่มีความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ และเป็นส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐได้เป็นอย่างดี โดยวัดค่าในเชิงเศรษฐกิจหรือวัดค่าเป็นตัวเงินเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจโดยรวมได้ รวมทั้งสามารถเปรียบเทียบระหว่างประเทศ โดยขยายขอบเขตการดำเนินงานเพิ่มเติมในส่วนของการทำงานของอาสาสมัคร ซึ่งกล่าวได้ว่ามีบทบาทที่สำคัญในการผลักดันและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อให้สามารถนำเสนอภาพในเชิงมูลค่าหรือเชิงเศรษฐกิจขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ครบถ้วนและถูกต้องสมบูรณ์มากที่สุด โดยทุกภาคส่วนสามารถนำผลการศึกษาไปปรับใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนและกำหนดนโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้เพื่อใช้ประกอบการปรับปรุงระบบบัญชีประชาชาติของประเทศไทยให้ได้มาตรฐานสากลล่าสุดหรือระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993

1.3 กรอบแนวคิดและนิยาม (Concepts and Definitions)

ระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 ได้กำหนดความหมายขององค์กรไม่แสวงหากำไรคือ “องค์กรที่ตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นองค์กรทางสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตสินค้าและบริการ แต่ไม่สามารถเป็นแหล่งรายได้ กำไร หรือแหล่งเงินทุนอื่น ๆ ให้กับผู้ก่อตั้ง ควบคุม หรือให้การสนับสนุนด้านการเงิน ในทางปฏิบัติกิจกรรมการผลิตขององค์กรเหล่านี้สามารถก่อให้เกิดได้ทั้งกำไรและขาดทุน แต่ผลกำไรนั้นไม่สามารถแบ่งปันไปให้หน่วยสถาบันอื่น”

“Non-profit institutions are legal or social entities created for the purpose of producing goods and services whose status does not permit them to be a source of income, profit or other financial gain for the unit that establish, control or finance them. In practice, their productive activities are bound to generate either surpluses or deficits but any surpluses they happen to make cannot be appropriated by other institutional units.”

ส่วนคู่มือการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของ JHU ได้กำหนดนิยามขององค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้

1) เป็นองค์กร (Organizations) หมายถึงมีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบหรือมีระบบโครงสร้างการดำเนินงานภายใน มีเป้าหมายหรือขอบเขตการดำเนินงานที่ชัดเจน รวมถึงองค์กรที่ไม่เป็นทางการด้วย

2) ไม่แสวงหากำไรและไม่แบ่งปันผลกำไร (Not-for-profit and non-profit-distribution) หมายถึงเป็นองค์กรที่ไม่มีเป้าหมายอย่างชัดเจนในการหาผลกำไรทั้งทางตรงและทางอ้อม หรือไม่มีเป้าหมายในเชิงพาณิชย์ อย่างไรก็ตามองค์กรเหล่านี้สามารถมีส่วนเกินจากการประกอบการ (Surplus) ได้ แต่จะต้องไม่มีการแบ่งปันผลกำไร

3) เป็นลักษณะสถาบันที่แยกออกต่างหากจากหน่วยงานรัฐบาล (Institutionally separate from government) หมายถึง ไม่เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล และรัฐบาลไม่มีสิทธิในการเป็นเจ้าขององค์กร แต่องค์กรเหล่านี้สามารถรับการสนับสนุนด้านการเงินจากรัฐบาลได้ รวมทั้งมีบุคลากรภาครัฐร่วมในคณะกรรมการขององค์กรได้

4) ดูแล/บริหารโดยตนเอง (Self-governing) หมายถึงเป็นองค์กรที่สามารถควบคุมดูแลการดำเนินงานของตนเองได้หรือไม่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลโดยองค์กรอื่น

5) ไม่มีการบังคับ (Non-compulsory) หมายถึง การเป็นสมาชิกและการสนับสนุนด้านเวลาและการเงินจะต้องเป็นไปโดยอิสระหรือไม่มีการบังคับ ไม่ว่าจะด้วยกฎหมายหรือเงื่อนไขอื่นใด

ในทางปฏิบัติ องค์กรที่จัดอยู่ในบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรตามนิยามข้างต้นได้แก่ ผู้ให้บริการที่ไม่แสวงหากำไร (Non-profit service providers) องค์กรที่ไม่ใช่รัฐบาล (Non-government organizations: NGO) องค์กรด้านศิลปะและวัฒนธรรม (Arts and culture organizations) สมาคมกีฬา (Sports clubs) กลุ่ม Advocacy (Advocacy groups) มูลนิธิ (Foundations) องค์กรชุมชน (Community based or grass roots associations) พรรคการเมือง (Political parties) สมาคม/สโมสรด้านสังคม (Social clubs) สหภาพแรงงาน สมาคมธุรกิจ และสมาคมนายจ้าง (Unions, business and professional associations) และองค์กรด้านศาสนา (Religious congregations)

กล่าวอีกนัยหนึ่งการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรเหล่านี้ ประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ องค์กรไม่แสวงหากำไรที่ผลิตสินค้าและบริการที่มีในระบบตลาด หรือเรียกว่า Non-market NPIs และองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ผลิตสินค้าและบริการในระบบตลาด หรือเรียกว่า Market NPIs

- องค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีในระบบตลาด หรือ Non-market NPIs หรือตามระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 เรียกว่า สถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน (Non Profit Institution Serving Households: NPISHs) หมายถึง องค์กรที่ดำเนินงานโดยไม่หวังผลกำไร โดยผลิตสินค้าและบริการให้กับประชาชนหรือสังคมโดยไม่คิดราคาหรือแบบให้เปล่าหรือจำหน่ายในราคาที่ไม่คุ้มทุนหรือในราคาที่ไม่เป็นนัยสำคัญทางเศรษฐกิจ ในที่นี้ ครอบคลุมองค์กรประเภทมูลนิธิ สมาคม องค์กรทางศาสนา และพรรคการเมือง เป็นต้น

- องค์กรไม่แสวงหากำไรในระบบตลาด หรือ Market NPIs หมายถึง องค์กรที่ดำเนินงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลกำไร โดยการผลิตสินค้าและบริการในราคาตลาดหรือราคาที่มีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจ ในที่นี้ ครอบคลุมโรงเรียนเอกชนบางแห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน และโรงพยาบาลเอกชน

1.4 ขอบเขต (Coverage)

การจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย ครั้งนี้ ครอบคลุมองค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทยทั้งหมดทั้ง 2 ประเภทตามที่กล่าวข้างต้น ซึ่งดำเนินงานกระจายอยู่ตามสถาบันทางเศรษฐกิจตามระบบบัญชีประชาชาติทั้ง 5 สถาบัน¹ ขึ้นอยู่กับลักษณะการดำเนินกิจกรรมการผลิตหลักขององค์กรนั้น ๆ เช่น องค์กรที่ดำเนินงานในลักษณะการผลิตในระบบตลาดที่ไม่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงิน จัดอยู่ในสถาบันธุรกิจที่มีใช้การเงิน บางองค์กรที่ได้รับการอุดหนุนจากครัวเรือนและดำเนินงานสนับสนุนภาคครัวเรือน จัดอยู่ในสถาบันครัวเรือนหรือสถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรได้คิดรวมไว้แล้วในระบบบัญชีประชาชาติหรือระบบเศรษฐกิจรวม แต่ไม่สามารถแสดงภาพได้อย่างชัดเจน ดังได้กล่าวไว้แล้ว

เพื่อให้การเปรียบเทียบการดำเนินงานของภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรกับระบบเศรษฐกิจรวมมีความชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถพิจารณาได้จากตารางที่นำเสนอไว้ในคู่มือการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของ JHU ดังนี้

ตารางที่ 1 สถาบันทางเศรษฐกิจ (Sectors of the system)

หน่วยเศรษฐกิจ (Types of institutional unit)	สถาบันทางเศรษฐกิจ (sectors of the system)					สถาบันไม่แสวงหากำไร
	ธุรกิจที่มีใช้การเงิน Non-Financial Corporation Sector	ธุรกิจการเงิน Financial Corporations Sector	รัฐบาล Government Sector	ครัวเรือน Household Sector	สถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน Non-Profit Institutions Serving Households sector	
ธุรกิจ	C1	C2				
รัฐบาล			G			
ครัวเรือน				H		
องค์กรไม่แสวงหากำไร	N1	N2	N3	N4	N5	$N = \sum N_i$

C1 = non-financial corporation, C2 = financial corporation. G = Government, H = household, N = non-profit institution

¹ ระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 จำแนกสถาบันทางเศรษฐกิจออกเป็น 5 สถาบัน ประกอบด้วย สถาบันธุรกิจที่มีใช้การเงิน สถาบันธุรกิจการเงิน สถาบันครัวเรือน สถาบันรัฐบาล และสถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน

ในกรณีของประเทศไทย กลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน NPISHs นับว่ามีความสำคัญที่สุดหรือเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด ครอบคลุมการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ที่เรียกว่าการสำรวจองค์การเอกชนไม่แสวงหากำไร จากข้อมูลในปี 2549 มีจำนวนองค์กรฯ ในประเทศไทยทั้งสิ้น 65,457 แห่ง จำแนกเป็น 7 ประเภท ตามการจัดตั้ง คือ องค์กรด้านบริการสังคมสงเคราะห์ บริการฌาปนกิจสงเคราะห์ สมาคมการค้าและหอการค้า สมาคมนายจ้างและสหภาพแรงงาน องค์กรศาสนา พรรคการเมือง และองค์กรเอกชนต่างประเทศ จากการศึกษาครั้งนี้ได้เพิ่มเติมข้อมูลองค์กรไม่แสวงหากำไรประเภทองค์กรสาธารณประโยชน์ จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรสวัสดิการชุมชน จากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน รวมทั้งสภากาชาดไทย

อย่างไรก็ตาม จากข้อสังเกตของ JHU ที่เห็นว่ากรอบการสำรวจของสสช.ดังกล่าวครอบคลุมเฉพาะองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ให้บริการครัวเรือนเท่านั้น หรือครอบคลุมเฉพาะองค์กรฯ ที่ผลิตสินค้าหรือบริการที่มีใช้ระบบตลาด ซึ่งตามคู่มือฯ ควรรวมถึงองค์กรฯ ที่ผลิตสินค้าและบริการในระบบตลาดด้วย จึงได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมองค์กรดังกล่าว ประกอบด้วยโรงเรียนเอกชน 829 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 11 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 18 แห่ง

รูปที่ 1 ขอบเขตของบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย

บทที่ 2 แนวทางการศึกษาและวิธีการจัดทำ

ดังได้กล่าวข้างต้น บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย จัดทำตามกรอบคู่มือการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรที่พัฒนาโดย JHU ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การสหประชาชาติ โดยจัดทำและบันทึกลงในบัญชีมาตรฐานที่กำหนดไว้ในคู่มือฯ โดยแสดงค่าเป็นตัวเงินและแสดงการเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ระหว่างธุรกรรมทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ ตามลักษณะของบัญชีมาตรฐาน โดยมีรูปแบบบัญชี วิธีการวัดค่า และการจำแนกหมวดหมู่ ดังนี้

2.1 รูปแบบบัญชีมาตรฐาน

รูปแบบบัญชีมาตรฐานตามคู่มือการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

2.1.1 ส่วนที่ 1 หรือ Part A ประกอบด้วยบัญชีมาตรฐาน 4 บัญชี สอดคล้องกับระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 ได้แก่

1) บัญชีการผลิต (Production account) เป็นบัญชีที่บันทึกกิจกรรมการผลิตของสินค้าและบริการที่มีในระบบเศรษฐกิจของประเทศทั้งหมด มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ ด้าน Resources แสดงการได้มาของรายได้ และ ด้าน Uses แสดงการใช้จ่ายออกไป

2) บัญชีการกระจายและการใช้รายได้ (Distribution and use of income accounts) ประกอบด้วยบัญชีย่อย ดังนี้

(1) บัญชีแหล่งที่มาของรายได้ (Generation of income account) แสดงองค์ประกอบของมูลค่าเพิ่ม เช่น ค่าตอบแทนแรงงาน ภาษีทางอ้อมสุทธิ และส่วนเกินจากการประกอบการ เป็นต้น

(2) บัญชีการจัดสรรรายได้ขั้นแรก (Allocation of primary income account) แสดงการจัดสรรรายได้ให้แก่ผู้มีส่วนร่วมในการผลิตทั้งทางตรงและทางอ้อม

(3) บัญชีการกระจายรายได้ขั้นสอง (Secondary distribution of income account) แสดงการได้มาของรายได้ทั้งหมด ทั้งที่เกิดจากกระบวนการผลิตและการโอน แสดงทั้งรับและจ่ายระหว่างหน่วยเศรษฐกิจภายในประเทศด้วยกันและกับต่างประเทศ รวมทั้งเงินสมทบกองทุนเกี่ยวกับการประกันสังคม และผลประโยชน์ที่กองทุนฯ จ่ายให้แก่ผู้ประกันตนด้วย

(4) บัญชีการกระจายกลับของรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน (Redistribution of income in kind account) แสดงมูลค่าสินค้าและบริการเพื่อสวัสดิการสังคมที่รัฐหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน จัดหาให้แก่ประชาชนหรือภาคครัวเรือนโดยไม่คิดมูลค่า เช่น การให้บริการทางการแพทย์ การศึกษา หรือการแจกอาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้แก่ประชาชน เป็นต้น

(5) บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจ่ายใช้สอย (Use of disposable income account) แสดงรายได้ การใช้จ่ายเพื่อการบริหารและบริการสาธารณะ (Collective consumption expenditure) และการใช้จ่ายเพื่อประโยชน์แก่ปัจเจกบุคคล (Individual consumption expenditure) และเงินออม (Saving) เพื่อใช้ในการลงทุนของสถาบันต่าง ๆ

(6) บัญชีการใช้จ่ายจากรายได้พึงจ่ายใช้สอยที่ปรับด้วยมูลค่าการโอนที่เป็นสิ่งของแล้ว (Use of adjusted disposable income account) แสดงให้เห็นถึงรายได้สุทธิที่ภาคสถาบันต่าง ๆ สามารถนำมาใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคที่แท้จริงและเงินออม (Saving)

3) บัญชีสะสม (Accumulation accounts)

(1) บัญชีทุน (Capital account) แสดงการเปลี่ยนแปลงของความมั่งคั่งสุทธิ (Net worth) เนื่องจากการออมและการโอนทุน (Capital transfer) มูลค่าการสะสมทุนเพื่อใช้ในการผลิตตลอดจนการให้ยืมหรือการกู้ยืม (Net lending/net borrowing) ระหว่างสถาบัน

(2) บัญชีการเงิน (Financial account) บันทึกการได้มาและการใช้ไปของสินทรัพย์และหนี้สินทางการเงิน และการให้ยืมหรือการกู้ยืม (Net lending / net borrowing) ระหว่างสถาบันต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีมูลค่าเท่ากับบัญชีทุน (Capital account)

(3) บัญชีแสดงการเปลี่ยนแปลงในปริมาณของสินทรัพย์ (Other changes in volume of assets account) แสดงการเปลี่ยนแปลงปริมาณของสินทรัพย์และหนี้สิน ที่ไม่ได้ผ่านการทำธุรกรรม เช่น การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์เนื่องจากการเกิดภัยธรรมชาติต่าง ๆ

(4) บัญชีปรับค่า (Revaluation account) แสดงรายการเปลี่ยนแปลงในด้านราคาของสินทรัพย์และหนี้สิน

4) งบดุล (Balance Sheet)

(1) งบดุล ณ วันเริ่มต้นของรอบระยะเวลาบัญชี (Opening balance sheet) แสดงถึงสินทรัพย์และหนี้สิน รวมทั้งความมั่งคั่งของภาคสถาบันต่าง ๆ ณ วันเริ่มต้นของรอบระยะเวลาบัญชี

(2) การเปลี่ยนแปลงของงบดุลในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี (Change in balance sheet) แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์และหนี้สิน รวมทั้งความมั่งคั่งของภาคสถาบันต่าง ๆ ในระหว่างรอบระยะเวลาบัญชี

(3) งบดุล ณ วันสิ้นสุดของรอบระยะเวลาบัญชี (Closing balance sheet) แสดงถึงสินทรัพย์และหนี้สิน รวมทั้งความมั่งคั่งของภาคสถาบันต่าง ๆ ณ วันสิ้นสุดของรอบระยะเวลาบัญชี

2.1.2 ส่วนที่ 2 หรือ Part B แสดงข้อมูลในเชิงปริมาณหรือข้อมูลด้านการจ้างงานประกอบด้วย จำนวนพนักงาน ชั่วโมงการทำงาน อาสาสมัคร และค่าตอบแทนแรงงาน

อย่างไรก็ตาม บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทยฉบับนี้ สามารถจัดทำและนำเสนอตามบัญชีมาตรฐานได้เพียง 2 บัญชีแรกเท่านั้น คือบัญชีการผลิต และบัญชีการกระจายและการใช้รายได้ ยิ่งขาดบัญชีสะสมและงบดุล เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูล

ตารางที่ 2 บัญชีมาตรฐานขององค์กรไม่แสวงหากำไร

Part A : SNA transactions, other flows and stocks	
Account I : Production account	บัญชีการผลิต
Account II : Distribution and use of income accounts	บัญชีการกระจายและการใช้รายได้
II.1 Primary distribution of income account	บัญชีการกระจายและการใช้รายได้ขั้นต้น
II.1.1 Generation of income accounts	บัญชีที่มาของรายได้
II.1.2 Allocation of primary income accounts	บัญชีการจัดสรรรายได้ขั้นต้น
II.2 Secondary distribution of income account	บัญชีการจัดสรรรายได้ขั้นที่สอง
II.3 Redistribution of income in kind account	บัญชีการกระจายกลับของรายได้ที่ไม่เป็นตัวเงิน
II.4 Use of income account	บัญชีการใช้รายได้
II.4.1 Use of disposable income account	บัญชีการใช้รายได้ที่พึงจ่ายใช้สอยได้
II.4.2 Use of adjusted disposable income account	บัญชีการใช้รายได้ที่พึงจ่ายใช้สอยได้ที่ปรับแล้ว
Account III : Accumulation accounts	บัญชีสะสม
III.1 Capital account	บัญชีทุน
III.2 Financial account	บัญชีการเงิน
III.3 Other change in assets account	บัญชีการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์
III.3.1 Other changes in volume of assets account	บัญชีการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินทรัพย์
III.3.2 Revaluation account	บัญชีการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าสินทรัพย์
Account IV : Balance sheets	งบดุล
IV.1 Opening balance sheet	งบดุลต้นปี
IV.2 Change in balance sheet	การเปลี่ยนแปลงในงบดุล
IV.3 Closing balance sheet	งบดุลปลายปี
Part B : Other Variables	
Employment	การจ้างงาน
A. Paid	A. แรงงานที่ได้รับค่าจ้าง
1. Number	1. จำนวนแรงงาน
2. FTE (Full time equivalent employment)	2. จำนวนชั่วโมงการทำงาน
3. Compensation of employees	3. ค่าตอบแทนแรงงาน
B. Volunteer	B. อาสาสมัคร
4. Number	4. จำนวนแรงงาน
5. FTE	5. จำนวนชั่วโมงการทำงาน
6. Compensation of employees	6. ค่าตอบแทนแรงงาน
C. Total compensation of employees	C. ค่าตอบแทนแรงงานทั้งหมด

2.2 การวัดค่า (Valuation)

การวัดค่าการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร ขยายขอบเขตกว้างขวางกว่าการวัดค่าในระบบบัญชีประชาชาติ เพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในระบบเศรษฐกิจในหลายมิติ แต่ยังคงให้สามารถเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจหลักได้ จึงได้แสดงการวัดค่าเป็นตัวเงิน 3 ลักษณะ หรือ 3 Versions คือ

1) SNA basis คือการวัดค่าตามมาตรฐานเดียวกับระบบบัญชีประชาชาติหรือ System of National Accounts (SNA)

2) With non-market output of market NPIs คือการใช้มาตรฐาน SNA และเพิ่มการประมาณมูลค่าผลผลิตที่มีในระบบตลาดขององค์กรไม่แสวงหากำไรประเภทระบบตลาด (Non-market output of market NPIs) หรือองค์กรไม่แสวงหากำไรในสถาบันธุรกิจ (SNA corporations sectors) เช่น โรงเรียนเอกชน มหาวิทยาลัยเอกชน และโรงพยาบาลเอกชน เป็นต้น

3) With non-market output of market NPIs and volunteer labor คือการใช้มาตรฐาน SNA และเพิ่มการประมาณมูลค่าผลผลิตที่มีในระบบตลาดขององค์กรไม่แสวงหากำไรประเภทระบบตลาด หรือตามการวัดค่าในข้อ 2) และเพิ่มการประเมินค่าตอบแทนอาสาสมัคร (Imputed value of volunteer labor contributed to NPIs)

2.3 การจำแนกหมวดหมู่ (Classification)

คู่มือฯ ได้พัฒนาการจำแนกหมวดหมู่สำหรับใช้ในการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรเรียกว่า การจำแนกองค์กรไม่แสวงหากำไรตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรือ International Classification of Non-profit Organizations (ICNPO) ประกอบด้วย 12 กลุ่มเศรษฐกิจ ต่อมาสำนักงานสถิติขององค์การสหประชาชาติได้ปรับปรุงการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากลครั้งที่ 4 หรือ International Standard Industrial Classification Revision 4 (ISIC Rev.4) โดยเฉพาะการปรับปรุงรายละเอียดกิจกรรมการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรให้สามารถรองรับการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร JHU จึงได้แนะนำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรใช้มาตรฐานการจำแนกหมวดหมู่ตาม ISIC Rev.4 แทน ICNPO เพื่อให้สะดวกในการศึกษาเปรียบเทียบกับเศรษฐกิจรวมหรือ GDP

ทั้งนี้ ISIC Rev.4 ประกอบด้วย 21 หมวดใหญ่ หรือ Sections¹ โดยจำแนกรายละเอียดออกเป็น 88 หมวดย่อย (Divisions) 238 หมู่ใหญ่ (Groups) และ 419 หมู่ย่อย (Classes)² ในกรณีของประเทศไทย การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรกระจายอยู่ใน 3 หมวดใหญ่ คือ 1) หมวดใหญ่ P: การศึกษา (Section P: Education)

¹ สถิติบัญชีประชาชาติ เรียกว่า สาขาการผลิต

² ดูรายละเอียดในภาคผนวก 2

2) หมวดใหญ่ Q: กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ (Section Q: Human health and social work activities) และ 3) หมวดใหญ่ S: กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ (Section S: Other services activities) อย่างไรก็ตาม กิจกรรมการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรในแต่ละหมวดใหญ่นั้น ดังนั้นเพื่อให้การจัดประเภทดังกล่าวเข้าใจง่าย สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้จำแนกบางหมวดใหญ่ในรายละเอียดถึงหมวดย่อย ได้แก่ หมวดใหญ่ Q: กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ จำแนกเป็น 2 หมวดย่อย คือ หมวดย่อย 86: กิจกรรมด้านสุขภาพ (Division 86: Human health activities) และ หมวดย่อย 88: กิจกรรมสังคมสงเคราะห์โดยไม่มีที่พักอาศัย (Division 88: Social work activities without accommodation) และหมวดใหญ่ S: กิจกรรมการบริการด้านอื่น ๆ ซึ่งกรณีขององค์กรไม่แสวงหากำไรดำเนินการผลิตครอบคลุมอยู่ในหมวดย่อย 94: กิจกรรมขององค์กรสมาชิก (Activities of membership organizations) เพียงหมวดย่อยเดียว

นอกจากนั้น ในกรณีของประเทศไทย สสช.ซึ่งได้สำรวจองค์กรไม่แสวงหากำไรครั้งแรกในปี 2531 และ ดำเนินงานต่อเนื่องทุก 5 ปี ล่าสุดคือ ปี 2549 ได้จำแนกองค์กรไม่แสวงหากำไรตามประเภทการจัดตั้งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่ 1) บริการสังคมสงเคราะห์ 2) สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ 3) สมาคมการค้า หอการค้า 4) สมาคมนายจ้าง สหภาพแรงงาน 5) องค์การศาสนา 6) พรรคการเมือง และ 7) องค์การเอกชนต่างประเทศ

ด้วยเหตุนี้ ในการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย จึงได้ใช้การจำแนกหมวดหมู่ทั้ง 2 ลักษณะ กล่าวคือ การจำแนกตามประเภทการจัดตั้ง 7 ประเภทดังข้างต้น และเพิ่มเติม การศึกษา และ สุขภาพ รวมเป็น 9 ประเภทขององค์กร และการจำแนกตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากล ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4 หรือ ISIC Rev.4 ประกอบด้วย 4 หมวดย่อย ซึ่งในรายงานฉบับนี้จะเรียกว่า 4 สาขาการผลิต ได้แก่ 1) การศึกษา 2) กิจกรรมด้านสุขภาพ 3) กิจกรรมสังคมสงเคราะห์โดยไม่มีที่พักอาศัย และ 4) กิจกรรมขององค์กรสมาชิก

2.4 วิธีการจัดทำ

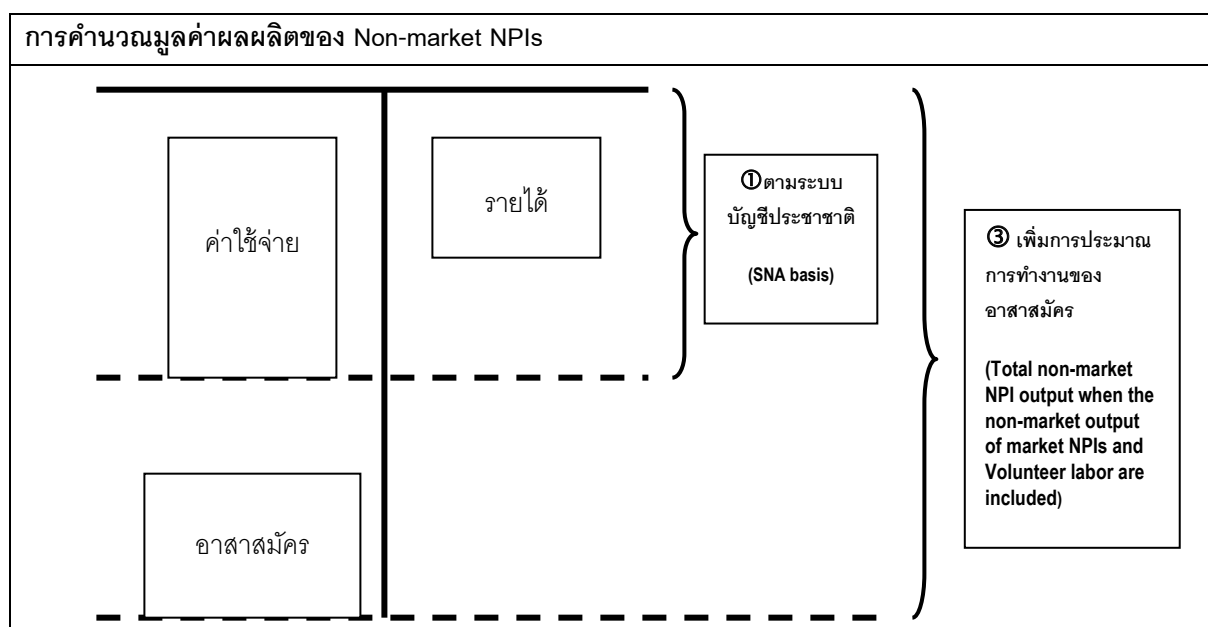
การบันทึกธุรกรรมทางเศรษฐกิจของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรตามประเภทต่าง ๆ ดัง รายละเอียดข้างต้น ลงในตารางมาตรฐานตามรูปแบบบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรนั้น จำเป็นต้องวัดค่าและแสดง เปรียบเทียบไว้ 3 รูปแบบด้วยกัน ดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อเรื่องการวัดค่า คือตามมาตรฐาน SNA ตามมาตรฐาน บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร และการเพิ่มเติมการประเมินมูลค่าการทำงานของอาสาสมัคร ในที่นี้จะขอกล่าวโดยสรุปถึงวิธีการจัดทำเฉพาะประเด็นที่สำคัญดังนี้

1) การคำนวณมูลค่าการผลิต (Gross output) และ มูลค่าเพิ่ม (Value Added) มีขั้นตอนและวิธีการ จัดทำ คือการจำแนกองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งหมดออกเป็น 2 กลุ่ม คือ Non-market NPIs และ Market NPIs เนื่องจากวิธีการคำนวณมูลค่าผลผลิตและมูลค่าเพิ่มแตกต่างกัน โดย

(1) Non-market NPIs หรือ องค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีใช้ระบบตลาด องค์กรในกลุ่มนี้ดำเนินงานโดยการผลิตสินค้าและบริการให้กับประชาชนโดยไม่คิดราคา หรือให้ฟรีหรือคิดราคาต้นทุนซึ่งไม่มีกำไร จึงไม่มีรายได้จากการดำเนินงาน หรือมีรายได้จากการดำเนินงานแต่มีมูลค่าน้อยจึงมีผลการดำเนินงานขาดทุน รายรับส่วนใหญ่มาจากการบริจาคหรือเงินอุดหนุน จึงต้องใช้วิธีการคำนวณมูลค่าเพิ่มโดยวิธีต้นทุนหรือ Cost approach โดย

- มูลค่าผลผลิต (Gross output) = ผลรวมของค่าใช้จ่ายทั้งหมด
- มูลค่าเพิ่ม (Value added) = มูลค่าผลผลิต – ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง หรือ
= ผลรวมของค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าตอบแทนแรงงาน ค่าเช่าที่ดิน และค่าเสื่อมราคา
- ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง (Intermediate cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองที่ใช้หมดไปในกระบวนการผลิต

รูปที่ 2 การคำนวณมูลค่าผลผลิตของ Non-market NPIs

ที่มา : Textbook for the country focused training course in Data Management (Inventory and Non-profit Institutions)

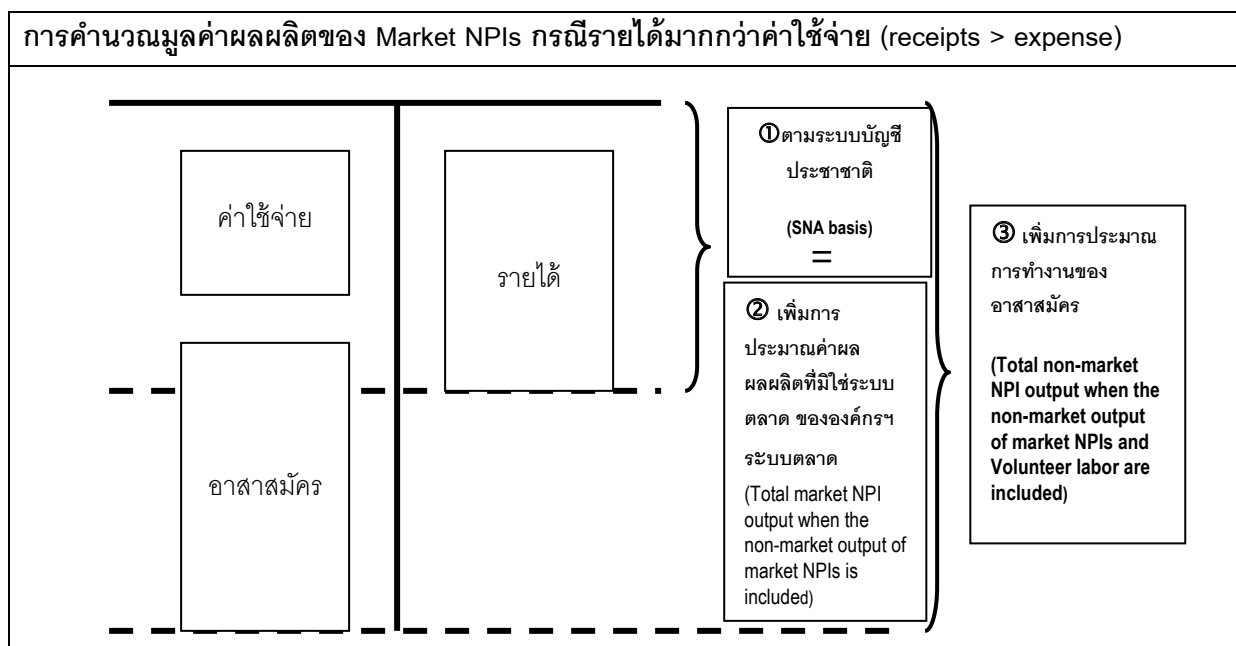
โดยกลุ่มองค์กรที่จัดอยู่ในประเภท Non-market NPIs ได้แก่ องค์กรเอกชนไม่แสวงหากำไรที่สำรวจโดย สสช.ทั้งหมด องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน และสภาเกษตรกรไทย การคำนวณมูลค่าผลผลิตของ Non-market NPIs จากเอกสารการอบรมเรื่อง “Inventory and Non-profit Institutions” จัดโดย Economic and Social Research Institute, Cabinet Office ประเทศญี่ปุ่น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าการคำนวณมูลค่าการผลิตและมูลค่าเพิ่มในกรณีนี้ มีวิธีการที่เหมือนกันระหว่างระบบบัญชีประชาชาติในแบบที่ 1 (Version 1) และบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรในแบบที่ 2 (Version 2)

(2) Market NPIs หรือ องค์กรไม่แสวงหากำไรในระบบตลาด องค์กรเหล่านี้ดำเนินงานผลิตสินค้าและบริการโดยคิดราคาตามราคาตลาด เช่นเดียวกับธุรกิจทั่วไป เพียงแต่ไม่มีการแบ่งปันผลกำไร กลุ่มองค์กรที่จัดอยู่ในประเภท Market NPIs ได้แก่ โรงเรียนเอกชนบางแห่ง โรงพยาบาลเอกชนและมหาวิทยาลัยเอกชน จำแนกออกเป็น 2 กรณี คือ

- กรณีที่รายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายหรือผลการดำเนินงานมีกำไร
 - มูลค่าผลผลิต = รายได้จากการขายสินค้าหรือบริการ หรือรายได้จากการดำเนินงาน
 - มูลค่าเพิ่ม = มูลค่าผลผลิต - ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง

การคำนวณมูลค่าการผลิตและมูลค่าเพิ่มในกรณีนี้ มีวิธีการเหมือนกันระหว่างแบบที่ 1 (Version1) และแบบที่ 2 (Version 2) ดังแสดงไว้ในแผนภาพด้านล่าง

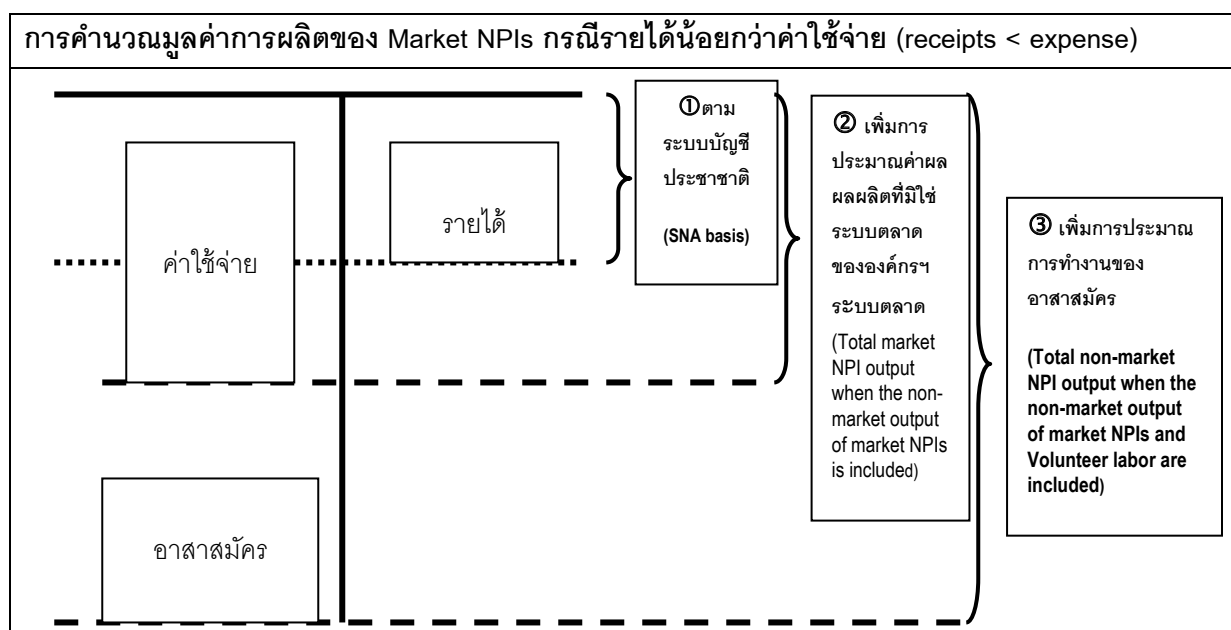
รูปที่ 3 การคำนวณมูลค่าผลผลิตของ Market NPIs กรณีรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย

ที่มา : Textbook for the country focused training course in Data Management (Inventory and Non-profit Institutions)

• กรณีที่รายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่ายหรือผลการดำเนินงานขาดทุน การคำนวณมูลค่าการผลิตและมูลค่าเพิ่ม มีวิธีการแตกต่างกันระหว่างแบบที่ 1 และแบบที่ 2 กล่าวคือ ตามระบบบัญชีประชาชาติในแบบที่ 1 เมื่อองค์กรประเภท Market NPIs ดำเนินงานขาดทุนให้แสดงผลการขาดทุนไว้ในบัญชี ถือเป็นการแสดงถึงการดำเนินงานจริง ในขณะที่บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรในแบบที่ 2 ไม่ให้แสดงผลการขาดทุนหรือให้แสดงส่วนเกินจากการประกอบการเป็นศูนย์ โดยให้คำนวณหามูลค่าเพิ่มด้วยวิธีผลรวมของต้นทุนหรือ Cost approach เช่นเดียวกับ Non-market output

รูปที่ 4 การคำนวณมูลค่าผลผลิตของ Market NPIs กรณีรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย

ที่มา : Textbook for the country focused training course in Data Management (Inventory and Non-profit Institutions)

2) การประมาณค่าการทำงานของอาสาสมัคร มีกรอบแนวคิดและวิธีการจัดทำ ดังนี้

(1) คู่มือเรื่องการวัดการทำงานของอาสาสมัคร (Manual on the Measurement of Volunteer Work) พัฒนาโดยความร่วมมือระหว่าง JHU และ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) เพื่อศึกษาแนวทางการวัดการทำงานของอาสาสมัครผ่านการสำรวจแรงงานหรือการสำรวจครัวเรือนโดยคู่มือดังกล่าวได้กำหนดความหมายของงานอาสาสมัครว่าเป็น “กิจกรรมที่ดำเนินงานโดยไม่มีค่าจ้างหรือทำประโยชน์หรือช่วยเหลือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่บุคคลในครอบครัว” ครอบคลุมกิจกรรมดังนี้

- Constitute work หมายถึง การทำงานที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจอยู่บ้าง เช่น การเล่นดนตรีเพื่อความสนุกสนานส่วนตัวไม่ถือว่าเป็นอาสาสมัครแต่ถ้าแสดงให้กับบ้านคนชราถือว่าเป็นอาสาสมัคร เป็นต้น
- Be unpaid โดยถ้าค่าใช้จ่ายหรือค่าแรงที่ได้จากการดำเนินงานต่ำกว่าราคาตลาดของงานประเภทเดียวกันถือว่าไม่เหมาะสมกับงานนี้หรือถือว่าไม่ได้เป็นค่าจ้างแต่ถ้ารายได้ที่ได้รับไม่ว่าจะเป็นเงินสดหรือสิ่งของเหมาะสมหรือสูงกว่าราคาตลาดของงานประเภทเดียวกันนั้นงานนั้นไม่ถูกนับเป็นอาสาสมัคร
- Not primarily benefit one's own family เป็นการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ไม่เฉพาะบุคคลในครอบครัวแต่เป็นประโยชน์สำหรับบุคคลอื่นด้วย
- Be non-compulsory and non-obligatory เช่น แพทย์ฝึกหัดถึงแม้ว่าปฏิบัติงานแล้วไม่มีค่าตอบแทนแต่ก็ไม่ถือว่าเป็นอาสาสมัคร เป็นต้น
- Either formal or informal งานอาสาสมัครทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

(2) คู่มือเรื่องการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรได้แนะนำให้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจการใช้เวลาของประชาชนหรือ Time Use Survey เพื่อประมาณการการทำงานของอาสาสมัครซึ่งหมายถึงคนทำงานเพื่อบริการครอบครัวอื่นและชุมชน โดยสามารถใช้ข้อมูลชั่วโมงการทำงานของบุคคลที่ทำงานเพื่อบริการครอบครัวอื่นและชุมชนในด้านต่าง ๆ ที่ได้จำแนกหมวดหมู่ตามแนวคิดของการสำรวจการใช้เวลาขององค์การสหประชาชาติ (ICATUS)³ (United Nations, 2000) ประกอบด้วย 4 ประเภท คือ

- งานก่อสร้างและซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ สำหรับชุมชน เช่น อาคาร ถนน และเขื่อน เป็นต้น (Community organized construction and repairs: building, roads, dams, wells etc.)
- งานประกอบอาหารในงานฉลองสำหรับชุมชน (Community organized work: cooking for collective celebrations etc.)
- งานอาสาสมัครให้กับหรือสำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งไม่ได้ทำงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชน (Volunteering with/for an organization (which does not involve working directly for individuals)
- งานอาสาสมัครที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประชาชนโดยดำเนินงานผ่านองค์กรไม่แสวงหากำไร (Volunteer work through organization extended directly to individuals and groups)

(3) ในกรณีประเทศไทย สำนักงานสถิติแห่งชาติได้สำรวจการใช้เวลาของประชากรล่าสุดคือปี 2552 โดยใช้แนวคิดตามหลักสากลดังกล่าว การศึกษาและจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรในครั้งนี้ จึงประเมินค่าตอบแทนอาสาสมัครโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจการใช้เวลาของประชากรและใช้อัตราค่าจ้างเฉลี่ยของแรงงานในสาขาการให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ซึ่งเป็นการประเมินค่าตอบแทนอาสาสมัครด้วยวิธี Replacement cost⁴ หมายถึงการใช้อัตราค่าตอบแทนหรือค่าจ้างที่สอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ

(4) ค่าตอบแทนอาสาสมัครในองค์กรศาสนา ในที่นี้หมายถึงวัดและสถานที่ทางศาสนา โดยประมาณมูลค่าผลผลิตจากการทำงานสาธารณะประโยชน์ของพระภิกษุรวมทั้งการเผยแผ่ศาสนาซึ่งครอบคลุมพระภิกษุทั้งหมด โดยใช้ข้อมูลจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และประมาณการโดยใช้วิธี Replacement cost เช่นเดียวกับการประมาณการอาสาสมัครทั่วไป โดยใช้อัตราค่าจ้างจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในสาขาบริการชุมชนฯ

³ The United Nations Trial International Classification for Time-Use Statistics (ICATUS)

⁴ The replacement cost approach refers to the costs that would arise if the work done voluntarily were to be bought on the labor market: UN NPI Handbook.

2.5 แหล่งข้อมูล

การจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย ใช้ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

- 1) การสำรวจองค์การเอกชนไม่แสวงหากำไร ปี 2545 และ ปี 2550 การสำรวจโรงพยาบาลเอกชนปี 2549 การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร และการสำรวจการใช้เวลาของประชากร สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- 2) งบการเงินของโรงพยาบาลเอกชน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2549-2551
- 3) การสำรวจเพิ่มเติมทางไปรษณีย์ และการสำรวจภาคสนาม สำหรับข้อมูลปี 2548-2551
- 4) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ หรืองบการเงินขององค์กรไม่แสวงหากำไรกรุงเทพมหานคร และสำนักงานปกครองจังหวัดปี 2548-2551
- 5) รายชื่อโรงพยาบาล จำนวนเตียง กระทรวงสาธารณสุข
- 6) รายชื่อและจำนวนโรงเรียนเอกชน จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากร งบการเงินมหาวิทยาลัยเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย
- 7) จำนวนองค์กรสาธารณประโยชน์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- 8) จำนวนองค์กรสวัสดิการชุมชน สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน
- 9) สภาภาษีไทย
- 10) รายงานจ่ายรัฐบาลหมวดเงินอุดหนุนโรงเรียนเอกชน และหมวดเงินโอนแก่สถาบันไม่แสวงหากำไร ให้บริการครัวเรือน สศช.

บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 ข้อมูลทั่วไป

ในปี 2549 องค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทย ตามฐานข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติมีจำนวนทั้งสิ้น 65,457 แห่ง จำแนกออกเป็น 7 ประเภท คือ บริการสังคมสงเคราะห์ สมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ สมาคมการค้า หอการค้า สมาคมนายจ้าง สหภาพแรงงาน องค์กรศาสนา พรรคการเมือง และองค์กรเอกชนต่างประเทศ มีจำนวนพนักงานซึ่งหมายถึงคนทำงานที่ได้รับค่าจ้าง 130,681 คน และอาสาสมัคร 792,517 คน อาสาสมัครในที่นี้รวมนักบวชและคนทำงานที่ไม่ได้รับเงินเดือนด้วย เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนขององค์กร พบว่าส่วนใหญ่เป็นองค์กรด้านศาสนา ซึ่งรวมถึงวัดในกรณีของประเทศไทย แต่เมื่อพิจารณาด้านบุคลากรที่ทำงานโดยได้รับค่าตอบแทนพบว่าส่วนใหญ่เป็นองค์กรด้านการบริการสังคมสงเคราะห์ ในขณะที่อาสาสมัครส่วนใหญ่อยู่ในองค์กรศาสนา เนื่องจากได้รวมนักบวชและคนทำงานโดยไม่ได้รับเงินเดือนดังรายละเอียดข้างล่าง

ตารางที่ 3 จำนวน พนักงาน อาสาสมัคร และองค์กรไม่แสวงหากำไร

ประเภทองค์กร	จำนวนพนักงาน (คน)		จำนวนอาสาสมัคร (พันคน)		จำนวนองค์กร (แห่ง)		สัดส่วนองค์กร (ร้อยละ)	
	2544	2549	2544	2549	2544	2549	2544	2549
รวมทั้งสิ้น	106,724	130,681	1,069.00	792.5	55,805	65,457	100.0	100.0
1 บริการสังคมสงเคราะห์	59,224	83,405	614.1	295.3	15,761	16,768	28.2	25.6
2 สมาคมอาปนกิจสงเคราะห์	9,557	7,629	17.8	37.1	3,411	3,762	6.1	5.8
3 สมาคมการค้า หอการค้า	3,530	3,508	2.8	5.8	758	1,051	1.4	1.6
4 สมาคมนายจ้าง สหภาพแรงงาน	3,145	16,131	24	16.4	1,537	2,374	2.8	3.6
5 องค์กรศาสนา	29,711	18,271	409.6	437.6	34,254	41,371	61.4	63.2
6 พรรคการเมือง	562	145	0.3	0.1	32	42	0.1	0.1
7 องค์กรเอกชนต่างประเทศ	995	1,592	0.1	0.1	52	89	0.1	0.1

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

*อาสาสมัคร รวม นักบวชที่ได้รับเงินประจำตำแหน่ง และคนทำงานโดยไม่ได้รับเงินเดือน

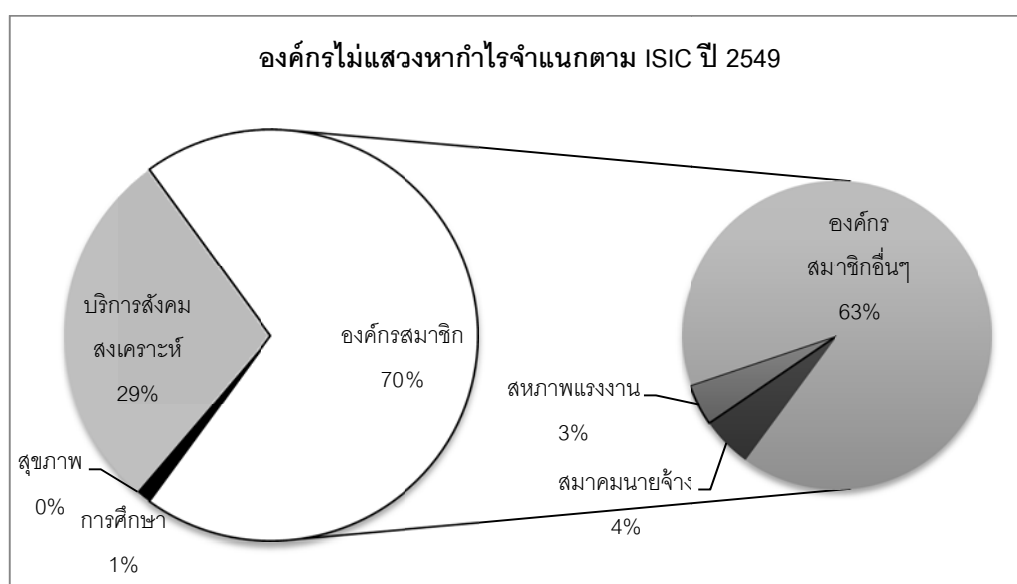
องค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทย ตามกรอบแนวคิดและนิยามที่กำหนดในคู่มือฯ ประกอบด้วยข้อมูลจากฐานการสำรวจองค์กรเอกชนไม่แสวงหากำไรของ สสช. ดังข้างต้น ซึ่งเป็นองค์กรประเภทมูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ หรือเรียกว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีใช้ระบบตลาด (Non-market NPIs) และจากการศึกษาเพิ่มเติมจำนวนองค์กรไม่แสวงหากำไรอีก 5,336 แห่ง จำแนกเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีใช้ระบบตลาด คือองค์กรสาธารณประโยชน์ จำนวน 2,183 แห่ง และองค์กรสวัสดิการชุมชน จำนวน 2,305 แห่ง รวมทั้งโรงเรียนเอกชน มหาวิทยาลัยเอกชน และโรงพยาบาลเอกชน ทำให้มีองค์กรไม่แสวงหากำไรที่เป็นกรอบสำหรับการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งสิ้น 70,792 แห่งในปี 2549 จำแนกตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากลฉบับปรับปรุงครั้งที่ 4 หรือ ISIC Rev.4 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4 องค์กรไม่แสวงหากำไรจำแนกตาม ISIC Rev.4 ปี 2549

รหัส ISIC Rev.4	สาขาการผลิต (หมวดย่อย)	จำนวน (แห่ง)	สัดส่วน (ร้อยละ)
	รวมทั้งสิ้น	70,792	100.0
84	การศึกษา	829	1.2
86	กิจกรรมด้านสุขภาพ	19	0.03
88	กิจกรรมสังคมสงเคราะห์	20,328	28.7
94	กิจกรรมขององค์กรสมาชิก	49,616	70.1
941	สมาคมนายจ้าง สมาคมวิชาชีพ	2,643	3.7
942	สหภาพแรงงาน	2,170	3.1
949	องค์กรสมาชิกอื่น ๆ	44,803	63.3
	• องค์กรศาสนา	14,968	21.1
	• พรรคการเมือง	44	0.06
	• องค์กรสมาชิกอื่น ๆ ที่ไม่สามารถระบุได้เช่น ฌาปนกิจ สงเคราะห์ มูลนิธิสนับสนุนด้านการศึกษา เป็นต้น	29,791	42.1

จะเห็นได้ว่าการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรกระจายอยู่ใน 4 สาขาการผลิตดังได้กล่าวไว้ในตอนต้น คือ การศึกษา กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมขององค์กรสมาชิก โดยองค์กรฯ ส่วนใหญ่ จัดอยู่ในกิจกรรมขององค์กรสมาชิก หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 70.1 ประกอบด้วยองค์กรศาสนา สมาคม และ สโมสรทางด้านสังคมต่าง ๆ รองลงมาคือ กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ที่มีสัดส่วนร้อยละ 28.7 ส่วนกิจกรรมด้านสุขภาพ มีจำนวนองค์กรน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งหมด

รูปที่ 5 แผนภาพจำนวนองค์กรไม่แสวงหากำไรจำแนกตาม ISIC Rev.4 ปี 2549

3.2 บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ปี 2549-2551

3.2.1 ความสำคัญขององค์กรไม่แสวงหากำไรในเชิงเศรษฐกิจ: ภาพรวม

องค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทยผลิตสินค้าและบริการ มีมูลค่าโดยรวม 94,488 ล้านบาท ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 103,727 ล้านบาท และ 114,426 ล้านบาท ในปี 2550 และ ปี 2551 ตามลำดับ ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจหรือเรียกว่า GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งสิ้น 61,872 ล้านบาท 66,555 ล้านบาท และ 72,112 ล้านบาท ในปี 2549 ปี 2550 และ ปี 2551 ตามลำดับ โดยมีอัตราการขยายตัวร้อยละ 7.6 ในปี 2550 และขยายตัวต่อเนื่องร้อยละ 8.4 ในปี 2551 ในขณะที่ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีทิศทางชะลอตัวลงในปี 2551 ทั้งนี้ ความสำคัญของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในเชิงเศรษฐกิจสามารถพิจารณาได้จากสัดส่วนของ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรต่อ GDP รวมทั้งประเทศ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยในช่วง 3 ปีดังกล่าวในอัตราร้อยละ 0.8 ต่อปี

ตารางที่ 5 GDP และ CE ขององค์กรไม่แสวงหากำไร และ GDP รวม

	2549	2550	2551
GDP รวม ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)	7,844,939	8,525,197	9,080,466
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		8.7	6.5
GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไร (ล้านบาท)	61,872	66,555	72,112
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		7.6	8.4
สัดส่วน GDP ขององค์กร/GDP รวม (ร้อยละ)	0.79	0.78	0.79
CE ขององค์กรไม่แสวงหากำไร (ล้านบาท)	40,081	42,026	45,295
อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)		4.9	7.8
สัดส่วน CE /VA หรือ GDP ขององค์กร (ร้อยละ)	64.78	63.15	62.81

ในขณะเดียวกันค่าตอบแทนแรงงาน (Compensation of employees : CE) ขององค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งประกอบด้วย เงินเดือน ค่าจ้าง และสวัสดิการต่าง ๆ นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักของมูลค่าเพิ่มขององค์กรไม่แสวงหากำไร โดยมีมูลค่าทั้งสิ้น 40,081 ล้านบาท ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 45,295 ล้านบาท ในปี 2551 หรือมีสัดส่วนต่อมูลค่าเพิ่มรวมขององค์กรฯ หรือ GDP ขององค์กรฯ เฉลี่ยร้อยละ 63.5 ต่อปี จะเห็นได้ว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าเพิ่มที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรเป็นค่าตอบแทนแรงงาน ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากองค์กรเหล่านี้ดำเนินกิจกรรมที่ต้องใช้บุคลากรหรือใช้แรงงานในการทำงานเป็นส่วนใหญ่ที่เรียกว่าการใช้ปัจจัยแรงงานแบบเข้มข้นหรือ Labor intensive ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดได้ส่วนหนึ่งในการเป็นแหล่งสร้างงานแหล่งหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ

สำหรับส่วนเกินจากการประกอบการขององค์กรไม่แสวงหากำไร (Operating surplus) หรือกำไรของผู้ประกอบการ มีมูลค่าค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับธุรกิจทั่ว ๆ ไป โดยในปี 2549 มีมูลค่า 5,170 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 6,813 ล้านบาทในปี 2551 หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อมูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรฯ เพียงร้อยละ 9.0 ต่อปี เนื่องจากเป็นองค์กรที่ไม่มุ่งหากำไร ผลกำไรเหล่านี้มาจากองค์กรประเภทระบบตลาดเท่านั้น ในที่นี้ได้แก่ โรงพยาบาลเอกชน และมหาวิทยาลัยเอกชน

แม้ว่าองค์กรฯ ดำเนินงานมีผลกำไรไม่มาก แต่ยังคงมีรายรับส่วนหนึ่งจากทรัพย์สินขององค์กร หรือเรียกว่า รายได้จากทรัพย์สิน (Property income) และรายรับจากการบริจาค เงินอุดหนุน และอื่น ๆ หรือเรียกว่าเงินโอน ซึ่งสามารถนำมาใช้จ่ายตามกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือประชาชน เช่น อาหาร เครื่องดื่ม ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม ทั้งในภาวะปกติและภาวะภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย อัคคีภัย และวาตภัย เป็นต้น รวมทั้งการใช้จ่ายขององค์กรเอง

โดยรายรับทั้งหมดขององค์กรไม่แสวงหากำไรในปี 2549 มีมูลค่า 263,119 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 306,363 ล้านบาท ในปี 2551 ในขณะเดียวกันรายจ่ายทั้งหมดขององค์กรในปี 2549 มีมูลค่า 205,671 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 234,790 ล้านบาท ในปี 2551 ส่งผลให้เงินออมของภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรมีมูลค่า 57,447 ล้านบาท ในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 71,573 ล้านบาท ในปี 2551 โดยการออมขององค์กรไม่แสวงหากำไรมีสัดส่วนเฉลี่ยต่อการออมรวมของประเทศร้อยละ 4.3 ต่อปี

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการออมขององค์กรไม่แสวงหากำไรและการออมรวมของประเทศ

	มูลค่าการออม (ล้านบาท)			สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2549	2550	2551	2549	2550	2551	เฉลี่ย
การออมรวม	1,360,012	1,678,024	1,579,160	100.0	100.0	100.0	100.0
- ธุรกิจและรัฐวิสาหกิจ	462,139	625,031	640,147	34.0	37.2	40.5	37.4
- ครุภัณฑ์ และ NPIs	416,775	683,319	707,950	30.6	40.7	44.8	39.2
- รัฐบาล	475,859	367,616	276,815	35.0	35.0	21.9	24.3
การออมขององค์กร	57,447	70,589	71,573	4.2	4.2	4.5	4.3

ที่มา : รายได้ประชาชาติของประเทศไทยปี 2552 และบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย

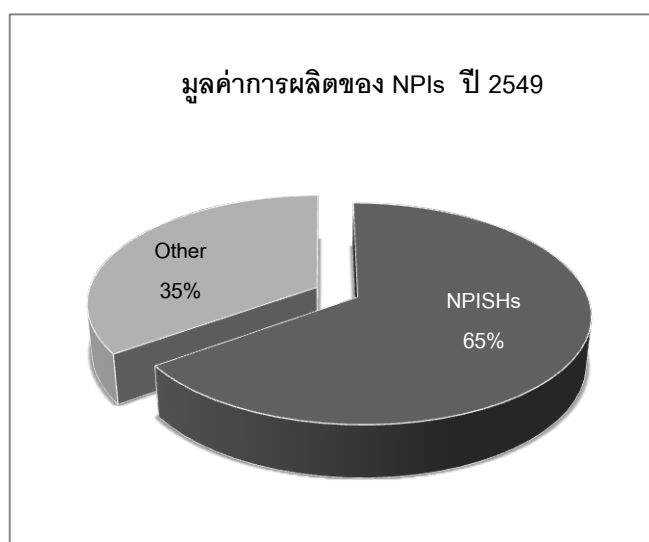
3.2.2 องค์กรณ์ไม่แสวงหากำไร: เฉพาะที่ให้บริการครัวเรือนหรือ NPISHs

องค์กรณ์ไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือนหรือ Non Profit Institution Serving Households หรือ NPISHs นับเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจสถาบันหนึ่งจาก 5 สถาบันตามระบบบัญชีประชาชาติ ค.ศ.1993 ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น จากผลการจัดทำบัญชีขององค์กรณ์ไม่แสวงหากำไรในครั้งนี้ นอกจากนำเสนอการดำเนินงานขององค์กรณ์ไม่แสวงหากำไรทั้งหมดแล้ว ยังสามารถพิจารณาและนำเสนอเฉพาะสถาบัน NPISHs ได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นกลุ่มที่สำคัญหรือกลุ่มหลัก (Core NPIs) ขององค์กรณ์ไม่แสวงหากำไรทั้งหมด ประกอบด้วยองค์กรณ์ประเภทกิจกรรมสังคม สงเคราะห์ และกิจกรรมขององค์กรณ์สมาชิกทั้งหมด และการศึกษาและกิจกรรมด้านสุขภาพบางส่วน โดยมีมูลค่าการผลิตรวมกันในปี 2549 เท่ากับ 61,577 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 78,521 ล้านบาท ในปี 2551 หรือมีส่วนต่อองค์กรฯ ร้อยละ 65.2 ในปี 2549 และร้อยละ 68.6 ในปี 2551 โดยมูลค่าเพิ่ม หรือ GDP ของ NPISHs มีมูลค่า 38,422 ล้านบาท และ 46,524 ล้านบาท ในปี 2549 และปี 2551 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 มูลค่าการผลิต และมูลค่าเพิ่ม ของ NPIs และ NPISHs

สถาบันทางเศรษฐกิจ	มูลค่าการผลิต (ล้านบาท)			มูลค่าเพิ่ม (ล้านบาท)		
	2549	2550	2551	2549	2550	2551
องค์กรณ์ไม่แสวงหากำไร (NPIs)	94,488	103,727	114,426	61,872	66,555	72,112
องค์กรณ์ไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน (NPISHs)	61,577	68,686	78,521	38,422	41,490	46,524
สัดส่วน NPISHs ต่อ NPIs	65.17	66.22	68.62	62.10	62.34	64.52

รูปที่ 6 แผนภาพการผลิตของ NPI ปี 2549

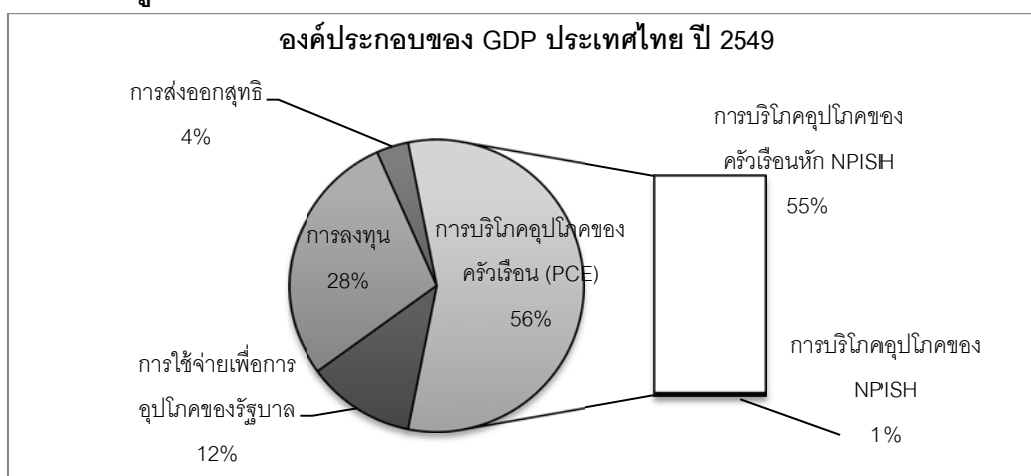
นอกจากนั้น ค่าใช้จ่ายเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ และค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าและบริการให้กับประชาชนโดยไม่คิดราคา (Non-market output) โดยเรียกรวมกันว่าการโอนสำหรับปัจเจกบุคคล¹ นับเป็นข้อมูลที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการนำไปวิเคราะห์ถึงการได้รับสวัสดิการของประชาชน หรือความช่วยเหลือขององค์กรต่อสังคมและประชาชน ที่สามารถวัดเป็นตัวเงิน เนื่องจากค่าใช้จ่ายส่วนนี้ในขั้นตอนแรกนับเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอุปโภคของ NPISHs แต่เนื่องจากผู้ที่ได้รับประโยชน์คือครัวเรือนหรือประชาชน ในที่สุด ค่าใช้จ่ายส่วนนี้จะนำไปรวมกับการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอุปโภคของครัวเรือนที่จัดหามาเองหรือซื้อเอง (Final consumption expenditure) จะได้เป็นมูลค่าการบริโภคอุปโภคจริงของครัวเรือน (Actual final consumption) โดยมีมูลค่าในปี 2549 เท่ากับ 75,864 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 89,083 ล้านบาท ในปี 2551 หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 1.8 ของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอุปโภคของครัวเรือนทั้งหมดในปี 2551

ตารางที่ 8 องค์ประกอบของ GDP ประเทศไทย

มูลค่า ณ ราคาประจำปี (ล้านบาท)	2549	2550	2551
การบริโภคอุปโภคของครัวเรือน (PCE)	4,379,070	4,555,199	4,999,605
- การบริโภคอุปโภคของ NPISHs	75,864	78,366	89,083
การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคของรัฐบาล	925,987	1,039,270	1,120,842
การลงทุน	2,203,967	2,249,651	2,492,332
การส่งออกสุทธิ	273,782	715,093	232,745
Gross Domestic Product, (GDP)	7,844,939	8,525,197	9,080,466
สัดส่วนของ NPISHs ต่อ PCE (%)	1.7	1.7	1.8

ที่มา : รายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2552

รูปที่ 7 แผนภาพแสดงองค์ประกอบของ GDP ประเทศไทย ปี 2549

¹ การโอนสำหรับปัจเจกบุคคล (Transfers of Individual non-market goods or services)

3.2.3 การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร: ที่มาของรายรับและการใช้จ่าย

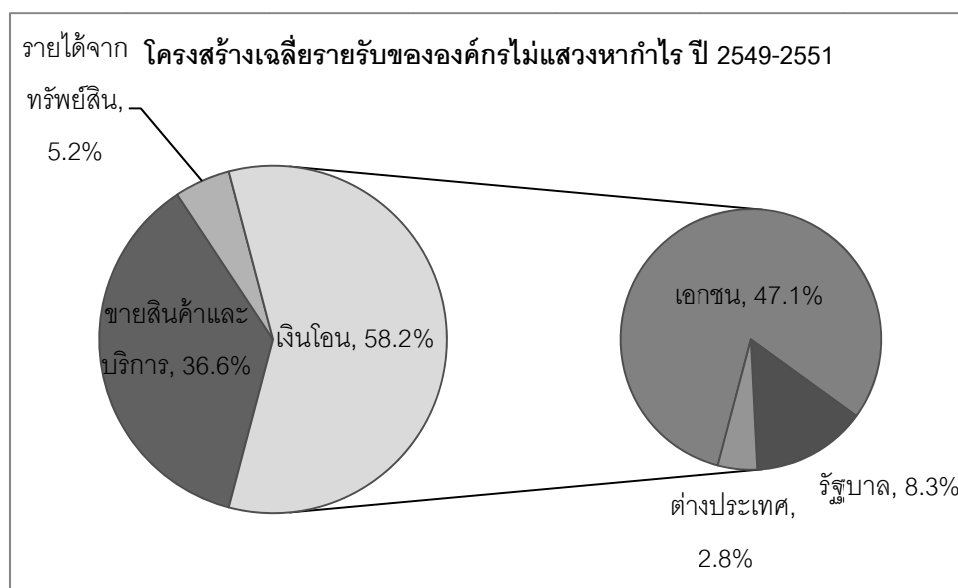
รายรับทั้งสิ้นขององค์กรไม่แสวงหากำไรในปี 2549 มีมูลค่า 263,119 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 306,363 ล้านบาท ในปี 2551 แหล่งที่มาของรายรับที่สำคัญมาจากการบริจาคโดยรวมหรือเรียกว่าเงินโอน ทั้งภาคเอกชน รัฐบาลและองค์กรต่างประเทศเฉลี่ยประมาณร้อยละ 58.2 ต่อรายรับทั้งหมด และร้อยละ 36.6 มาจากรายได้การขายสินค้าและบริการขององค์กรฯ ที่เหลือเป็นรายรับจากทรัพย์สิน โดยเฉพาะรายรับจากการบริจาค ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 47.1 ของรายรับทั้งหมด เป็นการบริจาคของภาคเอกชนซึ่งรวมทั้งธุรกิจเอกชนและประชาชนทั่วไป ในขณะที่ภาครัฐจัดสรรงบประมาณสนับสนุนองค์กรคิดเป็นสัดส่วนต่อรายรับทั้งหมดเฉลี่ยร้อยละ 8.3 ต่อปี

ตารางที่ 9 รายรับและรายจ่ายขององค์กรไม่แสวงหากำไร

	2549	2550	2551	สัดส่วนเฉลี่ย (ร้อยละ)
รายรับ (ล้านบาท)	263,119	284,011	306,363	100.0
ขายสินค้าและบริการ	94,488	103,727	114,426	36.6
เงินโอน	155,169	165,575	175,705	58.2
เอกชน	125,664	134,068	141,748	47.1
รัฐบาล	21,931	23,430	25,328	8.3
ต่างประเทศ	7,575	8,077	8,629	2.8
รายได้จากทรัพย์สิน	13,462	14,709	16,233	5.2
รายจ่าย (ล้านบาท)	205,671	213,421	234,790	100.0
ค่าบริหารจัดการ	89,318	97,543	107,612	45.1
เงินโอนจ่าย	37,386	33,856	34,488	16.2
ดอกเบี้ยจ่ายและค่าเช่า	1,024	1,207	1,164	0.5
รายจ่ายเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย	77,943	80,815	91,525	38.2

ส่วนการใช้จ่ายขององค์กร แม้ว่าส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายเพื่อการบริหารจัดการเช่นเดียวกับธุรกิจเอกชนทั่วไป หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อการใช้จ่ายขององค์กรโดยรวมเฉลี่ยร้อยละ 45.1 แต่เป็นที่น่าสนใจที่การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรแตกต่างจากองค์กรธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรประเภทมิใช่ระบบตลาด ซึ่งการใช้จ่ายขององค์กรเหล่านี้จะถูกนับเป็นการบริโภคของประชาชน หมายถึง องค์กรเหล่านี้ดำเนินงานเพื่อให้บริการสังคม หรือประชาชน หรือครัวเรือน โดยบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไรเรียกว่ารายจ่ายเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย (Final consumption expenditure) มีมูลค่าคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยต่อรายจ่ายทั้งหมดร้อยละ 38.2 ต่อปี จะเห็นว่ามีอัตราที่ใกล้เคียงกับค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ค่าใช้จ่ายในการโอน หรือการบริจาคซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 16.2

รูปที่ 8 แผนภาพแสดงโครงสร้างเฉลี่ยรายรับขององค์กรไม่แสวงหากำไร

3.2.3 ผลการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร: รายสาขาการผลิต (หมวดย่อย)

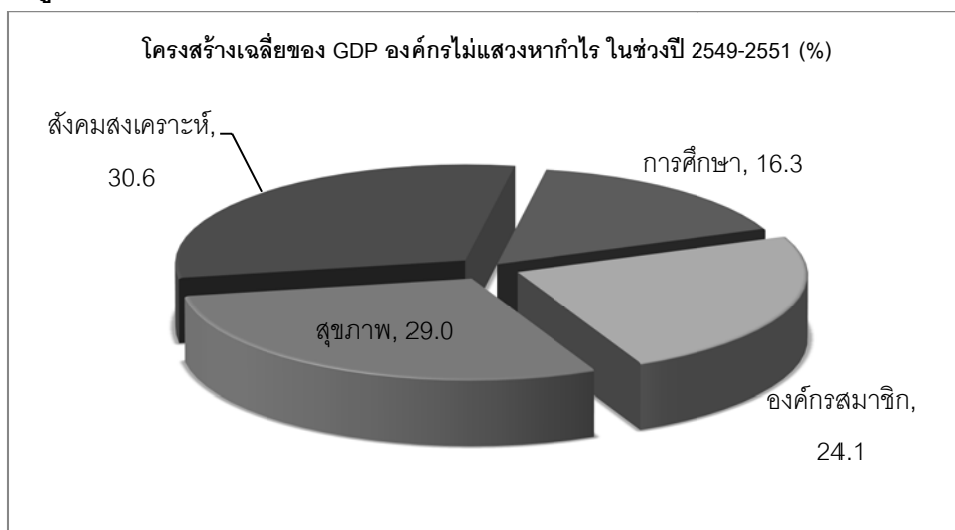
องค์กรไม่แสวงหากำไร ดำเนินกิจกรรมกระจายอยู่ตามสาขาการผลิตต่าง ๆ 4 สาขา หรือ 4 หมวดย่อย ตาม ISIC Rev. 4 ประกอบด้วยการศึกษา กิจกรรมด้านสุขภาพ กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมขององค์กรสมาชิก เมื่อพิจารณาในเชิงเศรษฐกิจจากบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไรพบว่าองค์กรฯ ที่ดำเนินกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ มีความสำคัญที่สุดโดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 30.6 ใกล้เคียงกับกิจกรรมด้านสุขภาพ ซึ่งมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 29.0 ส่วนกิจกรรมขององค์กรสมาชิก และการศึกษา มีสัดส่วนร้อยละ 24.1 และ ร้อยละ 16.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไร จำแนกตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากล

ISIC Rev.4	มูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรฯ (ล้านบาท)			เฉลี่ย (ร้อยละ)	
	2549	2550	2551	โครงสร้าง	อัตราเพิ่ม
1. การศึกษา	10,248	10,967	11,394	16.3	5.5
2. บริการด้านสุขภาพ	18,149	19,703	20,380	29.0	6.0
3. กิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์	19,158	19,545	22,683	30.6	9.0
4. กิจกรรมขององค์กรสมาชิก	14,317	16,341	17,656	24.1	11.1
รวม	61,872	66,556	72,113	100.0	8.0

(1) กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ ประกอบด้วยมูลนิธิ สมาคม องค์การพัฒนาเอกชน องค์การสวัสดิการชุมชน ซึ่งเป็นองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมหลักด้านสังคมสงเคราะห์ มีมูลค่าการผลิตรวมกันเท่ากับ 30,771 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 37,429 ล้านบาท และมูลค่าเพิ่มหรือ GDP มีค่ารวมกัน 19,158 ล้านบาท และ 22,683 ล้านบาท ในปี 2549 และ ปี 2551 ตามลำดับ หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.0 ต่อปี แม้ว่าจำนวนองค์กรที่ดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์จะมีสัดส่วนเป็นอันดับสองรองจากกิจกรรมขององค์กรสมาชิก แต่มีมูลค่าเพิ่มสูงสุดหรือมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 30.6 ต่อปี อย่างไรก็ตามสัดส่วนดังกล่าวใกล้เคียงกับกิจกรรมด้านสุขภาพที่มีสัดส่วนรองลงมา หรือร้อยละ 29.0 ต่อปี ส่วนหนึ่งเนื่องจากองค์กรเหล่านี้ทั้งหมดเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไรประเภทที่ดำเนินงานให้บริการที่มีใช้ระบบตลาดหรือเป็นให้บริการแบบให้เปล่าหรือคิดราคาต้นทุน โดยไม่มีกำไรจากการประกอบการ ในขณะที่กิจกรรมด้านสุขภาพประกอบด้วยองค์กรไม่แสวงหากำไรประเภทระบบตลาด ซึ่งสามารถดำเนินงานเพื่อหวังผลกำไรได้

รูปที่ 9 โครงสร้างเฉลี่ยของ GDP องค์กรไม่แสวงหากำไร ในช่วงปี 2549-2551

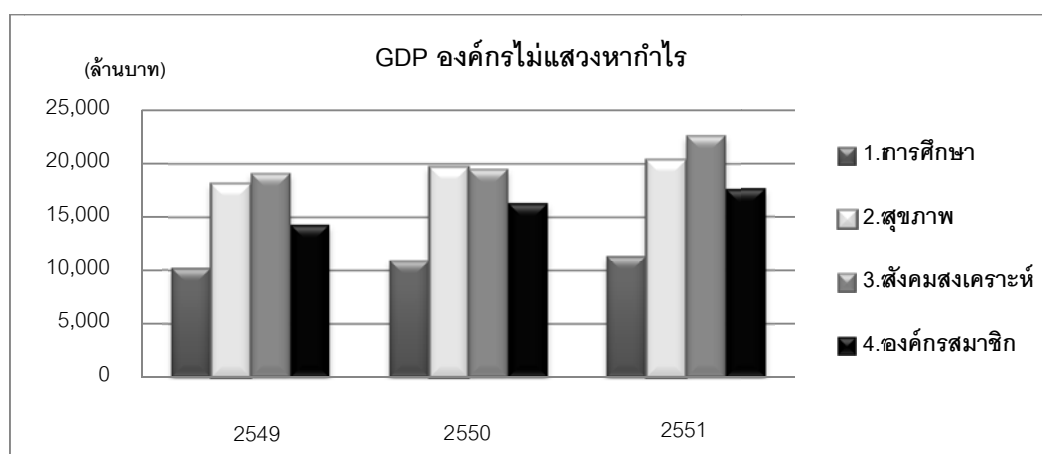

(2) กิจกรรมด้านสุขภาพ ในที่นี้เป็นการผลิตของโรงพยาบาลเอกชนประเภทองค์กรไม่แสวงหากำไร 18 แห่ง และสภาวิชาชีพไทย พบว่ามีมูลค่าการผลิตในปี 2549 เท่ากับ 23,953 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 26,902 ล้านบาท ในปี 2551 คิดเป็นมูลค่าเพิ่มหรือ GDP เท่ากับ 18,149 ล้านบาท และ 20,380 ล้านบาท ในปี 2549 และปี 2551 ตามลำดับ หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 6.0 ต่อปี จะเห็นได้ว่า การผลิตกิจกรรมด้านสุขภาพขององค์กรไม่แสวงหากำไรมีความสำคัญรองจากกิจกรรมสังคมสงเคราะห์ โดยมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันดังได้กล่าวไว้ตอนต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนองค์กรฯ ประเภทที่ดำเนินงานด้านสุขภาพมีจำนวนน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับจำนวนองค์กรฯ ทั้ง 4 สาขา แต่กลับมีบทบาทที่สำคัญในเชิงเศรษฐกิจ เนื่องจากองค์กรฯ เหล่านี้ส่วนใหญ่ดำเนินงานในระบบตลาด และได้นำผลกำไรดังกล่าวกลับมาใช้จ่ายหมุนเวียนภายในองค์กรฯ รวมทั้งการบริจาคให้แก่องค์กรไม่แสวงหากำไรหรือมูลนิธิอื่นหรือมูลนิธิต้นสังกัดด้วย เพื่อใช้จ่ายดำเนินการในการช่วยเหลือสังคมต่อไป แสดงให้เห็นความสำคัญขององค์กรฯ ประเภทระบบตลาดในการเป็นส่วนที่สำคัญสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรในภาพรวมได้เป็นอย่างดี

(3) กิจกรรมขององค์กรสมาชิก ประกอบด้วยกลุ่มย่อย คือ สมาคมนายจ้างและสมาคมวิชาชีพ องค์กรศาสนา บริการสนับสนุนด้านการศึกษา ฌาปนกิจสงเคราะห์ และองค์กรสมาชิกอื่น ๆ ในปี 2549 มีมูลค่าการผลิตโดยรวมเท่ากับ 25,026 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 33,973 ล้านบาท ในปี 2551 ในขณะเดียวกัน มูลค่าเพิ่ม หรือ GDP ของสาขานี้เพิ่มขึ้นจาก 14,317 ล้านบาทในปี 2549 เป็น 17,656 ล้านบาทในปี 2551 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 11.1 ต่อปี โดยมีสัดส่วนเป็นลำดับที่ 3 รองจากกิจกรรมสังคมสงเคราะห์และกิจกรรมด้านสุขภาพ องค์กรที่สำคัญในสาขานี้คือ องค์กรศาสนา และกลุ่ม advocacy ในขณะที่ เมื่อพิจารณาในเชิงปริมาณขององค์กรจะเห็นว่า มีจำนวนมากเป็นอันดับหนึ่งของทั้ง 4 สาขา เนื่องจากได้รวมองค์กรศาสนาไว้ด้วย โดยองค์กรเหล่านี้ทั้งหมดเป็นประเภทมิใช่ระบบตลาดและส่วนใหญ่เป็นองค์กรศาสนาที่มีกิจกรรมในเชิงเศรษฐกิจไม่มากนัก

(4) การศึกษา ประกอบด้วยโรงเรียนเอกชนประเภทการศึกษาสงเคราะห์ สอนศาสนา การศึกษาพิเศษ โรงเรียนสายสามัญและมหาวิทยาลัยเอกชนบางแห่ง มีมูลค่าการผลิตรวมกันในปี 2549 เท่ากับ 14,738 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 16,122 ล้านบาทในปี 2551 โดยมีมูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรด้านการศึกษา มีมูลค่าทั้งสิ้น 10,248 ล้านบาทในปี 2549 เพิ่มขึ้นเป็น 11,394 ล้านบาทในปี 2551 หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5.5 ต่อปี เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ดำเนินงานด้านการศึกษา มีสัดส่วนของมูลค่าเพิ่ม น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับระหว่าง 4 สาขาการผลิต หรือมีสัดส่วนต่อมูลค่าเพิ่มรวมขององค์กรเพียงร้อยละ 16.0 ต่อปี ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการผลิตการศึกษาโดยรวมของประเทศส่วนใหญ่เป็นบทบาทของภาครัฐบาล ดังจะเห็นได้จากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาที่มีวงเงินสูงในแต่ละปี นอกจากนั้น โรงเรียนเอกชนในประเทศไทยบางส่วนดำเนินงานขาดทุน และได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาล โดยเฉพาะโรงเรียนที่ดำเนินงานในลักษณะไม่แสวงหากำไร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือประชาชนด้านการศึกษาจึงไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการในอัตราต่ำ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สัดส่วนของมูลค่าเพิ่มหรือ GDP สาขาการศึกษาต่อการดำเนินงานขององค์กรฯ ทั้งหมดน้อยที่สุด ดังกล่าว

รูปที่ 10 แผนภาพแสดงมูลค่าเพิ่มหรือ GDP องค์กรไม่แสวงหากำไร

3.2.3 GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไร: เปรียบเทียบกับ GDP รวม รายสาขา

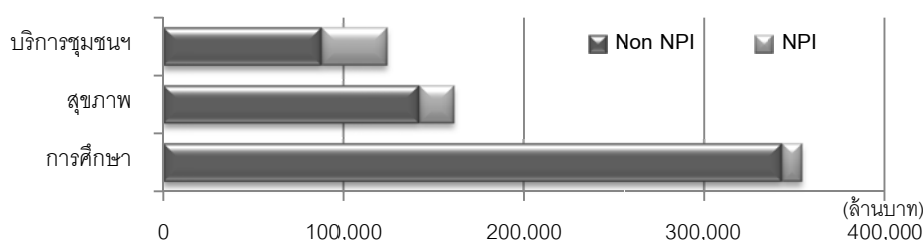
การผลิตโดยรวมขององค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 0.8 ต่อ GDP รวมของประเทศ เมื่อพิจารณาในรายสาขาที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีบทบาทอย่างมีนัยสำคัญในบางสาขา ดังที่แสดงไว้ในตารางข้างล่าง ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรต่อ GDP รวมแต่ละสาขาการผลิต 3 สาขา โดยรวมกิจกรรมสังคม สงเคราะห์กับกิจกรรมขององค์กรสมาชิกไว้ด้วยกันในสาขาการให้บริการชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่น ๆ เนื่องจากใน GDP รวมของประเทศ ยังไม่ได้จำแนกรายการย่อยเช่นเดียวกับในบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไร

ตารางที่ 11 GDP ขององค์กรฯ และ GDP รวม รายสาขา

สาขาการผลิต	GDP รวม (ล้านบาท)			GDP ขององค์กรฯ (ล้านบาท)			สัดส่วนเฉลี่ย (ร้อยละ)
	2549	2550	2551	2549	2550	2551	
1.การศึกษา	316,829	360,446	384,444	10,248	10,967	11,394	3.1
2.กิจกรรมด้านสุขภาพ	150,013	163,924	168,839	18,149	19,703	20,380	12.1
3.การให้บริการชุมชนฯ	128,680	119,513	123,353	33,475	35,886	40,339	29.6
สังคมสงเคราะห์				19,158	19,545	22,683	
องค์กรสมาชิก				14,317	16,341	17,656	
รวม	595,522	643,883	676,636	61,872	66,556	72,113	10.5

เมื่อพิจารณาภาพรวมเฉพาะการผลิตของสาขาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไร พบว่ามูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรมีสัดส่วนต่อ GDP รวมเฉลี่ยร้อยละ 10.5 ต่อปี จะเห็นว่า การผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรในสาขาบริการชุมชนฯ มีบทบาทค่อนข้างมาก โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยต่อปีถึงร้อยละ 29.6 เนื่องจากในสาขานี้ประกอบด้วยหมวดย่อยที่สำคัญ คือ กิจกรรมสังคมสงเคราะห์และกิจกรรมขององค์กรสมาชิก ซึ่งเป็นกลุ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรส่วนใหญ่ที่ประกอบด้วยกลุ่มย่อย เช่น องค์กรศาสนา กลุ่ม Advocacy และสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ เป็นต้น รองลงมาคือกิจกรรมด้านสุขภาพ มีสัดส่วนต่อกิจกรรมด้านสุขภาพโดยรวมของประเทศร้อยละ 12.1 สำหรับการผลิตการศึกษาขององค์กรไม่แสวงหากำไรมีบทบาทไม่มากนัก โดยมีสัดส่วนต่อการศึกษารวมเพียงร้อยละ 3.1 เนื่องจากสาขาการศึกษาส่วนใหญ่เป็นการผลิตของภาครัฐบาล ดังที่ได้อธิบายไว้ในตอนต้น

รูปที่ 11 แผนภาพแสดงมูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไร รายสาขา ปี 2549

3.2.4 ความสำคัญขององค์กรไม่แสวงหากำไรในเชิงเศรษฐกิจ : ผลของอาสาสมัคร

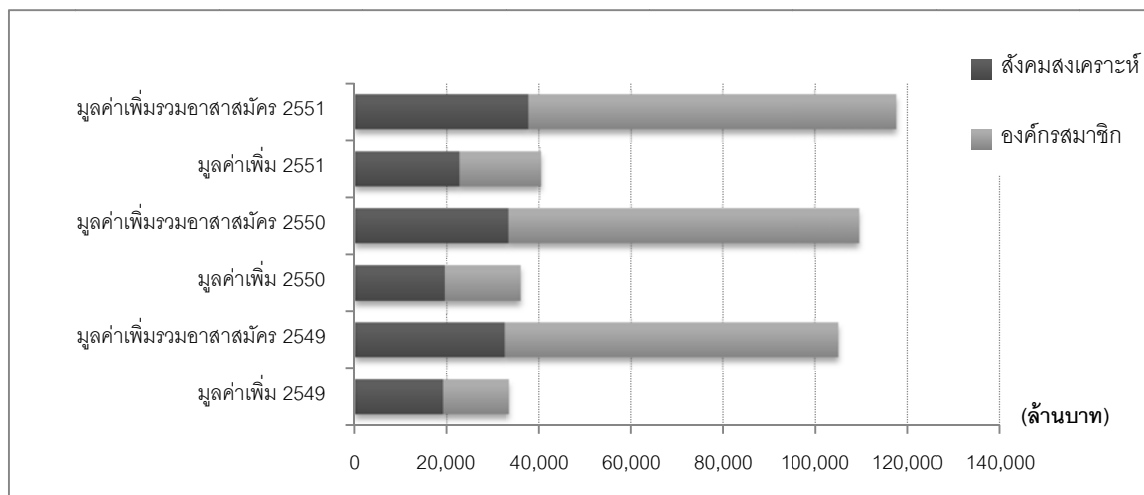
ผลการศึกษาที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้น แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรมีลักษณะการใช้แรงงานแบบเข้มข้นโดยพิจารณาจากสัดส่วนของค่าตอบแทนแรงงานต่อมูลค่าเพิ่มซึ่งมีอัตราสูงเมื่อเทียบกับระดับประเทศ ซึ่งพิจารณาได้อีกแนวทางหนึ่ง กล่าวคือกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรไม่แสวงหากำไรดำเนินการ เป็นลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก ปัจจัยแรงงานจึงเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้กิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและช่วยเหลือสังคมได้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแต่ละองค์กรอาสาสมัคร ซึ่งหมายถึงบุคคลที่ทำประโยชน์หรือทำงานให้กับบุคคลอื่นโดยไม่มีค่าจ้าง นับว่าเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุน หรือในบางครั้งเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยพิจารณาได้จากมูลค่าการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่เพิ่มขึ้นเมื่อได้รวมการประเมินการปฏิบัติงานของอาสาสมัคร

มูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรเมื่อรวมกิจกรรมที่ดำเนินงานโดยอาสาสมัครพบว่ามีมูลค่าทั้งสิ้น 133,428 ล้านบาท 140,116 ล้านบาท และ 149,161 ล้านบาท ในปี 2549 ปี 2550 และ ปี 2551 ตามลำดับ หรือคิดเป็นสัดส่วนเฉลี่ยต่อ GDP รวม ร้อยละ 1.6 ต่อปี สูงกว่าสัดส่วนร้อยละ 0.8 ต่อปี ซึ่งยังไม่ได้รวมการทำงานของอาสาสมัคร จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากกว่าหนึ่งเท่า ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์หรือศึกษาถึงบทบาทและความสำคัญของการดำเนินงานของภาคองค์กรไม่แสวงหากำไร โดยเฉพาะในเชิงเศรษฐกิจจึงต้องพิจารณาในหลายมิติ การคิดรวมการทำงานของอาสาสมัครเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถนำเสนอภาพที่สมบูรณ์ชัดเจนขึ้นของการดำเนินงานทั้งหมดขององค์กรไม่แสวงหากำไรในระบบเศรษฐกิจ

ตารางที่ 12 GDP ขององค์กรไม่แสวงหากำไรเมื่อรวมอาสาสมัคร (ล้านบาท)

องค์กรไม่แสวงหากำไร	GDP องค์กรฯ ไม่รวมอาสาสมัคร			GDP องค์กรฯ รวมอาสาสมัคร		
	2549	2550	2551	2549	2550	2551
1.การศึกษา	10,248	10,967	11,394	10,304	11,035	11,475
2.กิจกรรมด้านสุขภาพ	18,149	19,703	20,380	18,149	19,703	20,380
3.กิจกรรมสังคมสงเคราะห์	19,158	19,545	22,683	32,402	33,415	37,706
4.กิจกรรมขององค์กรสมาชิก	14,317	16,341	17,656	72,573	75,963	79,600
รวม	61,872	66,555	72,112	133,428	140,116	149,161
GDP	7,844,939	8,525,197	9,080,466	7,988,051	8,672,317	9,234,562
สัดส่วน/GDP	0.79	0.78	0.79	1.67	1.62	1.62

รูปที่ 12 แผนภาพแสดงมูลค่าเพิ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรเมื่อรวมอาสาสมัคร ปี 2549-2551

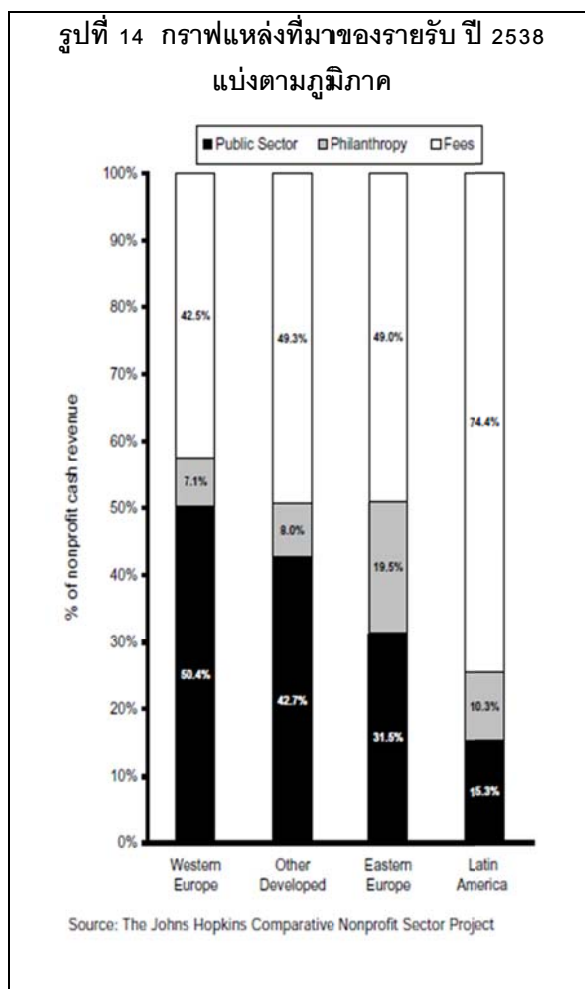
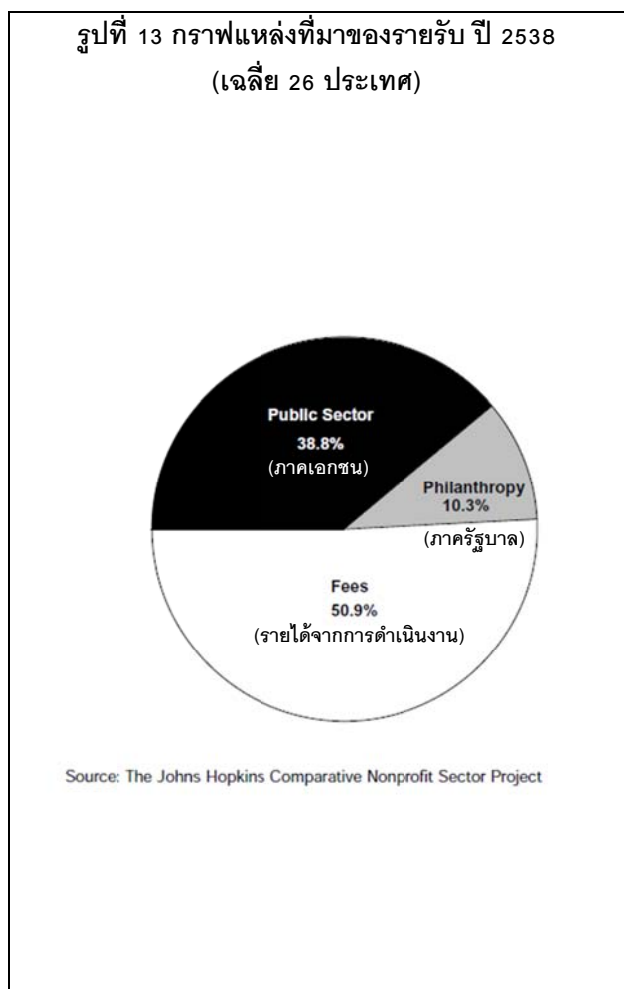
สำหรับการประมาณการทำงานของอาสาสมัครในที่นี้ ใช้ข้อมูลจำนวนอาสาสมัครและชั่วโมงการทำงานของอาสาสมัครจากการสำรวจการใช้เวลาของประชากรซึ่งครอบคลุมงานสาธารณประโยชน์ทุกประเภทที่อยู่ภายใต้คุ้มครองของอาสาสมัคร ทั้งที่ดำเนินงานผ่านองค์กรไม่แสวงหากำไรและไม่ผ่านองค์กรไม่แสวงหากำไร และใช้อัตราค่าจ้างจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ดังที่ได้กล่าวรายละเอียดในหัวข้อวิธีการจัดทำ และไม่สามารถจำแนกการทำงานของอาสาสมัครในสาขาการศึกษาและกิจกรรมสุขภาพได้

3.2.5 องค์กรไม่แสวงหากำไรของต่างประเทศ

จากบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของ 11 ประเทศ² โดยพิจารณาขนาด GDP ขององค์กรฯ ต่อ GDP รวมของประเทศในช่วงปี 2540-2551 พบว่ามีสัดส่วนเฉลี่ยอยู่ในระหว่างร้อยละ 0.9-6.6 ในขณะที่ประเทศไทยมีสัดส่วนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.8 ต่อปี ในช่วงปี 2549-2551 ปัจจัยส่วนหนึ่งมาจากองค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มองค์กรที่ดำเนินงานอยู่ในประเภทกิจกรรมขององค์กรสมาชิก ซึ่งประกอบด้วยองค์กรหลักคือ องค์กรด้านศาสนา และสมาคม สโมสรต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นองค์กรขนาดเล็ก มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจไม่มากนัก และบางส่วนดำเนินงานโดยอาสาสมัคร ส่วนองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ดำเนินงานในระบบตลาด ซึ่งสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจได้อย่างมีนัยสำคัญ มีเพียงกิจกรรมด้านสุขภาพ

² แคนาดา อิสราเอล โมซัมบิก อเมริกา แบลเยียม ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส นิวซีแลนด์ นอร์เวย์ และสาธารณรัฐเชค

นอกจากนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบแหล่งที่มาของรายรับ โดยใช้ข้อมูลในปี 2538 ของ 26 ประเทศ จากเอกสารเรื่อง Global Civil Society At-a-Glance พบว่ารายได้จากการขายสินค้าและบริการเป็นแหล่งรายรับหลัก หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.9 รองลงมาเป็นรายรับจากการสนับสนุนของรัฐบาลโดยมีสัดส่วนร้อยละ 38.8 ส่วนรายรับจากการบริจาคของภาคเอกชนมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 10.3

ที่มา : Global Civil Society At-a-Glance

จากการเปรียบเทียบแต่ละภูมิภาค จะเห็นว่ามีลักษณะแตกต่างกัน เช่น ในภูมิภาคยุโรปตะวันตก องค์กรไม่แสวงหากำไรมีรายรับจากการสนับสนุนของภาครัฐบาลถึงครึ่งหนึ่งของรายรับทั้งหมดหรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.4 รองลงมาเป็นรายรับจากการขายสินค้าและบริการร้อยละ 42.5 ในขณะที่ภูมิภาคยุโรปตะวันออก รายได้จากการดำเนินงานขององค์กรหรือรายได้จากการขายสินค้าและบริการมีสัดส่วนร้อยละ 49.0 ของรายรับทั้งหมด โดยรัฐบาลสนับสนุนร้อยละ 31.5 ที่เหลือเป็นการบริจาคจากภาคเอกชน ส่วนภูมิภาคละตินอเมริกามีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญ โดยรายรับส่วนใหญ่ขององค์กรไม่แสวงหากำไรมาจากการดำเนินงานขององค์กรโดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 74.4 รองลงมาเป็นการสนับสนุนจากภาครัฐบาล ร้อยละ 15.3 และการบริจาคของภาคเอกชน ร้อยละ 10.3

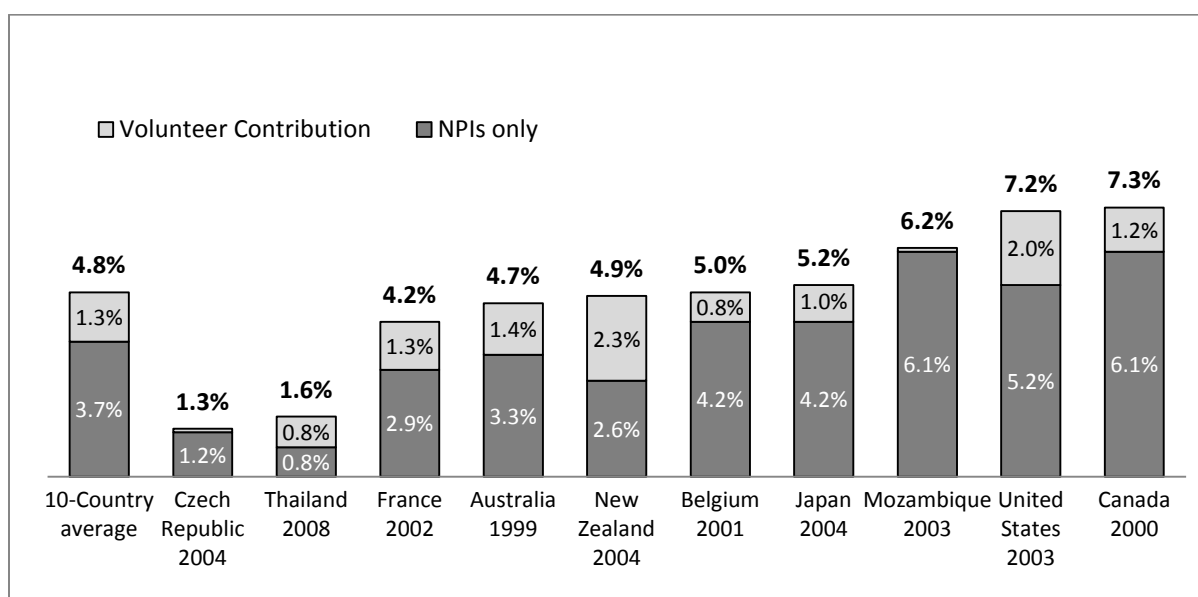
บทที่ 4 องค์กรไม่แสวงหากำไรเปรียบเทียบระหว่างประเทศ
โดย The Johns Hopkins University Center for Civil Society Study

Putting Thailand into International Comparative Perspective

The NPI satellite account reveals a nonprofit institutions sector that represents a significant economic force in Thailand. The total nonprofit sector value added in Thailand, including the value of volunteers, translates into a nonprofit sector that accounted for approximately 1.6 percent of the aggregate value of the economy in 2008.

While quite sizable, the GDP contribution of Thailand's NPI sector falls at the low end of other countries that have so far implemented the UN NPI Handbook. Thus as shown in the figure below, at 1.6 percent, the Thai NPI sector's contribution to GDP exceeds that of the Czech Republic, but is only a third as great as the 4.8 percent average for the 9 other countries for which NPI satellite account data are available. This may reflect in part, however, the lack of coverage of the unregistered, organizations in the Thai satellite account data.

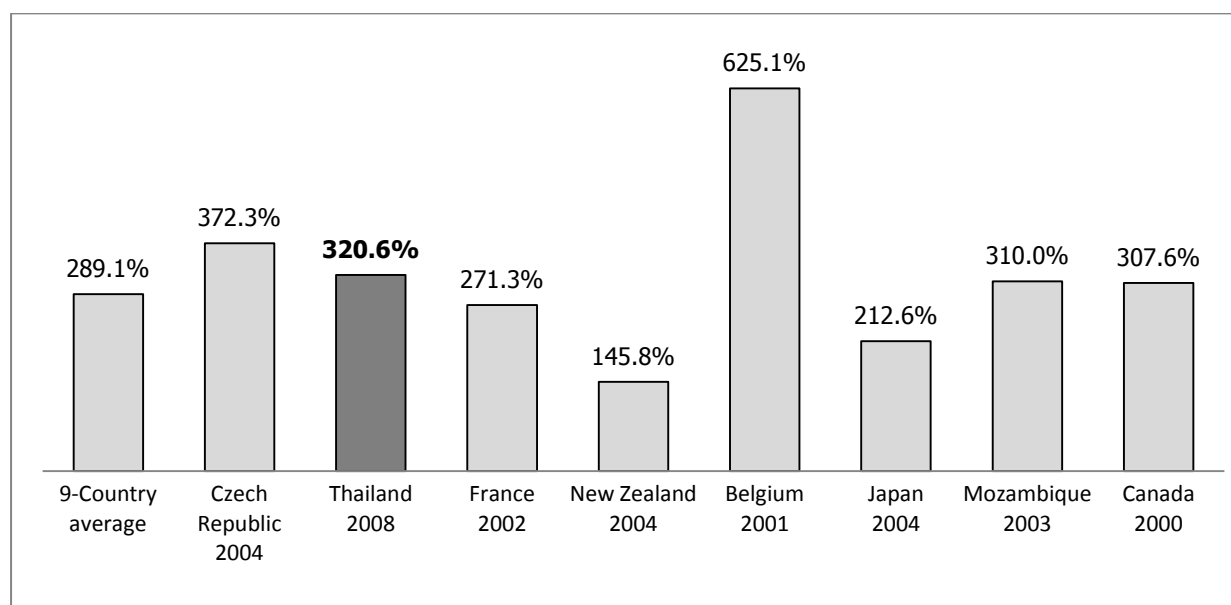
Figure 1. NPI Share of GDP, 1997 – 2008 (%)

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

The nonprofit sector that comes into view in the NPI satellite account is much larger in Thailand than previously understood. Once volunteers and the nonprofit institutions that had been allocated to the other sectors are included, the full NPI sector is three times as large as that reported previously in the Nonprofit Institutions Serving Households (NPISH) account. This pattern follows in other countries, demonstrating that the Thai experience is similar to that seen elsewhere.

Figure 2. NPISH share of NPI sector gross value added Share of S15 in Total NPI GVA. (%)

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

The **figure** below places the Thai nonprofit sector's economic contribution in context by comparing it with other economic sectors that make a significant contribution to Thailand's Gross Domestic Product (GDP). As this figure shows, the contribution of NPIs to Thailand's GDP is not far below that of the construction, and utilities industries.

Table 1. Comparison of NPI sector to selected industries, nine countries 1997-2008

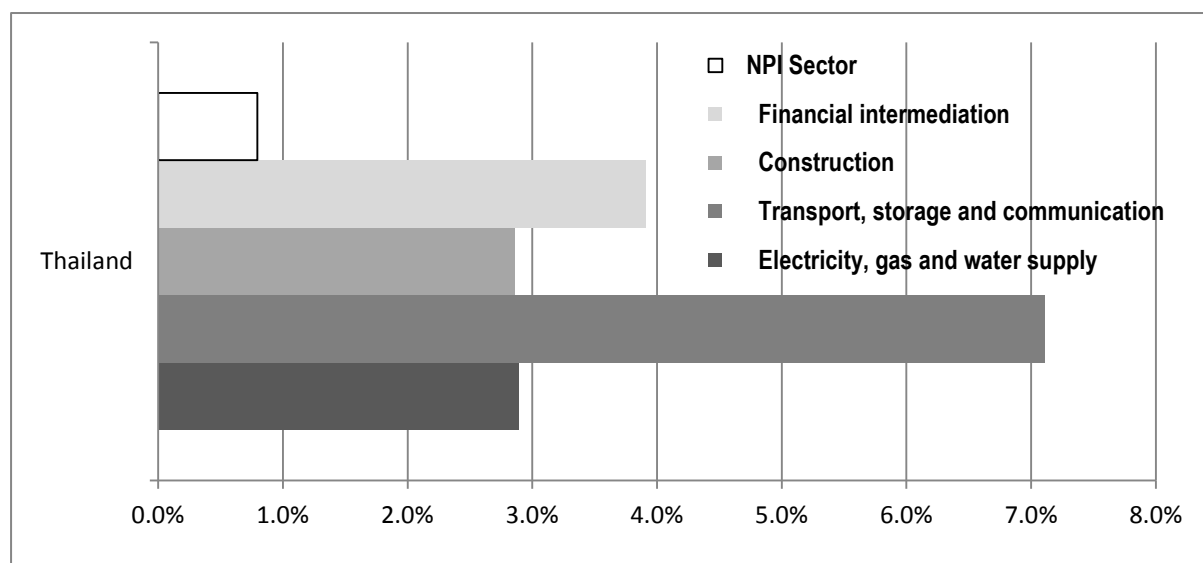
	Australia 1999	Belgium 2004	Canada 2003	Czech Republic 2005	France 2002	Japan 2004	New Zealand 2004	Thailand 2008	United States 2005	9-country Average
Shares of total economy GDP										
NPI Sector	3.3	4.6	6.6	1.3	2.9	4.2	2.6	0.8	5.1	3.5
Selected industries										
Electricity, gas and water supply	2.3	1.9	0.7	3.8	1.5	2.6	2.8	2.9	2.0	2.3
Construction	6.2	4.3	3.5	5.9	4.7	6.6	4.7	2.9	4.9	4.9
Transport, storage and communication	7.8	7.3	3.8	9.2	5.8	6.9	7.2	7.1	5.7	6.7
Financial intermediation	6.4	5.4	3.2	2.9	4.3	6.8	6.3	3.9	7.7	5.2
Shares of total economy compensation of employees										
NPI Sector	5.3	8.4	11.3	2.7	4.4	8.1	4.4	1.7	7.7	6.0
Selected industries										
Electricity, gas and water supply	1.2	1.4	1.4	2.0	1.2	1.3	0.0	2.7	0.8	1.3
Construction	5.5	4.8	6.8	6.2	5.2	9.1	0.0	4.0	5.6	5.2
Transport, storage and communication	7.2	8.5	7.5	8.1	6.9	6.8	0.0	6.0	5.6	6.3
Financial intermediation	7.3	5.7	6.3	3.4	4.9	4.4	0.0	6.9	7.7	5.2

NOTE: Data for Australia and France do not reflect statistical revisions since the publication of the satellite accounts in 2002 and 2006, respectively.

NOTE: Volunteering data for the Czech Republic, France, and the United States are CCSS CNP estimates.

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

Figure 3. Comparison of NPI sector to selected industries, nine countries 1997-2008

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

When focused on particular industries, the share of NPI contribution to value added is larger than the overall NPI contribution. The NPI contribution to Health and social work value added is 31.6% including the value of volunteers, higher than that in New Zealand, France, the Czech Republic, and Australia.

Table 2. Share of NPI Sector in total gross value added for education, health and social work, 1997-2008 (%)

	Australia 1999	Belgium 2004	Canada 2003	Czech Republic 2005	France 2002	New Zealand 2004	Thailand 2008	7-country Average
Share of NPI sector in gross value added								
Education	22.4	1.9	37.7	19.1	8.2	8.8	3.0	16.4
Health and social work	18.3	51.7	81.7	2.1	24.5	16.0	25.5	32.4
Share of NPI sector in gross value added								
Education	24.7	1.7	37.1	17.4	8.2	16.1	3.0	17.5
Health and social work	25.2	49.3	82.4	1.8	24.5	20.5	31.6	33.9

NOTE: Data for Australia and France do not reflect statistical revisions since the publication of the satellite accounts in 2002 and 2006, respectively.

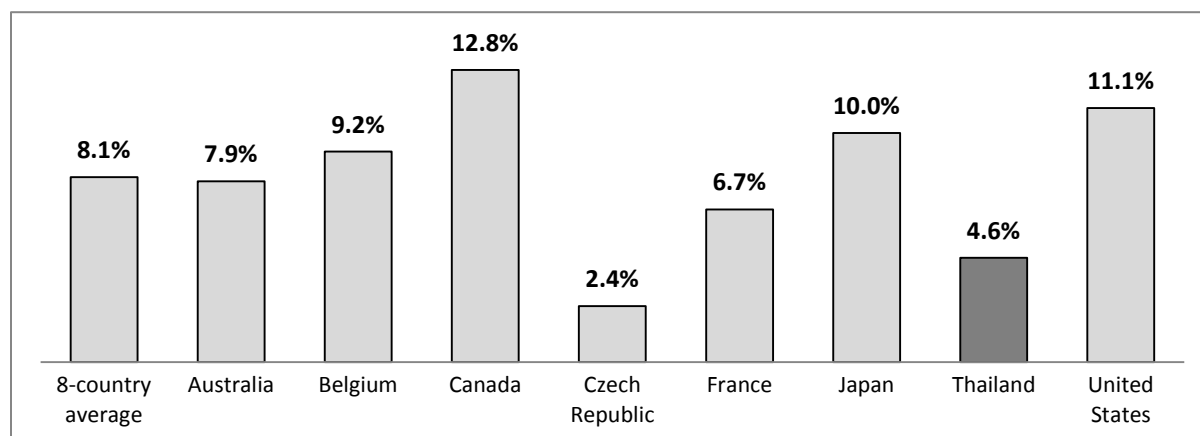
NOTE: Volunteering data for the Czech Republic, France, and the United States are CCSS CNP estimates.

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

Because many nonprofit institutions do not sell their products at economically significant prices, contribution to GDP is not always an accurate indicator of the size of the sector. The size of the nonprofit sector can also be measured in terms of the compensation paid to employees, and the value of volunteer work. As of 2008, nonprofits in Thailand employed nearly 235,000 full-time equivalent (FTE) paid workers. In addition, these organizations engaged about 2.6 million full-time equivalent (FTE) volunteers.

From this perspective, the role of nonprofit institutions in Thailand takes on a greater importance. Nonprofits in Thailand engage about 4.6% of the population in work, both paid and volunteer, which emphasizes a larger role than the 1.6 % of GDP reported above.

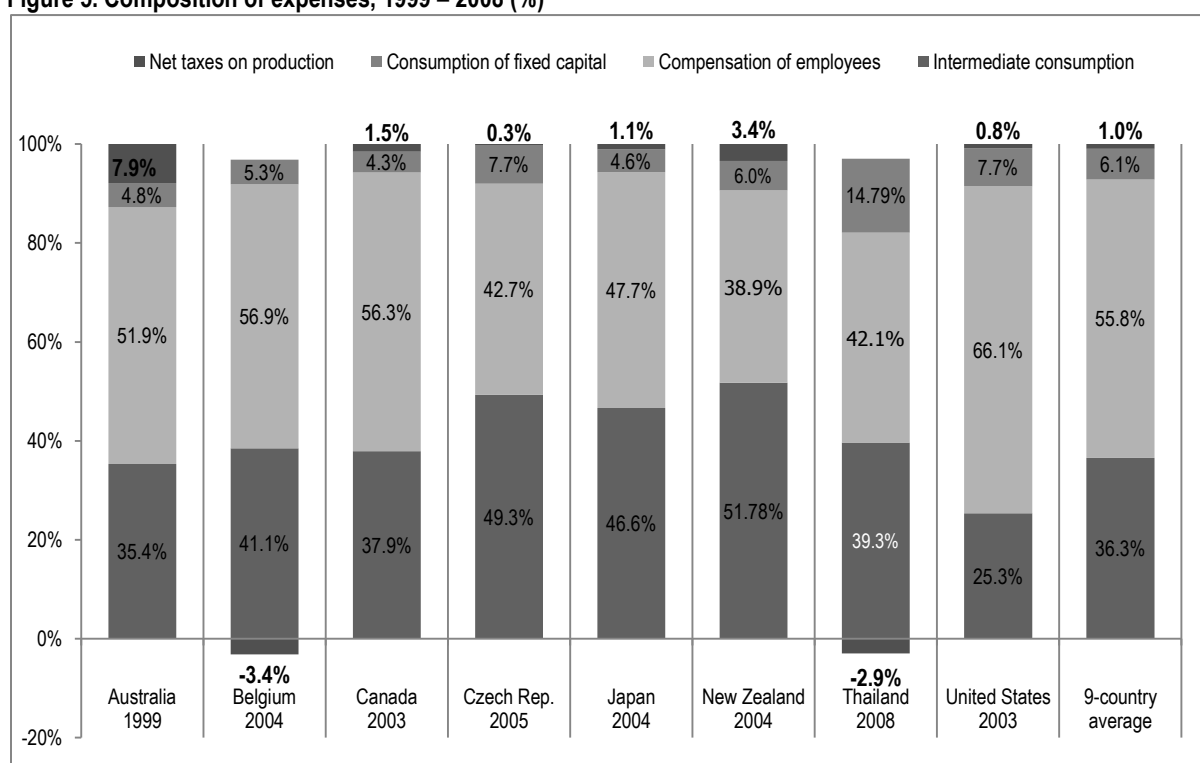
Figure 4. NPI share of total compensation of employees, 1997 – 2003 (%)

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies

In fact, Thailand's 42% of nonprofit institutions expenditures in Thailand are spent on the compensation of employees, a percentage that is on par with amounts seen in other countries that have implemented the UN *NPI Handbook*.

Figure 5. Composition of expenses, 1999 – 2008 (%)

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies.

The value of volunteering in Thailand represents a greater portion of the nonprofit sector than that found in other countries that have implemented the UN *NPI Handbook*. The table below shows that the value of volunteering represents 52 percent of the gross value added of the nonprofit sector, 63 percent of the compensation of employees, and 35 percent of the income from private philanthropy (compared to the average of 56 percent).

Table 3. Volunteering: Imputed value of volunteering as percent of expanded measures of NPI GVA, compensation, and income from philanthropy (%)

Country	Gross Gross value added including volunteers	Compensation of employees including volunteers	Income from private philanthropy including volunteers
Australia, 1999	31.05	34.26	72.59
Belgium, 2001	18.19	18.98	73.56
Canada 1997	20.37	22.65	67.29
2000	17.55	19.69	60.22
Czech Republic 2004	8.45	10.21	9.52
France, 2002	30.17	35.35	--
Japan, 2004	20.43	20.34	66.30
New Zealand, 2004	47.64	55.92	63.48
Thailand, 2008	51.65	62.98	35.21
United States, 2003	29.49	32.72	55.41
Average	27.50	31.31	55.96

Source: Australian Bureau of Statistics (1999), Institut des comptes nationaux, (2006), Statistics Canada (2005), Yamauchi (2006) and authors' calculations.

NOTE: Data for Australia and France do not reflect statistical revisions since the publication of the satellite accounts in 2002 and 2006, respectively.

NOTE: Volunteering data for the Czech Republic, France, and the United States are CCSS CNP estimates.

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies

Though the NPI sector in Thailand may seem small compared to that found in other countries, the data below show that it is growing at a rate much faster than that seen elsewhere. The change in the NPI sector contribution to GDP in Thailand during the 2006-2008 period grew at a rate of 8.0 %. This is larger than the rates witnessed in Belgium, Canada, Japan, and the United States.

Table 4. Change in NPI gross value added vs. change in GDP

Country	Initial year	Final year	Number of periods	NPI Sector GVA			Total Economy GDP		
				Initial	Final	Growth rate	Initial	Final	Growth rate
Belgium	2000	2004	4	10,142	13,285	7.0	251,741	289,509	3.6
Canada	1997	2003	6	55,292	80,305	6.4	882,733	1,213,408	5.4
Czech Republic	2002	2005	3	24,077	38,136	16.6	2,464,432	2,994,396	6.7
Japan	2000	2004	4	17,426,300	20,704,178	4.4	504,118,800	498,280,400	-0.3
Thailand	2006	2008	2	61,872	72,112	8.0	7,844,939	9,080,466	7.6
United States	1997	2006	9	386	666	6.2	8,304	13,195	5.3
Average, all countries						8.1			4.7
United States real GVA (NIPA table 1.3.6)	1997	2006	9	430	500	1.7	8,704	10,301	1.9

NOTE: Data for Australia and France do not reflect statistical revisions since the publication of the satellite accounts in 2002 and 2006, respectively.

NOTE: Volunteering data for the Czech Republic, France, and the United States are CCSS CNP estimates.

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies

Nearly half (48 percent) of NPI funding in Thailand is self-generated through the sale of goods and services.¹ Included here are tuition payments to private schools and fees paid to medical facilities. Philanthropic transfers from households and businesses account for another 21 percent of revenue, and government payments account for 19 percent.

The **table** below compares the revenues of Thai nonprofit institutions to those of other countries that have completed a “satellite account” on the NPI sector in accord with the UN *NPI Handbook*.

Several important conclusions emerge regarding the funding of Thailand’s nonprofit institutions. In the first place, the fee portion of nonprofit income in Thailand is slightly above the 9-country average (47.8 percent vs. 42.8 percent). Secondly, the government share of nonprofit income in Thailand, at 19.4 percent, is considerably below the 35.5 percent 9-country average. The government share of NPI revenue reported here is likely understated, however, because government purchases from NPIs are included in fees and cannot be separately identified.

Table 5. Composition of NPI sector revenue including volunteers by field, nine countries 1997-2008

	Australia 1999	Belgium 2001	Canada 2000	Czech Republic 2004	Japan 2004	New Zealand 2004	United States 2003	Thailand 2008	9-country Average
Shares of total revenue, NPI sector, including volunteers									
Fees and charges	47.2	33.4	36.1	29.3	55.9	45.6	51.7	47.8	42.8
Government payments	23.9	50.2	44.8	49.9	35.4	6.4	38.1	19.4	35.5
Income from private philanthropy	28.9	15.3	19.1	20.7	8.7	44.3	10.2	23.1	21.0
Other	0.0	1.1	0.0	0.0	0.0	3.6	0.0	9.6	0.7

NOTE: Data for Australia and France do not reflect statistical revisions since the publication of the satellite accounts in 2002 and 2006, respectively.

NOTE: Volunteering data for the Czech Republic, France, and the United States are CCSS CNP estimates.

SOURCE: The Johns Hopkins Center for Civil Society Studies

¹ The fact that fees and charges comprise such a large share of the income of NPIs in Thailand may explain why the size of the NPI sector in this report is so much greater than that provided in the regular SNA reports. Under SNA 1993 rules, those NPIs that receive more than 50 percent of their income from the sale of goods and services are considered to be market NPIs and are classified to the corporate sector of the SNA rather than the Nonprofit Institutions Serving Household (NPISH) sector, which is the only place that NPIs show up in the standard accounts

บทที่ 5 บทสรุป

5.1 สรุปผลการศึกษา

องค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศไทยได้มีการดำเนินงานในการช่วยเหลือสังคมและชุมชนในด้านต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน เช่น การศึกษา สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ และด้านศาสนา เป็นต้น และเป็นที่ตระหนักได้ว่าเป็นภาคส่วนที่ช่วยส่งเสริมเกื้อหนุนการดำเนินงานของภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ความสำคัญดังกล่าวไม่เพียงมีผลในด้านสังคมอย่างเดียว ในขณะเดียวกันยังส่งผลต่อด้านเศรษฐกิจด้วย ดังจะเห็นได้จากการศึกษาถึงบทบาทและความสำคัญขององค์กรไม่แสวงหากำไรในเชิงเศรษฐกิจที่พบว่ามีส่วนร่วมต่อการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับองค์กรด้านอื่น แม้ว่าจะมีสัดส่วนไม่มากนัก โดยเฉลี่ยต่อปีประมาณร้อยละ 0.8 ต่อ GDP รวม อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานดังกล่าวมุ่งเน้นที่การช่วยเหลือสังคมซึ่งในข้อเท็จจริงแล้วอาจไม่สามารถประเมินค่าทางการเงินได้ โดยเมื่อได้ประมาณค่าการทำงานของอาสาสมัคร พบว่าสัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นถึงหนึ่งเท่า หรือเพิ่มเป็นร้อยละ 1.6 ต่อ GDP ในแต่ละปีโดยเฉลี่ย

เป็นที่น่าสังเกตว่า สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการให้ โดยพิจารณาจากความสำคัญของการทำงานของอาสาสมัครดังกล่าว รวมทั้งพิจารณาจากแหล่งเงินทุนขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่นำไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมช่วยเหลือสังคม จะเห็นว่าส่วนใหญ่มาจากเงินบริจาคของภาคเอกชนซึ่งรวมถึงธุรกิจเอกชนและบุคคลทั่วไป ในขณะที่ภาครัฐมีบทบาทไม่มากในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของภาคองค์กรไม่แสวงหากำไร รวมทั้งยังเป็นภาคเศรษฐกิจที่สนับสนุนด้านการจ้างงานได้ในระดับหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลค่าตอบแทนแรงงานและจำนวนคนทำงาน รวมทั้งลักษณะของกิจกรรมที่ต้องการการปฏิบัติงานของปัจจัยแรงงานมากกว่าเครื่องจักร นอกจากนี้จะเห็นว่าการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรจะจุกตัวอยู่ที่สาขากิจกรรมสังคมสงเคราะห์ และกิจกรรมขององค์กรสมาชิกรวมทั้งองค์กรศาสนา ซึ่งถ้าองค์กรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาศักยภาพในการผลิตกระจายการให้บริการหรือกิจกรรมการผลิตให้มีความหลากหลายขึ้น พร้อมกับการปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จะนำไปสู่การเพิ่มผลผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้นได้ในระบบเศรษฐกิจ และเป็นการเพิ่มบทบาทในเชิงเศรษฐกิจให้ทัดเทียมกับผลงานด้านสังคม

ด้วยเหตุนี้ ในการนำเสนอภาพที่สมบูรณ์ครบถ้วนของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรจึงกระทำ ได้ค่อนข้างยาก และตามที่ได้กล่าวไว้แล้วว่างานบางประเภทไม่สามารถวัดค่าเป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียวได้ อย่างไรก็ตาม รายงานฉบับนี้มุ่งศึกษาในเชิงเศรษฐกิจหรือข้อมูลทางการเงินเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบได้กับระบบ เศรษฐกิจรวมและเปรียบเทียบได้ระหว่างประเทศ จึงกล่าวได้ว่าเป็นการมององค์กรไม่แสวงหากำไรในอีกด้านหนึ่ง ซึ่งจะเป็นเครื่องชี้วัดให้กับภาคองค์กรเพื่อตระหนักถึงความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจนอกเหนือจากด้านสังคม และสามารถเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ควบคู่กันไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้ภาคองค์กรไม่แสวงหากำไรสามารถได้รับการพัฒนาให้เป็นภาค ส่วนที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่งขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการสนับสนุนให้เป็นภาคส่วนที่เป็น กลไกที่สำคัญในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำของประชาชนในประเทศ

5.2 สรุปข้อจำกัด บทเรียนจากการศึกษา และข้อเสนอแนะ

5.2.1 ข้อจำกัด

1) ยังไม่มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบรวบรวมหรือจัดเก็บข้อมูลด้านการเงินขององค์กรไม่แสวงหา กำไรทั่วประเทศอย่างเป็นระบบ ปัจจุบันได้มีการแยกจัดเก็บโดยหน่วยงานของกระทรวงมหาดไทยซึ่งกระจายอยู่ ทั่วประเทศ เช่น ในกรุงเทพมหานคร จัดเก็บโดยสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ส่วนในต่างจังหวัด จัดเก็บโดยฝ่ายการปกครอง สำนักงานจังหวัดของแต่ละจังหวัด ทำให้มีอุปสรรคในการรวบรวมข้อมูลรวมของทั้ง ประเทศ ประกอบกับข้อมูลขาดความครอบคลุมและต่อเนื่อง เนื่องจากไม่มีระบบการติดตาม นอกจากนั้นข้อมูล ส่วนใหญ่จัดเก็บไว้ในรูปเอกสารไม่สะดวกต่อการนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

2) ข้อมูลการจดทะเบียนหรือข้อมูลทั่วไป เช่น ชื่อ ที่อยู่ แม้ว่าหลายหน่วยงานได้มีการจัดเก็บตาม ความต้องการใช้งานของหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น แต่ข้อมูลยังกระจัดกระจาย ไม่ทันสมัยเพียงพอ กล่าวคือ บางองค์กรได้ เลิกกิจการ ย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนชื่อองค์กร และขาดข้อมูลที่ได้นั้นไม่ครบถ้วน ซึ่งตามระเบียบแล้วองค์กรไม่ แสวงหากำไรที่เป็นมูลนิธิหรือสมาคม จะต้องจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ แต่ใน ข้อเท็จจริงยังมีองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นมูลนิธิหรือสมาคมกับสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ หรือดำเนินงานในฐานะชมรมหรือกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องจดทะเบียน

3) ข้อมูลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สามารถใช้ประโยชน์ได้ อย่างไรก็ตามมีข้อจำกัด เรื่องความถี่ของข้อมูล เนื่องจากการสำรวจทุก 5 ปี ทั้งนี้การเพิ่มเติมรายละเอียดและการจัดจำแนกหมวดหมู่ ให้สอดคล้องกับการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร นับว่ามีความสำคัญสำหรับการสำรวจครั้งต่อไป

4) คู่มือการจัดทำบัญชี มีรายละเอียดไม่เพียงพอในเชิงปฏิบัติ โดยเฉพาะวิธีการคำนวณในประเด็นเฉพาะ เช่น การคำนวณมูลค่าผลผลิตและมูลค่าเพิ่มขององค์กรไม่แสวงหากำไรประเภทระบบตลาดที่ดำเนินงานขาดทุนหรือรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย และขอบเขตและวิธีการคำนวณอาสาสมัคร เป็นต้น นอกจากนี้ คู่มือฯ ควรแนะนำการประยุกต์ใช้ประโยชน์จากข้อมูลต่าง ๆ สำหรับการจัดทำบัญชีไม่ควรมุ่งเฉพาะการสำรวจ เช่น ข้อมูลจากฐานภาษี และข้อมูลการบริหารราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

5) การจำแนกหมวดหมู่ตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากลสำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไร ค่อนข้างมีข้อจำกัดเนื่องจากแต่ละองค์กรสามารถดำเนินกิจกรรมได้หลายประเภท รวมทั้งหมวดหมู่ตามมาตรฐานอุตสาหกรรมสากลยังไม่สะท้อนข้อเท็จจริงของกิจกรรมการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรในกรณีของประเทศไทยมากนัก

5.2.2 บทเรียนจากการศึกษา

1) ข้อมูลประกอบการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

(1) ควรปรับปรุงกรอบประชากร (framework) ขององค์กรไม่แสวงหากำไร ให้มีความครบถ้วนทันสมัย รวมทั้งควรศึกษาเพิ่มเติมองค์กรไม่แสวงหากำไรที่เป็นชมรมและกองทุนต่าง ๆ ที่หน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดเก็บไว้

(2) การสำรวจข้อมูลภาวะการทำงานของประชากรในปัจจุบัน ยังไม่ครอบคลุมการทำงานของอาสาสมัคร ซึ่งเมื่อ JHU และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization: ILO) ได้มีการประสานงานและศึกษาเรื่องการรวมอาสาสมัครไว้ใน การสำรวจดังกล่าวแล้ว จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรได้ต่อไป

(3) ปัจจุบัน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เก็บรวบรวมจำนวนอาสาสมัครและข้อมูลเงินสนับสนุนของรัฐบาลที่ให้ความช่วยเหลือองค์กรชุมชนต่าง ๆ ผ่านกองทุนสวัสดิการระดับตำบล ซึ่งต่อไปสามารถนำมาใช้ประกอบการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรได้อีกทางหนึ่ง

(4) พิจารณาปรับใช้ประโยชน์จากข้อมูลฐานภาษีให้มากขึ้น ซึ่งเป็นแนวทางที่หลายประเทศใช้เป็นฐานข้อมูลหลักในการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร

2) ขอบเขตของอาสาสมัครที่ทำงานด้านสาธารณประโยชน์ ตามที่คู่มือฯ ได้เสนอแนะไว้ ครอบคลุมทั้งอาสาสมัครที่ทำงานให้กับองค์กรไม่แสวงหากำไร และอาสาสมัครที่ทำงานอิสระโดยไม่ขึ้นกับองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งรวมถึงอาสาสมัครจิตอาสา และอาสาสมัครที่ทำงานสาธารณะประโยชน์โดยไม่ได้เป็นสมาชิกขององค์กรไม่แสวงหากำไร

3) การประเมินค่าตอบแทนอาสาสมัครทั่วไป โดยใช้ข้อมูลการสำรวจการใช้เวลาของประชาชน (Time Use Survey) ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินการและเผยแพร่ไว้ ประกอบด้วย จำนวนอาสาสมัครประเภทงาน และจำนวนชั่วโมงทำงานสาธารณะประโยชน์ของอาสาสมัคร รวมทั้งใช้อัตราค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ควรมีการศึกษาเชิงลึกถึงแนวคิดและวิธีการจัดทำข้อมูลการสำรวจเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขอบเขตของอาสาสมัครและการจำแนกประเภทงานว่าสอดคล้องกับแนวคิดและขอบเขตของบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย ฉบับแรกนี้ ใช้ข้อมูลการทำงานสาธารณะประโยชน์ของอาสาสมัครทั้งหมดที่สำรวจได้ ซึ่งรวมถึงบุคคลที่ทำงานสาธารณประโยชน์ที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป และรวมทั้งที่ทำงานผ่านและไม่ผ่านองค์กรไม่แสวงหากำไร

4) การประเมินค่าตอบแทนอาสาสมัครในองค์กรศาสนาซึ่งหมายถึงผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระศาสนา มีความอ่อนไหวค่อนข้างมาก การศึกษาในเบื้องต้นนี้จึงได้ประเมินเฉพาะค่าตอบแทนอาสาสมัครในองค์กรศาสนาของศาสนาพุทธก่อน โดยศึกษาจากข้อมูลจำนวนพระภิกษุ และการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปัจจุบันการบริจาคให้กับองค์กรไม่แสวงหากำไร ทั้งภาคครัวเรือนและธุรกิจ รวมทั้งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและความช่วยเหลือจากต่างประเทศลดน้อยลงไปมาก ทำให้องค์กรต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำเนินงานช่วยเหลือประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง เช่น บางองค์กรเพิ่มเติมการดำเนินกิจกรรมในเชิงธุรกิจมากขึ้น เช่น การให้บริการด้านที่พักอาศัย บริการห้องประชุมสัมมนา เป็นต้น โดยผลประโยชน์ที่ได้รับจะนำมาใช้ในองค์กร อย่างไรก็ตาม การจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรในครั้งนี้นี้ยังไม่ครอบคลุมกิจกรรมเหล่านี้

5) จากการสำรวจภาคสนามมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับการดำเนินงานและประโยชน์ของการดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในด้านต่าง ๆ ของประชาชน อย่างไรก็ตามในการวัดมูลค่าการดำเนินงานในเชิงเศรษฐกิจจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เป็นตัวเงิน ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงิน

6) การจำแนกรายการตาม ISIC Rev.4 ซึ่งให้ความสำคัญกับกิจกรรมการดำเนินงานในขณะที่ตามข้อเท็จจริงแล้วแต่ละองค์กรสามารถดำเนินงานได้หลากหลายกิจกรรมและเปลี่ยนแปลงได้ในแต่ละปีทำให้การจัดจำแนกหมวดหมู่ดังกล่าวอาจไม่สะท้อนสถานการณ์การดำเนินงานจริงของแต่ละองค์กรและระดับภาพรวมได้

7) การเผยแพร่และการนำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรไปใช้ประโยชน์

(1) การรายงานผลการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ควรแสดงนิยามหรือคำจำกัดความของข้อมูลเฉพาะไว้อย่างชัดเจน เช่น องค์กรไม่แสวงหากำไรในระบบตลาดและที่มีในระบบตลาด เป็นต้น เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้ใช้ข้อมูล นอกจากนั้น ควรเรียบเรียงตารางข้อมูลสำหรับการเผยแพร่ให้มีความเข้าใจง่ายและสะดวกต่อการนำไปใช้งาน รวมทั้งแสดงหรือเน้นประเด็นที่สำคัญจากผลของการจัดทำบัญชี พร้อมคำอธิบายประกอบเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประกอบการวางแผนและตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(2) ข้อจำกัดด้านความสมบูรณ์ครบถ้วนและความถี่ในการจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานที่นำมาใช้ในการจัดทำบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไร เป็นปัญหาสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความถูกต้องในการจัดทำบัญชี ตลอดจนการนำไปใช้ในการวิเคราะห์และการกำหนดนโยบาย อย่างไรก็ตาม ได้มีการบันทึกข้อจำกัดต่าง ๆ ให้ครบถ้วนเพื่อให้ผู้ใช้ได้พิจารณาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

(3) บัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไรที่ได้ทดลองจัดทำขึ้น เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านสวัสดิการของรัฐ ดังนั้น ควรมีหน่วยงานเข้ามารับผิดชอบในการจัดทำบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไรอย่างต่อเนื่อง

5.2.3 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะการจัดทำบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไร

(1) ปรับปรุงการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประกอบการจัดทำบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไรให้ได้มาตรฐานสากล มีความถูกต้องสมบูรณ์ และสามารถเปรียบเทียบกับต่างประเทศได้ ดังนี้

การสำรวจข้อมูลขององค์กรไม่แสวงหากำไร ให้มีขอบเขตที่ครอบคลุมครบถ้วนตามคู่มือฯ จัดจำแนกกิจกรรมการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรตามมาตรฐาน ISIC Rev 4 และมีรายละเอียดข้อมูลเพียงพอสำหรับการจัดทำบัญชีที่สมบูรณ์ตามมาตรฐานสากล รวมทั้งปรับปรุงความถี่ในการสำรวจข้อมูล เช่น จากทุก 5 ปี เป็นทุก 3 ปี เป็นต้น

การสำรวจข้อมูลภาวะการทำงานของประชากร ให้ครอบคลุมการทำงานของอาสาสมัคร

- การสำรวจการใช้เวลาของประชาชน ให้มีการจำแนกรายการตามกิจกรรมการผลิตและครอบคลุมพระภิกษุ นักบวชในศาสนาอื่น รวมทั้งปรับปรุงความถี่ให้เร็วขึ้น
- ปรับปรุงกรอบประชากร (Framework) ขององค์กรไม่แสวงหากำไร ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีความครบถ้วน ทันสมัย

(2) ศึกษา เก็บรวบรวม และจัดทำบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไร ให้ครอบคลุมส่วนที่สอง หรือ Part B ในบัญชี ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลการจ้างงาน จำนวนคนทำงาน ชั่วโมงการทำงาน ให้สมบูรณ์ ครบถ้วน เพื่อให้บัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการพิจารณาความสำคัญด้านการจ้างงานหรือคนทำงานด้วย นอกเหนือจากการพิจารณาด้านมูลค่าการผลิต และมูลค่าเพิ่มหรือ GDP ขององค์กรฯ

(3) สร้างความรู้ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือขององค์กรไม่แสวงหากำไรในการรายงานข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้อง และจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการจัดทำบัญชีขององค์กรไม่แสวงหากำไรแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย

(4) จัดให้มีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ในการรวบรวมและจัดทำระบบฐานข้อมูลองค์กรไม่แสวงหากำไรทั่วประเทศ และจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ รวมทั้งการขยายการศึกษาและจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ณ ราคาคงที่หรือราคาที่แท้จริง เพื่อให้การวัดอัตราการเจริญเติบโตของการดำเนินงานมีความถูกต้องสะท้อนข้อเท็จจริงยิ่งขึ้น และสามารถเปรียบเทียบกับระบบเศรษฐกิจรวมได้ดียิ่งขึ้น

2) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสังคม ตลอดจนเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การพัฒนานโยบายสาธารณะที่ทุกภาคส่วนมีบทบาทและสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศได้อย่างมีรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

(2) สร้างค่านิยมทางสังคมและปลูกฝังค่านิยมจิตสาธารณะให้แก่ประชาชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมในงานสาธารณะประโยชน์ ทั้งในรูปของการบริจาคและการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคม

(3) ส่งเสริมภาคธุรกิจเอกชนให้มีการทำงานเพื่อสังคมและเพิ่มบทบาทในการลงทุนพัฒนาสังคมโดยภาครัฐปรับลดบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก รวมทั้งการพิจารณาด้านภาษีเพื่อส่งเสริมให้ภาคธุรกิจเอกชนเข้ามามีส่วนสนับสนุนต่อภาคประชาสังคม เช่น เงินบริจาคสามารถนำมาลดหย่อนภาษีได้มากขึ้นหรือทั้งหมด รวมทั้งพิจารณาเพิ่มองค์กรไม่แสวงหากำไรที่สามารถนำเงินบริจาคมาหักลดหย่อนภาษีได้ เป็นต้น

(4) สนับสนุนให้องค์กรไม่แสวงหากำไรปรับเปลี่ยนบทบาท จากการเป็นผู้รับบริจาคหรือสนับสนุนจากสถาบันอื่นเพื่อเป็นการใช้จ่ายในการดำเนินงาน เป็นองค์กรฯ ที่สามารถหารายได้ได้เองโดยการผลิตสินค้าและบริการในระบบตลาดและนำผลกำไรมาใช้จ่ายหมุนเวียนภายในองค์กร

(5) จัดให้มีหน่วยงานทำหน้าที่ในการกำกับดูแล ติดตามประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านสาธารณะประโยชน์ขององค์กรไม่แสวงหากำไรมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ นอกจากสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริงแล้ว ยังสามารถเป็นภาคส่วนที่สำคัญต่อระบบเศรษฐกิจได้ต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2546. **องค์กรสาธารณประโยชน์ในประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2553. **ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11**. เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2553.
- _____. 2553. **รายได้ประชาชาติของประเทศไทย 2552**. ค้นหาจาก www.nesdb.go.th (วันที่ 15 พฤศจิกายน 2553).
- Australian National Accounts: Non-Profit Institutions Satellite Account 2006 - 2007. ค้นหาจาก www.abs.gov (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).
- Center for Civil Society Studies, JOHNS HOPKINS UNIVERSITY. **Global Civil Society At-a-Glance**. ค้นหาจาก www.ccss.jhu.edu/pdfs/CNP/CNP_At_a_glance.pdf (วันที่ 18 ตุลาคม 2553).
- _____. 2006. **UN Nonprofit Handbook Project Newsletter**. ค้นหาจาก www.ccss.jhu.edu/pdfs/UN_Handbook/UN_Handbook_Newsletter_HB_No2_September2006.doc (วันที่ 13 ตุลาคม 2553).
- _____. 2006. **SNA News**. ค้นหาจาก <http://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna/nn23-en.pdf> (วันที่ 13 ตุลาคม 2553).
- Canada Satellite Account of Non-profit Institutions and Volunteering. ค้นหาจาก www.statcan.gc.ca (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).
- Economic and Social Research Institute, Cabinet Office. 2006. **Data Management (Inventory and Non-Profit Institutions**. Japan.
- Lester M. Salamon. 2007. **Measuring Civil Society and Volunteering**. Center for Civil Society Studies, JOHNS HOPKINS UNIVERSITY.

Lester M. Salamon *et al.* 1999. **Germany, Global Civil Society : Dimensions of the Nonprofit Sector.**

Vol.I. Johns Hopkins Center for Civil Society Studies. ค้นหาจาก

www.ccss.jhu.edu/pdfs/CNP/CNP_GCS1_Germany.PDF (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

_____. 1999. **Hungary, Global Civil Society : Dimensions of the Nonprofit Sector.** Vol. I. ค้นหาจาก

www.ccss.jhu.edu/pdfs/Books/BOOK_GCS_Ch15_Hungary_1999.pdf (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

_____. 1999. **Czech Republic, Global Civil Society : Dimensions of the Nonprofit Sector.** Vol. I. ค้นหา

จาก www.ccss.jhu.edu/pdfs/CNP/CNP_GCS1_CzechRepublic.PDF (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

_____. 1999. **Brazil, Global Civil Society : Dimensions of the Nonprofit Sector.** Vol. I. ค้นหาจาก

www.ccss.jhu.edu/pdfs/Books/BOOK_GCS_Ch20_Brazil_1999.pdf (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

Lester M. Salamon *et al.* 2006. **Comparative Nonprofit Sector Project, Chile.** JOHNS HOPKINS

UNIVERSITY. ค้นหาจาก www.ccss.jhu.edu/pdfs/CNP/CNP_Chile_Report2006.pdf (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

New Zealand Non-profit Institutions Satellite Account. ค้นหาจาก www.stats.govt.nz (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

Saïde Dade. **The Dimension of NPI in Mozambique: A Satellite Account Perspective.** ค้นหาจาก

www.ccss.jhu.edu/pdfs/UN_Handbook/UN_Handbook_SatAcct_Mozambique_2009.pdf (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

Sybille Mertens. *et al.* 1999. **Belgium, Global Civil Society : Dimensions of the Nonprofit Sector.** Vol. I.

ค้นหาจาก www.ccss.jhu.edu/pdfs/CNP/GCS1_Belgium.PDF (วันที่ 20 ตุลาคม 2552).

United Nations. 1993. **System of National Accounts.**

_____. 2003. **Handbook on Non-Profit Institutions in the System of National Accounts.** New York.

_____. 2008. **International Standard Industrial Classification of All Economic Activities.** Revision 4.

ภาคผนวก 1

นิยามและคำศัพท์ที่สำคัญ

คำศัพท์	นิยาม
ระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts)	ระบบบัญชี ที่มีการนำบัญชีเศรษฐกิจหลายๆ บัญชีมาเชื่อมโยงกันเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ผ่านธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ทั้งที่แสดงข้อมูลการไหลเวียน (Flow) ของธุรกรรมที่เกิดขึ้นในหนึ่งรอบบัญชี ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง ตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาต่างๆ และแสดงข้อมูลยอดคงเหลือ (Stock) ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง เพื่อให้เห็นภาพความมั่งคั่งที่มีอยู่ทั้งหมด ณ จุดเวลานั้น
บัญชีบริวาร (Satellite Accounts)	การศึกษาในแนวลึกและจัดทำเป็นลักษณะเฉพาะเรื่อง เพื่อแสดงการไหลเวียนของธุรกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง
มูลค่าการผลิต (Gross output)	มูลค่าของการผลิตสินค้าและบริการที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลา หนึ่ง เช่น 1 ปี หรือ 1 ไตรมาส เป็นต้น
มูลค่าเพิ่ม (Value added)	มูลค่าของสินค้าและบริการที่เพิ่มขึ้นมาในแต่ละขั้นตอนการผลิต คำนวณได้จากส่วนต่างระหว่างมูลค่าการผลิต และค่าใช้จ่ายขั้นกลางที่ใช้ไปในกระบวนการผลิต หรือคำนวณจากผลรวมของผลตอบแทนปัจจัยการผลิตขั้นปฐม
ค่าใช้จ่ายขั้นกลาง (Intermediate cost)	ค่าใช้จ่ายของผู้ผลิตในการซื้อสินค้าและบริการ เพื่อนำมาใช้ในขั้นตอนการผลิตของตนเอง เพื่อให้ได้สินค้าและบริการชนิดใหม่ โดยสินค้าและบริการที่จัดหามานั้น ถูกใช้หมดสิ้นไปในกระบวนการผลิตในช่วงเวลาหนึ่ง
ส่วนเกินจากการประกอบการ (Operating surplus)	รายได้ หรือผลตอบแทนที่ได้รับจากการประกอบการ (สุทธิ)
ค่าตอบแทนแรงงาน (Compensation of employees)	ค่าตอบแทนแรงงานทั้งหมดที่ธุรกิจ และรัฐบาลจ่ายให้แก่ลูกจ้าง ทั้งที่เป็นเงินสด สิ่งของ รวมทั้งบริการต่างๆ ประกอบด้วยเงินเดือน ค่าจ้าง (Wages and salaries) ค่าตอบแทน และเงินสมทบกองทุนประกันสังคมที่จ่ายโดยนายจ้าง (Employers' social contributions) และสวัสดิการอื่นๆ

คำศัพท์	นิยาม
ค่าเสื่อมราคา (Consumption of fixed capital)	ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวร อันเนื่องมาจากความเสื่อม ล้าสมัยหรือเสียหายไปตามกาลเวลา
ภาษีการผลิต (Other taxes on production)	ภาษีการผลิตที่ผู้ประกอบการจ่ายให้แก่รัฐบาล ที่เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการ ได้แก่ ภาษีที่ดิน ภาษีทรัพย์สินถาวร ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และภาษีจากการกักตุนสินค้าเนื่องมาจากการผลิต
รายได้จากทรัพย์สิน (Property Income)	รายได้ หรือผลประโยชน์ตอบแทนต่างๆ ที่เกิดจากทรัพย์สิน อาทิ ค่าเช่าที่ดิน ดอกเบี้ย เงินปันผล ผลประโยชน์จากการลงทุน ผลประโยชน์ตอบแทนจากกองทุนเกี่ยวกับการประกันสังคม
รายได้พึงจ่ายใช้สอย (Disposable Income)	รายได้ที่แท้จริงที่สามารถนำมาใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคได้
การออม (Saving)	รายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่าย
การโอน (Transfer)	เป็นการให้เปล่าโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นได้ทั้งเงินสดและสิ่งของ
การโอนทั่วไป (Other current transfer)	เงินโอนทั่วไปอื่นๆ เช่น เงินโอนระหว่างหน่วยงานของรัฐบาล เงินโอนระหว่างประเทศ เงินโอนระหว่างครัวเรือน
การโอนช่วยเหลือสังคมที่เป็นสิ่งของ (Social transfers in kind)	ผลประโยชน์ที่ครัวเรือนได้รับในรูปของสินค้าและบริการ เช่น บริการทางการศึกษาและสาธารณสุข
เงินช่วยเหลือสังคมที่เป็นเงินสด (Social assistance benefits in cash)	ผลประโยชน์เพื่อการประกันสังคมที่จ่ายเป็นเงินสดให้แก่ครัวเรือน โดยรัฐบาลหรือสถาบันไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน (NPISHs) ซึ่งมีได้จ่ายจากโครงการประกันสังคม
ผลประโยชน์เพื่อการประกันสังคมที่เป็นเงินสด (Social security benefits in cash)	ผลประโยชน์ที่จ่ายจากกองทุนประกันสังคมแก่ครัวเรือน ในรูปเงินสด ในกรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร การว่างงาน ฯลฯ

คำศัพท์	นิยาม
ผลประโยชน์เพื่อการประกันสังคมที่เป็นสิ่งของ (Social benefits in kind)	ผลประโยชน์ที่จ่ายจากกองทุนประกันสังคมในรูปของสินค้าและบริการ ได้แก่ บริการทางการแพทย์ ทันตแพทย์ การผ่าตัด แว่นตา อุปกรณ์ทางการแพทย์ ฯลฯ
ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคขั้นสุดท้าย (Final consumption expenditure)	มูลค่าสินค้าและบริการที่ครัวเรือนใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้าย ซึ่งในที่นี้ไม่รวมการใช้จ่ายในการซื้อสินทรัพย์ถาวร ของมีค่า และค่าใช้จ่ายเพื่อการลงทุน
การบริโภคจริงของครัวเรือน (Actual final consumption)	มูลค่าสินค้าและบริการทั้งหมดที่ครัวเรือนอุปโภคบริโภค รวมทั้งที่ครัวเรือนใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้าย และได้รับจากองค์กรไม่แสวงหากำไรให้บริการครัวเรือน และได้รับจากรัฐบาล
FTE (Full-time equivalent employment)	หมายถึงปริมาณงานที่ปฏิบัติเต็มเวลา ได้จากจำนวนชั่วโมงทำงานหารด้วยจำนวนชั่วโมงทำงานเฉลี่ยต่อปีของงานที่ปฏิบัติเต็มเวลา

ภาคผนวก 2

การจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากล ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 4 หรือ International Standard Industrial Classification of All Economic Activities (ISIC), Revision 4 ประกอบด้วย 21 สาขาการผลิตหรือหมวดใหญ่ (Sections) ซึ่งเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุด แสดงด้วยตัวอักษร 1 ตัว คือ A-U จำแนกย่อยเป็น 88 หมวดย่อย (Divisions) แสดงด้วยเลขรหัส 2 หลัก และแบ่งย่อยอีกเป็น 238 หมู่ใหญ่ (Groups) แทนด้วยเลขรหัส 3 หลัก และ 419 หมู่ย่อย (Groups) แทนด้วยเลขรหัส 4 หลัก โดยมีโครงสร้างและรหัสของหมวดใหญ่และหมวดย่อย โดยสรุปดังนี้

หมวดใหญ่ (Sections)	หมวดย่อย (Divisions)	คำอธิบาย (Description)
A	01-03	เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง
B	05-09	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน
C	10-33	การผลิต
D	35	การจัดหาไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบการปรับอากาศ
E	36-39	การจัดหาน้ำ การจัดการน้ำเสียและของเสียรวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง
F	41-43	การก่อสร้าง
G	45-47	การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์และจักรยานยนต์
H	49.53	การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า
I	55-56	ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร
J	58-63	ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร
K	64-66	กิจกรรมทางการเงิน และการประกันภัย
L	68	กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์
M	69-75	กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และกิจกรรมทางวิชาการ
N	77-82	กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุนอื่นๆ
O	84	การบริหารราชการ การป้องกันประเทศ และการประกันสังคมภาคบังคับ
P	85	การศึกษา
Q	86-88	กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์
R	90-93	ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ
S	94-96	กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ
T	94-98	กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือน กิจกรรมการผลิตสินค้าและบริการที่ทำขึ้นเอง เพื่อใช้ในครัวเรือนซึ่งไม่สามารถจำแนกกิจกรรมได้อย่างชัดเจน
U	99	กิจกรรมขององค์การระหว่างประเทศและภาคีสมาชิก

การผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไรในกรณีของประเทศไทย จำแนกตามการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรมสากลดังกล่าว โดยครอบคลุมอยู่ในบางสาขาการผลิต ดังจะได้แสดงโครงสร้างตาม ISIC Rev.4 โดยละเอียดดังนี้

1. การศึกษา (Section P : Education)

สาขานี้รวมการศึกษาทุกระดับและทุกวิชาชีพ โดยผ่านทางช่องทางการสื่อสารต่างๆ ทั้งการพูด การเขียน วิทย์ โทรทัศน์ หรือช่องทางอื่นๆ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นในระดับต่างๆ ทั้งในระบบโรงเรียน การศึกษาผู้ใหญ่ โปรแกรมการเรียนรู้หนังสือ ฯลฯ รวมทั้งโรงเรียน สถาบันทางการทหาร สถานศึกษาในเรือนจำ ฯลฯ หมวดใหญ่นี้ครอบคลุมการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

หมวดใหญ่ (Sections)	หมวดย่อย (Divisions)	คำอธิบาย (Description)
85		การศึกษา (Education)
	851	การศึกษาก่อนระดับประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา
	852	การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
	8521	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาประเภทสามัญศึกษา
	8522	การศึกษาระดับมัธยมศึกษาประเภทอาชีวศึกษา
	853	การศึกษาระดับอุดมศึกษา
	854	การศึกษาประเภทอื่นๆ
	8541	การศึกษาด้านกีฬาและนันทนาการ
	8542	การศึกษาด้านวัฒนธรรม
	8549	การศึกษาอื่นๆ ซึ่งไม่ได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
	855	การบริการที่สนับสนุนการศึกษา

2. กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ (Section Q : Human health and social work activities)

86 กิจกรรมด้านสุขภาพของมนุษย์ (Human health activities)

หมวดย่อยนี้ รวมถึงกิจกรรมการดูแลสุขภาพระยะสั้นหรือระยะยาวในโรงพยาบาล ทั้งภาครัฐและเอกชน สำหรับโรคทั่วไป หรือเฉพาะทาง ด้านอายุรกรรม ศัลยกรรม จิตเวช โรงพยาบาลเพื่อผู้ป่วยที่ใช้สารเสพติด สถานพักฟื้นโรคติดต่อ สถานดูแลและให้การพยาบาล สถานบำบัดทางจิต สถาบันที่เกี่ยวข้องกับจิตเวช ศูนย์ฟื้นฟูบำบัด

¹ คำอธิบาย อ้างอิงจากเอกสารการจัดประเภทมาตรฐานอุตสาหกรรม (ประเทศไทย) ปี 2552

ศูนย์บำบัดโรคเรื้อรัง รวมทั้งสถาบันดูแลสุขภาพอื่นๆ ที่จัดหาที่พักและเครื่องอำนวยความสะดวกครบครัน โดยมีผู้บริการด้านการวินิจฉัยและการรักษาโรคตามสภาพของการเจ็บป่วยชนิดต่างๆ ตลอดจนให้คำปรึกษาและรักษาโรคต่างๆ ทั้งโรคทั่วไปและโรคเฉพาะทางโดยแพทย์เวชปฏิบัติ แพทย์เฉพาะทางและศัลยแพทย์ร่วมกับกิจกรรมการดูแลด้านทันตกรรมทุกชนิด นอกจากนั้นหมวดย่อยนี้ยังรวมถึงกิจกรรมที่ปฏิบัติโดยผู้ที่ไม่ใช่แพทย์ แต่เป็นบุคลากรทางการแพทย์สาขาอื่นๆ ที่สามารถให้การดูแลผู้ป่วยได้ถูกต้องตามกฎหมาย

หมวดใหญ่ (Sections)	หมวดย่อย (Divisions)	คำอธิบาย (Description)
86		กิจกรรมด้านสุขภาพ
	861	8610 กิจกรรมโรงพยาบาล
	862	8620 กิจกรรมทางการแพทย์และทางทันตกรรม
	869	8690 กิจกรรมอื่นๆ ด้านสุขภาพ
87		กิจกรรมการดูแลในสถานที่ที่มีที่พักและมีคนดูแลประจำ
	871	8710 หน่วยบริการทางการแพทย์ที่จัดที่พักให้
	872	8720 กิจกรรมการดูแลรักษาในสถานที่ที่มีที่พักและมีคนดูแลประจำสำหรับผู้พิการทางสมองและผู้มีปัญหาด้านสุขภาพจิตและผู้ใช้สารเสพติด
		8730 กิจกรรมการดูแลรักษาในสถานที่ที่มีที่พักและมีคนดูแลประจำสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ
		8790 กิจกรรมการดูแลรักษาในสถานที่ที่มีที่พักและมีคนดูแลประจำอื่น ๆ
88		กิจกรรมสังคมสงเคราะห์โดยไม่มีที่พักอาศัย
	881	8810 กิจกรรมสังคมสงเคราะห์โดยไม่มีที่พักอาศัย สำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ
	889	8890 กิจกรรมสังคมสงเคราะห์อื่นๆ โดยไม่มีที่พักอาศัย

3. กิจกรรมการบริการด้านอื่นๆ (Section S: Other service activities)

94 กิจกรรมขององค์กรสมาชิก (Activities of membership organizations)

หมวดย่อยนี้ รวมถึงกิจกรรมขององค์กรที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ หรือทำหน้าที่ส่งเสริมแนวคิดเผยแพร่ข้อมูลสาธารณะ องค์กรเหล่านี้มักประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง แต่กิจกรรมต่างๆ อาจเกี่ยวข้องและเอื้อประโยชน์ต่อบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกด้วยเช่นกัน กิจกรรมที่กล่าวถึงเป็นประเด็นแรกในหมวดย่อยนี้ถูกกำหนดโดยยี่สิบวัตถุประสงค์ขององค์กรเป็นหลัก ซึ่งได้แก่ ผลประโยชน์ของนายจ้าง ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวและชุมชนตามหลักเกณฑ์ (หมู่ใหญ่ 941) ผลประโยชน์ของลูกค้า (หมู่ใหญ่ 942) หรือการส่งเสริมด้านศาสนา การเมือง วัฒนธรรม การศึกษาหรือการสร้างสรรค์แนวคิดและกิจกรรมต่างๆ (หมู่ใหญ่ 949)

หมวดใหญ่ (Sections)	หมวดย่อย (Divisions)	คำอธิบาย (Description)
94		กิจกรรมขององค์กรสมาชิก
	941	กิจกรรมขององค์กรสมาชิกธุรกิจ องค์กรสมาชิกนายจ้างและองค์กรสมาชิกผู้ประกอบการวิชาชีพ
	9411	กิจกรรมขององค์กรสมาชิกธุรกิจ องค์กรสมาชิกนายจ้าง
	9412	กิจกรรมขององค์กรสมาชิกธุรกิจ องค์กรสมาชิกผู้ประกอบการวิชาชีพ
	942	9420 กิจกรรมของสหภาพแรงงาน
	949	กิจกรรมขององค์กรสมาชิกอื่นๆ
	9491	กิจกรรมขององค์กรทางศาสนา
	9492	กิจกรรมขององค์กรทางการเมือง
	9499	กิจกรรมขององค์กรสมาชิกอื่นๆ ซึ่งไม่ได้จัดประเภทไว้ในที่อื่น
95 *		การซ่อมคอมพิวเตอร์และของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน
96 *		กิจกรรมการบริการอื่นๆ ส่วนบุคคล

*ไม่ได้แสดงรายละเอียดไว้ในที่นี้ เนื่องจากไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตขององค์กรไม่แสวงหากำไร

ตารางสถิติ

Statistical Tables

Statistical Tables

	Pages
Economic Accounts	
Table 1. Economic accounts: Nonprofit sector	1
Table 2. Economic accounts: Education	2
Table 3. Economic accounts: Human health	3
Table 4. Economic accounts: Other social work activities without accommodation	4
Table 5. Economic accounts: Activities of membership organization	5
Table 6. Economic accounts: Non-Profit Institutions Serving Households (NPISHs)	6
Table 7. Gross value added classified by ISIC Rev.4 and type of organizations	7
Satellite Account	
Table 8. Gross output and Gross value added (SNA and SA basis): nonprofit sector	8
Table 9. Gross output and Gross value added: Education	9
Table 10. Gross output and Gross value added: Human health	10
Table 11. Gross output and Gross value added: Other social work activities without accommodation	11
Table 12. Gross output and Gross value added: Activities of membership organization	12
Supporting Tables	
Income	
Table 13. Income: nonprofit sector	13
Table 14. Income: Education	14
Table 15. Income: Human health	15
Table 16. Income: Other social work activities without accommodation	16
Table 17. Income: Activities of membership organization	17
Expenditure	
Table 18. Outlay: nonprofit sector	18
Table 19. Outlay: Education	19
Table 20. Outlay: Human health	20
Table 21. Outlay: Other social work activities without accommodation	21
Table 22. Outlay: Activities of membership organization	22

Table 1. Economic accounts: Nonprofit sector¹

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Production account			
Gross output	94,488	103,727	114,426
Intermediate consumption	32,616	37,171	42,314
Gross Domestic Product at current market prices	61,872	66,555	72,112
Wages, salaries and supplementary labor income	40,081	42,026	45,295
Taxes less subsidies on production	3,540	3,858	4,086
Consumption of fixed capital	13,081	14,487	15,917
Other operating surplus	5,170	6,184	6,813
Income and outlay account			
Income	263,119	284,011	306,363
Sales of goods and services	94,488	103,727	114,426
Investment income	13,462	14,709	16,233
Current transfers from:	155,169	165,575	175,705
Households and businesses	125,664	134,068	141,748
Governments	21,931	23,430	25,328
Foreign grants and transfers	7,575	8,077	8,629
Outlay	205,671	213,421	234,790
Gross current expenditure on goods and services	168,285	179,565	200,301
Current transfers to other sectors	37,386	33,856	34,488
Saving (Income less outlay)	57,447	70,589	71,573

1. Total sector income (outlay) is equal to the sum of incomes (outlays) in tables 2, 3, 4 and 5

Table 2. Economic accounts: Education

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Production account			
Gross output	14,738	15,711	16,122
Intermediate consumption	4,490	4,745	4,728
Gross Domestic Product at current market prices	10,248	10,967	11,394
Wages, salaries and supplementary labor income	8,403	9,100	9,260
Taxes less subsidies on production	3,194	3,486	3,653
Consumption of fixed capital	926	933	943
Other operating surplus	-2,275	-2,552	-2,461
Income and outlay account			
Income	24,768	25,768	26,512
Sales of goods and services	14,738	15,711	16,122
Investment income	290	270	333
Current transfers from:	9,740	9,786	10,057
Households and businesses	9,389	9,403	9,655
Governments	351	383	403
Foreign grants and transfers	0	0	0
Outlay	20,414	21,422	22,098
Gross current expenditure on goods and services	20,414	21,422	22,098
Current transfers to other sectors	0	0	0
Saving (Income less outlay)	4,354	4,345	4,413

Table 3. Economic accounts: Human health

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Production account			
Gross output	23,953	25,906	26,902
Intermediate consumption	5,803	6,204	6,522
Gross Domestic Product at current market prices	18,149	19,703	20,380
Wages, salaries and supplementary labor income	8,402	8,602	8,816
Taxes less subsidies on production	110	110	111
Consumption of fixed capital	2,192	2,254	2,178
Other operating surplus	7,445	8,736	9,275
Income and outlay account			
Income	30,690	33,515	34,459
Sales of goods and services	23,953	25,906	26,902
Investment income	614	728	684
Current transfers from:	6,123	6,881	6,873
Households and businesses	4,397	5,045	4,679
Governments	1,726	1,836	2,194
Foreign grants and transfers	0	0	0
Outlay	23,570	23,835	25,364
Gross current expenditure on goods and services	19,566	20,435	21,221
Current transfers to other sectors	4,004	3,399	4,143
Saving (Income less outlay)	7,120	9,681	9,095

Table 4. Economic accounts: Other social work activities without accommodation

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Production account			
Gross output	30,771	32,636	37,429
Intermediate consumption	11,613	13,091	14,747
Gross Domestic Product at current market prices	19,158	19,545	22,683
Wages, salaries and supplementary labor income	15,537	15,656	18,524
Taxes less subsidies on production	147	157	196
Consumption of fixed capital	3,475	3,731	3,963
Other operating surplus	0	0	0
Income and outlay account			
Income	129,562	137,786	148,203
Sales of goods and services	30,771	32,636	37,429
Investment income	11,071	11,722	12,141
Current transfers from:	87,720	93,428	98,633
Households and businesses	65,351	69,778	73,589
Governments	16,422	17,366	18,389
Foreign grants and transfers	5,947	6,285	6,654
Outlay	86,562	82,616	90,787
Gross current expenditure on goods and services	78,718	79,122	89,194
Current transfers to other sectors	7,844	3,494	1,593
Saving (Income less outlay)	43,000	55,170	57,417

Table 5. Economic accounts: Activities of membership organization¹

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Production account			
Gross output	25,026	29,473	33,973
Intermediate consumption	10,709	13,132	16,317
Gross Domestic Product at current market prices	14,317	16,341	17,656
Wages, salaries and supplementary labor income	7,739	8,668	8,696
Taxes less subsidies on production	89	104	126
Consumption of fixed capital	6,488	7,569	8,834
Other operating surplus	0	0	0
Income and outlay account			
Income	78,099	86,942	97,189
Sales of goods and services	25,026	29,473	33,973
Investment income	1,486	1,989	3,075
Current transfers from:	51,586	55,479	60,141
Households and businesses	46,527	49,843	53,824
Governments	3,431	3,844	4,342
Foreign grants and transfers	1,628	1,792	1,975
Outlay	75,125	85,548	96,541
Gross current expenditure on goods and services	49,587	58,586	67,789
Current transfers to other sectors	25,538	26,962	28,752
Saving (Income less outlay)	2,973	1,394	648

1. Total sector income (outlay) is equal to the sum of incomes (outlays) in cremation association, trade association, employer association, religious organization, political organization and international organization..

Table 6. Economic accounts: Non-Profit Institutions Serving Households¹ (NPISHs)

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Production account			
Gross output	61,577	68,686	78,521
Intermediate consumption	23,155	27,196	31,997
Gross Domestic Product at current market prices	38,422	41,490	46,524
Wages, salaries and supplementary labor income	26,615	28,155	31,532
Taxes less subsidies on production	1,515	1,706	1,869
Consumption of fixed capital	10,292	11,628	13,123
Other operating surplus	0	0	0
Income and outlay account			
Income	220,286	238,704	260,404
Sales of goods and services	61,577	68,686	78,521
Investment income	12,875	14,132	15,597
Current transfers from:	145,834	155,886	166,285
Households and businesses	116,936	125,028	133,014
Governments	21,391	22,850	24,712
Foreign grants and transfers	7,507	8,008	8,559
Outlay	174,776	180,902	201,769
Gross current expenditure on goods and services	137,697	147,489	167,994
Current transfers to other sectors	37,080	33,413	33,775
Saving (Income less outlay)	45,509	57,802	58,635

1. Total sector income (outlay) is equal to the sum of incomes (outlays) in non-market NPIs exclude trade association.

Table 7. Gross value added classified by ISIC Rev.4 and type of organizations

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Gross value added			
By ISIC Rev.4	61,872	66,555	72,112
Education	10,248	10,967	11,394
Human health	18,149	19,703	20,380
Other social work activities without accommodation	19,158	19,545	22,683
Activities of membership organization	14,317	16,341	17,656
By type of organizations	61,872	66,555	72,112
Education	10,248	10,967	11,394
Human health	18,149	19,703	20,380
Other social work activities without accommodation	19,158	19,545	22,683
Cremation association	1,265	1,349	1,442
Trade association	734	689	650
Employer association	577	710	874
Religious organization	11,250	13,081	14,150
Political organization	43	42	43
International organization	448	470	496

Table 8. Gross output and Gross value added (SNA and SA basis): nonprofit sector ¹

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Gross output			
National Accounts Basis	94,488	103,727	114,426
Market NPIs	31,379	33,430	34,156
Non-market NPIs	63,109	70,297	80,269
NPI Satellite Account Basis	170,575	182,189	196,315
Non market output of market producers	99,019	108,632	119,266
Volunteer services	71,555	73,557	77,049
Gross value added			
National Accounts Basis	61,872	66,555	72,112
Market NPIs	22,716	24,377	24,937
Non-market NPIs	39,156	42,178	47,175
NPI Satellite Account Basis	137,959	145,018	154,001
Non market output of market producers	66,404	71,461	76,953
Volunteer services	71,555	73,557	77,049

1. Gross output and gross value added are equal to the sum of gross output and gross value added in tables 9, 10, 11 and 12

Table 9. Gross output and Gross value added: Education

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Gross output			
National Accounts Basis	14,738	15,711	16,122
Market NPIs	11,149	11,453	11,454
Non-market NPIs	3,589	4,258	4,667
NPI Satellite Account Basis	19,325	20,684	21,043
Non market output of market producers	19,270	20,616	20,962
Volunteer services	55	68	81
Gross value added			
National Accounts Basis	10,248	10,967	11,394
Market NPIs	7,109	7,314	7,373
Non-market NPIs	3,139	3,652	4,021
NPI Satellite Account Basis	14,835	15,940	16,316
Non market output of market producers	14,780	15,872	16,235
Volunteer services	55	68	81

Table 10. Gross output and Gross value added: Human health

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Gross output			
National Accounts Basis	23,953	25,906	26,902
Market NPIs	20,229	21,976	22,702
Non-market NPIs	3,723	3,930	4,200
NPI Satellite Account Basis	23,953	25,907	26,902
Non market output of market producers	23,953	25,906	26,902
Volunteer services	0	0	0
Gross value added			
National Accounts Basis	18,149	19,703	20,380
Market NPIs	15,607	17,063	17,564
Non-market NPIs	2,543	2,640	2,815
NPI Satellite Account Basis	18,149	19,703	20,380
Non market output of market producers	18,149	19,703	20,380
Volunteer services	0	0	0

Table 11. Gross output and Gross value added: Other social work activities without accommodation

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Gross output			
National Accounts Basis	30,771	32,636	37,429
Market NPIs	0	0	0
Non-market NPIs	30,771	32,636	37,429
NPI Satellite Account Basis	44,015	46,504	52,453
Non market output of market producers	30,771	32,636	37,429
Volunteer services	13,244	13,868	15,023
Gross value added			
National Accounts Basis	19,158	19,545	22,683
Market NPIs	0	0	0
Non-market NPIs	19,158	19,545	22,683
NPI Satellite Account Basis	32,402	33,413	37,706
Non market output of market producers	19,158	19,545	22,683
Volunteer services	13,244	13,868	15,023

Table 12. Gross output and Gross value added: Activities of membership organization ¹

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Gross output			
National Accounts Basis	25,026	29,473	33,973
Market NPIs	0	0	0
Non-market NPIs	25,026	29,473	33,973
NPI Satellite Account Basis	83,282	89,095	95,917
Non market output of market producers	25,026	29,473	33,973
Volunteer services	58,256	59,622	61,944
Gross value added			
National Accounts Basis	14,317	16,341	17,656
Market NPIs	0	0	0
Non-market NPIs	14,317	16,341	17,656
NPI Satellite Account Basis	72,573	75,963	79,600
Non market output of market producers	14,317	16,341	17,656
Volunteer services	58,256	59,622	61,944

1. Total sector income (outlay) is equal to the sum of incomes (outlays) in cremation association, trade association, employer association, religious organization, political organization and international organization.

Table 13. Income: nonprofit sector ¹

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Income	263,119	284,011	306,363
Sales of goods and services	94,488	103,727	114,426
Investment income	13,462	14,709	16,233
Current transfers from:	155,169	165,575	175,705
Households and businesses	125,664	134,068	141,748
Governments	21,931	23,430	25,328
Foreign grants and transfers	7,575	8,077	8,629
Market NPIs			
Income	42,833	45,306	45,959
Sales of goods and services	32,911	35,041	35,904
Investment income	587	577	635
Current transfers from:	9,336	9,689	9,420
Households and businesses	8,728	9,040	8,734
Governments	540	580	615
Foreign grants and transfers	68	69	70
Non-market NPIs			
Income	220,286	238,704	260,404
Sales of goods and services	61,577	68,686	78,521
Investment income	12,875	14,132	15,597
Current transfers from:	145,834	155,886	166,285
Households and businesses	116,936	125,028	133,014
Governments	21,391	22,850	24,712
Foreign grants and transfers	7,507	8,008	8,559

1. Total sector income (outlay) is equal to the sum of incomes (outlays) in tables 14, 15, 16 and 17.

Table 14. Income: Education

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Income	24,768	25,768	26,512
Sales of goods and services	14,738	15,711	16,122
Investment income	290	270	333
Current transfers from:	9,740	9,786	10,057
Households and businesses	9,389	9,403	9,655
Governments	351	383	403
Foreign grants and transfers	0	0	0
Market NPIs			
Income	19,178	19,819	19,601
Sales of goods and services	11,149	11,453	11,454
Investment income	216	195	247
Current transfers from:	7,813	8,171	7,899
Households and businesses	7,608	7,954	7,676
Governments	205	217	224
Foreign grants and transfers	0	0	0
Non-market NPIs			
Income	5,590	5,949	6,911
Sales of goods and services	3,589	4,258	4,667
Investment income	74	75	85
Current transfers from:	1,927	1,615	2,158
Households and businesses	1,781	1,449	1,979
Governments	147	166	179
Foreign grants and transfers	0	0	0

Table 15. Income: Human health

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Income	30,690	33,515	34,459
Sales of goods and services	23,953	25,906	26,902
Investment income	614	728	684
Current transfers from:	6,123	6,881	6,873
Households and businesses	4,397	5,045	4,679
Governments	1,726	1,836	2,194
Foreign grants and transfers	0	0	0
Market NPIs			
Income	20,636	22,425	23,174
Sales of goods and services	20,229	21,976	22,702
Investment income	275	292	291
Current transfers from:	132	156	181
Households and businesses	9	10	10
Governments	123	146	171
Foreign grants and transfers	0	0	0
Non-market NPIs			
Income	10,054	11,091	11,285
Sales of goods and services	3,723	3,930	4,200
Investment income	339	436	392
Current transfers from:	5,991	6,725	6,692
Households and businesses	4,387	5,035	4,669
Governments	1,604	1,690	2,023
Foreign grants and transfers	0	0	0

Table 16. Income: Other social work activities without accommodation

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Income	129,562	137,786	148,203
Sales of goods and services	30,771	32,636	37,429
Investment income	11,071	11,722	12,141
Current transfers from:	87,720	93,428	98,633
Households and businesses	65,351	69,778	73,589
Governments	16,422	17,366	18,389
Foreign grants and transfers	5,947	6,285	6,654
Market NPIs			
Income	0	0	0
Sales of goods and services	0	0	0
Investment income	0	0	0
Current transfers from:	0	0	0
Households and businesses	0	0	0
Governments	0	0	0
Foreign grants and transfers	0	0	0
Non-market NPIs			
Income	129,562	137,786	148,203
Sales of goods and services	30,771	32,636	37,429
Investment income	11,071	11,722	12,141
Current transfers from:	87,720	93,428	98,633
Households and businesses	65,351	69,778	73,589
Governments	16,422	17,366	18,389
Foreign grants and transfers	5,947	6,285	6,654

Table 17. Income: Activities of membership organization

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Income	78,099	86,942	97,189
Sales of goods and services	25,026	29,473	33,973
Investment income	1,486	1,989	3,075
Current transfers from:	51,586	55,479	60,141
Households and businesses	46,527	49,843	53,824
Governments	3,431	3,844	4,342
Foreign grants and transfers	1,628	1,792	1,975
Market NPIs			
Income	0	0	0
Sales of goods and services	0	0	0
Investment income	0	0	0
Current transfers from:	0	0	0
Households and businesses	0	0	0
Governments	0	0	0
Foreign grants and transfers	0	0	0
Non-market NPIs			
Income	78,099	86,942	97,189
Sales of goods and services	25,026	29,473	33,973
Investment income	1,486	1,989	3,075
Current transfers from:	51,586	55,479	60,141
Households and businesses	46,527	49,843	53,824
Governments	3,431	3,844	4,342
Foreign grants and transfers	1,628	1,792	1,975

Table 18. Outlay: nonprofit sector ¹

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Outlay	205,671	213,421	234,790
Gross current expenditure on goods and services	168,285	179,565	200,301
Intermediate consumption	32,616	37,171	42,314
Wages, salaries and supplementary labor income	40,081	42,026	45,295
Taxes less subsidies on production	3,540	3,858	4,086
Consumption of fixed capital	13,081	14,487	15,917
Investment income	1,024	1,207	1,164
Social transfers in kind	77,943	80,815	91,525
Current transfers to other sectors	37,386	33,856	34,488
Market NPIs			
Outlay	30,895	32,519	33,021
Gross current expenditure on goods and services	30,589	32,076	32,308
Intermediate consumption	9,461	9,975	10,317
Wages, salaries and supplementary labor income	13,466	13,871	13,763
Taxes less subsidies on production	2,025	2,151	2,217
Consumption of fixed capital	2,789	2,859	2,794
Investment income	768	770	775
Social transfers in kind	2,080	2,449	2,442
Current transfers to other sectors	306	443	713
Non-market NPIs			
Outlay	174,776	180,902	201,769
Gross current expenditure on goods and services	137,697	147,489	167,994
Intermediate consumption	23,155	27,196	31,997
Wages, salaries and supplementary labor income	26,615	28,155	31,532
Taxes less subsidies on production	1,515	1,706	1,869
Consumption of fixed capital	10,292	11,628	13,123
Investment income	256	438	389
Social transfers in kind	75,864	78,366	89,083
Current transfers to other sectors	37,080	33,413	33,775

1. Total sector income (outlay) is equal to the sum of incomes (outlays) in tables 19, 20, 21 and 22.

Table 19. Outlay: Education

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Outlay	20,414	21,422	22,098
Gross current expenditure on goods and services	20,414	21,422	22,098
Intermediate consumption	4,490	4,745	4,728
Wages, salaries and supplementary labor income	8,403	9,100	9,260
Taxes less subsidies on production	3,194	3,486	3,653
Consumption of fixed capital	926	933	943
Investment income	168	181	184
Social transfers in kind	3,233	2,977	3,332
Current transfers to other sectors	0	0	0
Market NPIs			
Outlay	14,809	15,702	15,452
Gross current expenditure on goods and services	14,809	15,702	15,452
Intermediate consumption	4,040	4,139	4,082
Wages, salaries and supplementary labor income	6,707	7,070	6,980
Taxes less subsidies on production	1,873	1,988	2,040
Consumption of fixed capital	804	809	814
Investment income	147	150	153
Social transfers in kind	1,237	1,546	1,384
Current transfers to other sectors	0	0	0
Non-market NPIs			
Outlay	5,606	5,720	6,646
Gross current expenditure on goods and services	5,606	5,720	6,646
Intermediate consumption	450	605	646
Wages, salaries and supplementary labor income	1,695	2,030	2,280
Taxes less subsidies on production	1,322	1,498	1,613
Consumption of fixed capital	122	124	129
Investment income	21	31	31
Social transfers in kind	1,996	1,431	1,948
Current transfers to other sectors	0	0	0

Table 20. Outlay: Human health

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Outlay	23,570	23,835	25,364
Gross current expenditure on goods and services	19,566	20,435	21,221
Intermediate consumption	5,803	6,204	6,522
Wages, salaries and supplementary labor income	8,402	8,602	8,816
Taxes less subsidies on production	110	110	111
Consumption of fixed capital	2,192	2,254	2,178
Investment income	610	606	603
Social transfers in kind	2,448	2,659	2,991
Current transfers to other sectors	4,004	3,399	4,143
Market NPIs			
Outlay	13,479	13,918	14,118
Gross current expenditure on goods and services	13,394	13,846	14,030
Intermediate consumption	4,623	4,914	5,137
Wages, salaries and supplementary labor income	6,129	6,224	6,254
Taxes less subsidies on production	109	110	110
Consumption of fixed capital	1,924	1,993	1,926
Investment income	610	606	603
Social transfers in kind	0	0	0
Current transfers to other sectors	85	72	88
Non-market NPIs			
Outlay	10,091	9,917	11,245
Gross current expenditure on goods and services	6,171	6,589	7,191
Intermediate consumption	1,181	1,290	1,385
Wages, salaries and supplementary labor income	2,273	2,378	2,563
Taxes less subsidies on production	1	1	1
Consumption of fixed capital	269	261	252
Investment income	0	0	0
Social transfers in kind	2,448	2,659	2,991
Current transfers to other sectors	3,919	3,328	4,054

Table 21. Outlay: Other social work activities without accommodation

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Outlay	86,562	82,616	90,787
Gross current expenditure on goods and services	78,718	79,122	89,194
Intermediate consumption	11,613	13,091	14,747
Wages, salaries and supplementary labor income	15,537	15,656	18,524
Taxes less subsidies on production	147	157	196
Consumption of fixed capital	3,475	3,731	3,963
Investment income	126	260	159
Social transfers in kind	47,822	46,226	51,605
Current transfers to other sectors	7,844	3,494	1,593
Market NPIs			
Outlay	0	0	0
Gross current expenditure on goods and services	0	0	0
Intermediate consumption	0	0	0
Wages, salaries and supplementary labor income	0	0	0
Taxes less subsidies on production	0	0	0
Consumption of fixed capital	0	0	0
Investment income	0	0	0
Social transfers in kind	0	0	0
Current transfers to other sectors	0	0	0
Non-market NPIs			
Outlay	86,562	82,616	90,787
Gross current expenditure on goods and services	78,718	79,122	89,194
Intermediate consumption	11,613	13,091	14,747
Wages, salaries and supplementary labor income	15,537	15,656	18,524
Taxes less subsidies on production	147	157	196
Consumption of fixed capital	3,475	3,731	3,963
Investment income	126	260	159
Social transfers in kind	47,822	46,226	51,605
Current transfers to other sectors	7,844	3,494	1,593

Table 22. Outlay: Activities of membership organization

	2006	2007	2008
	Millions of Baht		
Total NPIs			
Outlay	75,125	85,548	96,541
Gross current expenditure on goods and services	49,587	58,586	67,789
Intermediate consumption	10,709	13,132	16,317
Wages, salaries and supplementary labor income	7,739	8,668	8,696
Taxes less subsidies on production	89	104	126
Consumption of fixed capital	6,488	7,569	8,834
Investment income	120	160	218
Social transfers in kind	24,441	28,953	33,598
Current transfers to other sectors	25,538	26,962	28,752
Market NPIs			
Outlay	0	0	0
Gross current expenditure on goods and services	0	0	0
Intermediate consumption	0	0	0
Wages, salaries and supplementary labor income	0	0	0
Taxes less subsidies on production	0	0	0
Consumption of fixed capital	0	0	0
Investment income	0	0	0
Social transfers in kind	0	0	0
Current transfers to other sectors	0	0	0
Non-market NPIs			
Outlay	75,125	85,548	96,541
Gross current expenditure on goods and services	49,587	58,586	67,789
Intermediate consumption	10,709	13,132	16,317
Wages, salaries and supplementary labor income	7,739	8,668	8,696
Taxes less subsidies on production	89	104	126
Consumption of fixed capital	6,488	7,569	8,834
Investment income	120	160	218
Social transfers in kind	24,441	28,953	33,598
Current transfers to other sectors	25,538	26,962	28,752

ภาคผนวก 4

การประชุมระดมความคิดเห็น

เรื่อง “ผลการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ของประเทศไทย พ.ศ. 2549-2551”

วันอังคารที่ 9 พ.ย. 2553 ณ โรงแรมริชมอนด์ จ.นนทบุรี

การประชุมระดมความคิดเห็น เรื่อง “ผลการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ของประเทศไทย” จัดขึ้นเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่าง ๆ ต่อผลการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ของประเทศไทยฉบับเบื้องต้น เพื่อให้ประกอบการปรับปรุงแก้ไขบัญชีดังกล่าวให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ ก่อนที่จะเผยแพร่สู่สาธารณะต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการให้คำปรึกษาและคณะทำงานจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร รวมทั้งสิ้น 40 ท่าน โดยมี รศช.ปรเมธี วิมลศิริ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นประธานการประชุม

ผลการประชุม

1. นิยามขององค์กรไม่แสวงหากำไร รวมถึงองค์กรที่ดำเนินงานเพื่อหวังผลกำไรและนำมาใช้จ่ายหมุนเวียนภายในองค์กร อาจจะไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานของบางองค์กรในประเทศไทยที่จัดเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร เช่น โรงพยาบาลหรือโรงเรียน ที่ดำเนินงานภายใต้มูลนิธิ ซึ่งได้แบ่งปันผลกำไรไปยังมูลนิธิบางส่วน รวมทั้งการเสียภาษีให้กับรัฐบาล รวมทั้งควรระมัดระวังเรื่องการนับซ้ำกรณีโรงพยาบาลหรือโรงเรียนดำเนินงานภายใต้มูลนิธิ ข้อมูลของมูลนิธิอาจรวมโรงพยาบาลหรือโรงเรียนไว้แล้ว ซึ่งในกรณีนี้ต้องมีข้อชี้แจงว่า การจัดทำครั้งนี้ได้แยกข้อมูลระหว่างมูลนิธิ และหน่วยงานหรือกิจกรรมที่อยู่ภายใต้มูลนิธิ เช่น โรงพยาบาลและโรงเรียนแล้ว
2. ธุรกิจเอกชนที่มีมูลนิธิ ได้คิดรวมไว้แล้วหรือไม่ นอกจากนั้นการบริจาคของภาคเอกชนสามารถนำไปหักภาษีได้ โดยเฉพาะการบริจาคให้กับโรงเรียนหรือโรงพยาบาล ดังนั้นน่าจะใช้ประโยชน์จากข้อมูลด้านภาษีได้อีกทางหนึ่งเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการจัดลำดับของการบริจาคหรือ giving rank จะเห็นว่าประเทศไทยอยู่ในลำดับที่ 10 ของโลก แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับการให้หรือการบริจาค
3. บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรแสดงให้เห็นถึงระดับการออม ซึ่งมีมูลค่าค่อนข้างสูง ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการบริจาค และบางมูลนิธินิมีข้อกำหนดให้ใช้ประโยชน์จากดอกผลเท่านั้น ทำให้ยังคงมีเงินต้นเหลือเป็นเงินออม นอกจากนั้นส่วนหนึ่งอาจมาจากเงินออมขององค์กรด้านศาสนา
4. ข้อมูลการบริจาดนับว่ามีความสำคัญ โดยเฉพาะการจำแนกเป็นภาคเอกชน ภาครัฐ หรือต่างประเทศ ในการเผยแพร่สู่สาธารณะ ขอให้จัดทำข้อมูลให้ชัดเจนและเข้าใจง่าย ในกรณีของประเทศไทยซึ่งภาคเอกชนบริจาคให้กับองค์กรไม่แสวงหากำไรมากกว่าภาครัฐนั้น มีความแตกต่างกับต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น นอร์เวย์ สวีเดน องค์กรไม่แสวงหากำไรในประเทศเหล่านี้จะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลถึงร้อยละ 75 ของรายรับที่ได้รับทั้งหมด จึงเห็นว่าประเทศไทยควรปรับเปลี่ยนแนวคิดและภาครัฐควรสนับสนุนภาค

ประชาสังคมให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่บางประเทศสนับสนุนภาคประชาสังคมนั้น เนื่องจากเห็นว่าภาครัฐมีหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย ส่วนการขับเคลื่อนในพื้นที่อาจไม่สะดวก เนื่องจากข้อจำกัดด้านกฎระเบียบต่าง ๆ จึงสนับสนุนให้เป็นการดำเนินงานของภาคประชาสังคม ส่วนในกรณีของประเทศไทย มีหน่วยงานของรัฐบาลในพื้นที่ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ อยู่แล้ว รัฐบาลจึงได้จัดสรรงบประมาณไปยังหน่วยงานเหล่านั้น เพื่อสนับสนุนให้กับภาคประชาสังคมเพียงส่วนน้อย ส่วนภาคเอกชนสนับสนุนรัฐบาลโดยการเสียภาษี รวมทั้งการบริจาคให้กับรัฐบาลและองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งเห็นได้ว่าการสนับสนุนค่อนข้างกระจัดกระจาย ดังนั้น ควรปรับปรุงการบริหารจัดการในเรื่องการบริจาคให้มีประสิทธิภาพมากกว่าการเพิ่มการสนับสนุน

5. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรดำเนินงานร่วมกันโดยรับผิดชอบในส่วนที่มีความถนัด และเห็นว่าสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า อย่างไรก็ตามแนวคิดนี้ได้มีการดำเนินการแล้ว ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 โดยได้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชน (กป.อพช.) จากแนวคิดที่รัฐบาลดำเนินงานด้านนโยบายหลัก ๆ และสนับสนุนให้ภาคประชาสังคมดำเนินงานด้านสังคมสงเคราะห์ ซึ่งช่วงนั้นองค์กรด้านสังคมสงเคราะห์และ NGO สามารถเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ห่างไกลที่รัฐเข้าไปไม่ถึง อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลัง แนวคิดนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนมากนัก จึงทำให้การดำเนินงานของภาคประชาสังคมไม่มีความต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้ว่าการดำเนินงานของภาคประชาสังคมมีส่วนสนับสนุนการดำเนินงานของภาครัฐได้เป็นอย่างดี

6. การคำนวณอาสาสมัครใช้ข้อมูลการสำรวจเรื่องการใช้เวลาของประชากรหรือ Time use survey ซึ่งข้อมูลทั้งในด้านจำนวนและการคำนวณค่าตอบแทนมีหลากหลายแนวคิด จึงมีความเป็นห่วงสำหรับการคำนวณในบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร เช่น ผู้ที่ทำงานในองค์กรไม่แสวงหากำไรที่มีความรู้ความสามารถมากกว่างานที่ทำหรือควรได้ค่าตอบแทนมากกว่า ซึ่งเรียกว่าเป็นผู้ที่มีจิตอาสา ควรคิดว่าเป็นอาสาสมัครหรือไม่ เพราะเป็นการทำงานต่ำกว่าระดับ รวมทั้งอาสาสมัครที่เป็นผู้ที่เกษียณอายุหรือผู้ที่มีตำแหน่งสูง เป็นต้น

7. สำหรับองค์กรที่มีการดำเนินงานขาดทุน น่าจะมาจากการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงควรเพิ่มประสิทธิภาพให้กับภาคประชาสังคมด้วย เนื่องจากองค์กรเหล่านี้มีกำลังคน มีเงินทุนสนับสนุน ถ้ามีการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะมีส่วนช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจได้อีกส่วนหนึ่ง

8. ปัจจุบัน มีองค์กรชุมชนในชนบทได้จดทะเบียนกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เช่น องค์กรด้านสวัสดิการชุมชน องค์กรด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และด้านอื่น ๆ ประมาณ 80,000 องค์กร รวมทั้งองค์กรที่จดทะเบียนตาม พรบ. สภาองค์กรชุมชนอีกประมาณ 30,000 องค์กร ควรจัดอยู่ในกรอบการคำนวณบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรในครั้งนี้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา สามารถใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างและประมาณค่าจากค่าเฉลี่ยตัวอย่างดังกล่าว ในกรณีที่รวบรวมข้อมูลทางการเงินไม่ได้ทันตามกำหนดเวลาขอให้บันทึกรายละเอียดไว้เพื่อการปรับปรุงในโอกาสต่อไป

9. การวิเคราะห์ข้อมูลสัดส่วนของคำตอบแทนแรงงานต่อมูลค่าเพิ่ม โดยเฉพาะของประเทศไทย ซึ่งมีสัดส่วนต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ว่าดีหรือไม่นั้น เช่น ถ้าสัดส่วนต่ำแสดงว่าใช้ต้นทุนต่ำหรือมีประสิทธิภาพสูงหรือไม่ ในกรณีนี้ คงไม่สามารถวิเคราะห์ได้โดยตรงว่าสัดส่วนต่ำหรือสัดส่วนสูงจะดีหรือไม่ดี เพราะไม่เหมือนกับการดำเนินงานของธุรกิจ การดำเนินงานขององค์กรไม่แสวงหากำไรส่วนใหญ่ใช้แรงงานหรือบุคลากรเกือบทั้งหมด รวมทั้งอาสาสมัครหรือบางกิจกรรมจำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายชั้นกลางมาก จึงทำให้มีมูลค่าเพิ่มน้อย สัดส่วนคำตอบแทนแรงงานต่อมูลค่าเพิ่มจึงไม่สามารถอธิบายได้ถึงควมมีประสิทธิภาพของการดำเนินงานขององค์กรได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะของประเภทกิจกรรม

10. การวิเคราะห์ถึงจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของผลลัพธ์ในประเด็นต่าง ๆ ของบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร มีข้อจำกัด เนื่องจากการวัดการดำเนินงานขององค์กรประเภทนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะสิ่งที่เป็นรูปธรรมเพียงอย่างเดียว แต่มีเรื่องของนามธรรมผสมอยู่เป็นจำนวนมาก ในบางครั้งผู้ที่ทำงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ได้หวังคำตอบแทนที่มีอัตราสูงเท่าเทียมกับผู้ปฏิบัติงานประเภทเดียวกันในธุรกิจเอกชน ซึ่งการดำเนินงานในลักษณะนี้ถือว่ามีประสิทธิภาพ มีศักยภาพ แต่ไม่สามารถวัดได้จากข้อมูลตัวเลขต่าง ๆ ในบัญชีหรือบางครั้งตัวเลขจากบัญชีอาจจะสะท้อนภาพในทางตรงกันข้าม เช่น สัดส่วนของคำตอบแทนแรงงานต่ำ แปลความว่าการทำงานมีประสิทธิภาพต่ำ ซึ่งไม่ถูกต้อง จึงเห็นด้วยว่าไม่สามารถเปรียบเทียบกันได้ ต้องดูบริบทของแต่ละประเทศหรือแต่ละพื้นที่ รวมทั้งประเด็นที่จะวิเคราะห์ คงไม่สามารถสรุปได้จากภาพรวม ว่าดีหรือไม่ดี

11. ในส่วนของการวัดค่าการดำเนินงานขององค์กรศาสนา ซึ่งได้ประเมินการทำงานของพระภิกษุจากจำนวนพระภิกษุทั้งหมดและใช้ข้อมูลคำตอบแทนจากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในหมวดบริการชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้ได้ อย่างไรก็ตามขอให้ตรวจสอบจำนวนพระภิกษุด้วย ซึ่งน่าจะมีแนวโน้มที่ลดลงทุกปี และขอให้ตรวจสอบให้สอดคล้องกับนิยามในคู่มือฯ ทั้งนี้ การประเมินเพิ่มเติมมูลค่าผลผลิตขององค์กรศาสนา เพื่อนำเสนอภาพที่สมบูรณ์ขององค์กรฯ เนื่องจากเป็นภาคส่วนที่สำคัญในองค์กรไม่แสวงหากำไรและเป็นองค์กรที่ทำประโยชน์ให้กับสังคมมาก ทั้งเป็นแหล่งของการบริจาคเงินและสิ่งของ และเป็นที่พึ่งพาทางด้านจิตใจ รวมทั้งเป็นแหล่งของการเรียนรู้ทางด้านศาสนาและด้านอื่น ๆ

12. การเผยแพร่บัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ควรนำเสนอเป็นตารางสรุป ให้เข้าใจง่ายและนำไปปรับใช้ได้สะดวก โดยเพิ่มเติมบทอธิบายเพื่อให้มีความเข้าใจถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่นำเสนอและประเด็นที่น่าสนใจ โดยเมื่อพิจารณาจากข้อมูลในบัญชีแล้ว ภาคส่วนต่าง ๆ เช่น เอกชนหรือรัฐบาลควรเข้ามาช่วยสนับสนุนส่งเสริมได้อย่างไร รวมทั้งภาคองค์กรฯ เองควรปรับปรุงด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เป็นต้น ส่วนผู้สนใจในรายละเอียดให้สามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ บัญชีฯ จะเป็นประโยชน์โดยตรงกับด้านสังคม รวมทั้งองค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการติดตามความก้าวหน้าหรือแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

13. ในการพิจารณาว่าองค์กรไม่แสวงหากำไร ซึ่งสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจได้ประมาณร้อยละ 1-2 สามารถเป็นส่วนขับเคลื่อนเศรษฐกิจหรือไม่ เป็นองค์กรที่ไม่ได้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหากำไรในการทำงาน ถือว่ามูลค่าเพิ่มดังกล่าวมีความหมายที่สำคัญ ซึ่งตามข้อเท็จจริงแล้วยังนับว่าเป็นส่วนน้อยของกิจกรรมการผลิตของสังคม เพียงแต่องานศึกษานี้ได้ยึดตามกรอบแนวคิดของคู่มือฯ จึงไม่สามารถรวมกิจกรรมด้านสังคมบางประเภทได้ รวมทั้งเป็นการศึกษาในช่วงปี 2549-2551 ปัจจุบันองค์กรไม่แสวงหากำไรเพิ่มขึ้นมาก ซึ่งในอนาคตถ้าสามารถวัดได้ครบถ้วนมากขึ้น จะทำให้สัดส่วนมูลค่าเพิ่มต่อ GDP มีอัตราสูงขึ้นเช่นเดียวกับประเทศอื่น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับใช้เป็นเป้าหมายในการกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับประเด็นดังกล่าวได้

14. ความสำคัญขององค์กรไม่แสวงหากำไร ถือว่ามีความสำคัญในด้านการสร้างการรับรู้ที่ดี เป็นเรื่องของจิตสาธารณะที่สังคมใดมีมาก ก็จะเป็นโอกาสให้ประเทศมีผลผลิตทางเศรษฐกิจที่ดีควบคู่กับการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศโดยรวม ดังนั้นจึงควรนำข้อมูลจากบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรนี้ไปใช้ประโยชน์ในการผลักดันให้เกิดความเท่าเทียมกันทางสังคมให้มากขึ้น สำหรับการวิจารณ์ว่าภาคธุรกิจมีส่วนดูแลสังคมน้อยไป จึงควรใช้ข้อมูลนี้เป็นฐานในการสนับสนุนให้ภาคธุรกิจเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ส่วนด้านสิทธิมนุษยชนในปี 2554 จะให้ความสำคัญเรื่องความเสมอภาค โดยชูประเด็นเรื่อง “business and human rights” เพื่อผลักดันให้ภาคธุรกิจเข้ามาช่วยดูแลเรื่องความเสมอภาคในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับกระแสของโลกที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความเสมอภาคและเท่าเทียมกันและบางส่วนได้มีการดำเนินงานแล้ว

15. ตัวอย่างของการใช้ประโยชน์จากบัญชี เช่น การเปรียบเทียบ GDP ขององค์กรฯ กับ GDP รวมของประเทศ จะเห็นว่าองค์กรฯ มีส่วนร่วมในสาขาการศึกษาค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับสาขาอื่น เช่น สุขภาพ หรือ สังคมสงเคราะห์ ซึ่งถ้าวิเคราะห์ว่าภาคอื่น ๆ ทั้งรัฐบาลและเอกชน ควรสนับสนุนองค์กรฯ ที่ดำเนินงานด้านการศึกษาให้มากขึ้น ถ้าสามารถนำผลจากบัญชี มากำหนดแผนการทำงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ก็นับว่าบัญชี นี้จะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง มากกว่าการแสดงตัวเลขมากมายไว้ในบัญชีโดยไม่สามารถเข้าใจและนำไปปรับใช้ได้อย่างจริงจัง

ประธานฯ กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ดีและเป็นประโยชน์ เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทยให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น สำหรับการจัดทำและเผยแพร่ให้มีความต่อเนื่อง ขึ้นอยู่กับนโยบายของสำนักงานฯ และการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งต้องหารือกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในการสนับสนุนข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำบัญชี ดังกล่าว ทั้งนี้ จะมีการสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ของประเทศไทย ในวันอังคารที่ 21 ธันวาคม 2553

การสำรวจองค์กรไม่แสวงหากำไร : กลุ่มภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การดำเนินการสำรวจภาคสนาม เป็นกิจกรรมหนึ่งตามแผนงานการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย ภายใต้โครงการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไรของประเทศไทย โดยการดำเนินงานครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ในเขตกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 7 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ ตาก ลำปาง เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา และพิษณุโลก ในระหว่างวันที่ 23-27 พฤศจิกายน 2552 และในเขตกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 7 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ขอนแก่น หนองบัวลำภู อุดรธานี และหนองคาย ในระหว่างวันที่ 22-26 มีนาคม 2553 ดำเนินงานสำรวจโดยคณะทำงานจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ประกอบด้วย 3 กิจกรรมย่อย คือ 1) การฟังบรรยายสรุป 2) การเยี่ยมชม สัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการเงินขององค์กรสาธารณประโยชน์ และ 3) การรวบรวมข้อมูลรายงานงบการเงินของมูลนิธิทุกแห่งที่สำนักงานปกครองจังหวัดของแต่ละจังหวัดในพื้นที่สำรวจได้เก็บรวบรวมไว้ ผลการสำรวจสรุปได้ดังนี้

1. การฟังบรรยายสรุปเรื่อง “องค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชน” โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครสวรรค์ มีเนื้อหาโดยสรุป คือ รัฐบาลโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ส่งเสริมการจดทะเบียนรับรององค์กรไม่แสวงหากำไรต่างๆ เช่น มูลนิธิ สมาคม ให้เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชน โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรเหล่านี้ สามารถขอรับความอุดหนุนจากรัฐบาลผ่านสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด รวมทั้งสามารถเข้าร่วมในการประชุมระดับจังหวัดเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกับหน่วยงานราชการในระดับจังหวัด รวมทั้งผลประโยชน์อื่นๆ โดยในจังหวัดนครสวรรค์มีองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรสวัสดิการชุมชน ที่ได้รับการรับรองแล้วจำนวน 32 องค์กร

2. การเยี่ยมชมและรวบรวมข้อมูลองค์กรสาธารณประโยชน์

2.1 มูลนิธิลาซาล (จังหวัดนครสวรรค์) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาส โดยได้รับเงินอุดหนุนส่วนหนึ่งจากต่างประเทศและกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) โรงเรียนลาซาล ดำเนินการสอนทั่วไป โดยนำผลกำไรไปใช้เป็นเงินสนับสนุนกิจกรรมอื่นๆ 2) สถานสงเคราะห์เด็กบ้านลาซาล เป็นที่พัก และให้การศึกษาแก่เด็กที่ยากจนหรือมีปัญหาครอบครัว ไม่มีที่พึ่งพิง และสงเคราะห์เด็กจากชุมชนชยะ และ 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนลาซาล สงเคราะห์และให้การศึกษาแก่เด็กจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนประกอบอาชีพเก็บขยะ ซึ่งไม่ได้รับโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษามีการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา

2.2 มูลนิธิแสงสวรรค์สงเคราะห์ (จังหวัดนครสวรรค์) มีวัตถุประสงค์เพื่อสงเคราะห์เด็กด้อยโอกาสได้รับเงินอุดหนุนจากการบริจาคทั่วไปและกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ กิจกรรมหลัก 1) ช่วยเหลือให้คำแนะนำเกี่ยวกับมารดาที่ไม่พร้อมจะมีบุตร 2) รับเลี้ยงทารกและเด็กที่ขาดผู้อุปการะ และให้การศึกษา และ 3) ช่วยเหลือเด็กกำพร้าให้ได้รับการอุปการะ หรือรับเป็นบุตรบุญธรรม

2.3 มูลนิธิตากว่มใจสงเคราะห์ (จังหวัดตาก) มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานด้านสาธารณประโยชน์ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้านต่างๆ เช่น ช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุ หรือสงเคราะห์ผู้ยากไร้ หรือไร้ญาติกรณีเสียชีวิต โดยได้รับเงินอุดหนุนจากการบริจาคของบุคคลทั่วไป

2.4 สมาคมเพื่อการพัฒนาสตรีและเยาวชนลำปาง (จังหวัดลำปาง) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาสตรีและเยาวชน ให้มีศักยภาพในด้านต่างๆ เช่น การประกอบอาชีพ ส่งเสริมด้านวัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีรายรับจากการบริจาคจากต่างประเทศ และภาครัฐบาล

2.5 สมาคมปกากะญอ (จังหวัดเชียงใหม่) มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และด้านสุขภาพ โดยได้รับเงินอุดหนุนจากภาคเอกชน และภาครัฐบาล กิจกรรมหลัก 1) ปลูกป่าเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ความรู้แก่ชนเผ่าต่างๆ ในการอนุรักษ์และรักษาป่าและสภาพแวดล้อม 2) ส่งเสริมความรู้ด้านสาธารณสุขพื้นฐานและด้านสุขภาพแก่ชนเผ่า

2.6 สถาบันแมคเคนเพื่อการฟื้นฟู (จังหวัดเชียงใหม่) มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษา ดูแลฟื้นฟูผู้ป่วยโรคเรื้อน การสนับสนุนส่วนหลักมาจากค่าธรรมเนียมดูแลผู้สูงอายุ และเงินบริจาคโดยทั่วไป รวมทั้งรายได้จากการจำหน่ายของที่ระลึก กิจกรรมหลัก โรงพยาบาลโรคเรื้อนแห่งแรกของประเทศไทย ปัจจุบันผู้ป่วยโรคเรื้อนลดลงมาก จึงได้ดำเนินกิจกรรมในด้านดูแลผู้สูงอายุ

2.7 มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา (จังหวัดเชียงราย) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่ต้นน้ำแม่จัน แม่สลอง โดยร่วมกับชุมชนชาวเขาต่างๆ บริเวณดอยแม่สลอง นอกจากนี้ มูลนิธิได้ร่วมกับชุมชนอาข่า ลาหู่(มุเซอ) ลีซู (ลีซอ) และจีนยูนนาน ในด้านการศึกษา การอนุรักษ์ดิน น้ำ ป่า การเกษตรยั่งยืน สุขภาพอนามัยและงานด้านสิทธิมนุษยชน และได้ขยายการทำงานในวงกว้างไปสู่ชุมชน โดยได้รับการอุดหนุน ส่วนหนึ่งจากการบริจาคจากต่างประเทศ และภาครัฐบาล กิจกรรมหลัก 1) ให้ความรู้แก่ชนชาติพันธุ์ หรือชาวเขาเผ่าต่างๆ ในเรื่องสุขอนามัย การป้องกันด้านสุขภาพ การวางแผนครอบครัว และการป้องกันปัญหาโรคเอดส์ 2) ส่งเสริมอาชีพแก่ชนเผ่าโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) ส่งเสริมความรู้และการอนุรักษ์วัฒนธรรมของชนเผ่าและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.8 ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกหญิงและชุมชน (จังหวัดเชียงราย) มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานด้านการพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิ โดยสนับสนุนการศึกษาให้แก่ เด็กและเยาวชนที่ประสบปัญหาในด้านต่างๆ ให้ได้รับการศึกษาตามสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยได้รับเงินอุดหนุน จากภาครัฐ และต่างประเทศ กิจกรรมหลัก 1) จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ดีขึ้น มิให้ตกเป็นเหยื่อของกระบวนการขายบริการ และเข้าสู่ตลาดแรงงานก่อนวัยอันสมควร หรือตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ โดยทำความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชนเพื่อทำการช่วยเหลือและบำบัดผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ ปัจจุบันให้การดูแลสนับสนุนเด็กและสตรีกว่า 400 คนต่อปี 2) ให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนชาวไทยที่ไม่ได้รับสิทธิทางกฎหมายและชาวต่างชาติ (พม่า) ที่ยากจนและไม่ได้มีโอกาสทางการศึกษา โดยเด็กร้อยละ 60 เป็นชาวไทย สำหรับร้อยละ 40 เป็นชาวพม่า และทั้งหมดเป็นเด็กที่ไร้สัญชาติ และ 3) ประชาสัมพันธ์และรณรงค์ลดการใช้ความรุนแรงแก่เด็กและสตรี

2.9 องค์การพัฒนาศตรีและเด็ก (จังหวัดพะเยา) วัตถุประสงค์เน้นกลุ่มสตรี โดยมีโครงการสนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ หัตถกรรม การศึกษา สุขภาพ ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม อบรมครูและแนะแนว วรรณคดีและป้องกันเอดส์ ป้องกันและปรับเปลี่ยนทัศนคติในการประกอบอาชีพหญิงบริการ โดยได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจากการบริจาคจากต่างประเทศ และภาครัฐบาล

2.10 มูลนิธิพัฒนาประชากรและชุมชน สาขาพิษณุโลก (จังหวัดพิษณุโลก) วัตถุประสงค์ในระยะแรกเพื่อการวางแผนครอบครัว ปัจจุบันขยายงานด้านวรรณคดีและป้องกันเอดส์ พัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้ติดยาเสพติด และให้ความช่วยเหลือผู้หญิงขายบริการ (พนักงานบริการหญิง) โดยได้รับการอุดหนุนส่วนหนึ่งจากการบริจาคจากต่างประเทศ และภาครัฐบาล

2.11 องค์การพัฒนาเด็กและครอบครัว (จังหวัดนครราชสีมา) มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กที่ประสบปัญหา ที่ไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และพัฒนาเด็กพิเศษ ออทิสติก และเด็กที่มีการพัฒนาการช้า ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข กิจกรรมหลัก ได้แก่ การสอนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กทั่วไปและเด็กพิเศษ เพื่อให้สามารถมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

2.12 ชมรมผู้สูงอายุกุทอง (จังหวัดมหาสารคาม) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมของผู้สูงอายุ ได้รับการสนับสนุนจากการบริจาคของบุคคลทั่วไป และค่าสมาชิก

2.13 ศูนย์การเรียนรู้เพื่อครอบครัวเข้มแข็ง (จังหวัดกาฬสินธุ์) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างให้สถาบันครอบครัวเป็นรากฐานการพัฒนาชุมชน โดยได้รับเงินอุดหนุนส่วนหนึ่งจากการบริจาคของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) วรรณคดีการดื่มเหล้าในงานศพ งานบวช งานกฐิน 2) ส่งเสริมการออมในครอบครัว 3) ส่งเสริมครอบครัวต้นแบบ 4) ส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีเพื่อลดความรุนแรงในครอบครัว-โดยการจัดตั้งเครือข่ายใน 6 ตำบล 5 อำเภอ เพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิก

2.14 มูลนิธิธรรมมิกชนเพื่อคนตาบอด (จังหวัดขอนแก่น) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อช่วยเหลือผู้พิการทางสายตาทั้งชายหญิง โดยไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา เพื่อให้การศึกษาสายสามัญและฝึกอบรมด้านอาชีพ 2) เพื่อช่วยให้ผู้พิการทางสายตาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข 3) เพื่อร่วมมือกับหน่วยงานราชการและองค์กรต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้พิการทางสายตา โดยได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ และการบริจาคต่างๆ ทั้งในรูปเงินสด สิ่งของ และความช่วยเหลือด้านต่างๆ กิจกรรมหลัก 1) โรงเรียนสอนคนตาบอดกรุงเทพ 2) ศูนย์พัฒนาสมรรถภาพคนตาบอด 3) ศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อคนตาบอด 4) ศูนย์พัฒนาอาชีพคนตาบอดและศูนย์ฝึกอาชีพ

2.15 มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทย (จังหวัดอุดรธานี) โดยได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ และการบริจาคจากภาคเอกชน กิจกรรมหลัก 1) สำรวจข้อมูลคนพิการ ให้คำปรึกษา เยี่ยมบ้าน และให้การสงเคราะห์ 2) วางแผนการฝึกกระตุ้นและพัฒนาให้แก่ผู้ปกครองที่อยู่ห่างไกล 3) เผยแพร่ความรู้ ภาวะปัญญาอ่อนและการป้องกันทั้งในเมือง ชุมชน ชนบท และสถาบันการศึกษา 4) สร้างความร่วมมือ และประสานงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน

2.16 มูลนิธิศรีบุญเรือง (จังหวัดหนองบัวลำภู) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือคนพิการ และให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองที่มีบุตรพิการ โดยได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐ

2.17 สมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทย (จังหวัดหนองคาย) วัตถุประสงค์เน้นกลุ่มสตรี โดยมีโครงการ สนับสนุนทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา และส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม เงินอุดหนุน ส่วนหนึ่งได้รับจากภาครัฐ และการบริจาค

3. การรวบรวมข้อมูลงบการเงินของมูลนิธิจากสำนักงานปกครองจังหวัดของแต่ละจังหวัด

4. ข้อคิดเห็น

4.1 เนื่องจากโครงการจัดทำบัญชีองค์กรไม่แสวงหากำไร ให้ความสำคัญกับเรื่องการทำงานของ อาสาสมัครในแต่ละมูลนิธิ จากการรวบรวมข้อมูลและการสัมภาษณ์มูลนิธิโดยตรง พบว่า ข้อมูลมีความ หลากหลาย กล่าวคือ แต่ละมูลนิธิไม่มีการรายงานที่แน่นอนเกี่ยวกับอาสาสมัคร ทั้งในด้านจำนวนและการจัดหา ค่าตอบแทนต่างๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า และค่าตอบแทน เป็นต้น

4.2 มูลนิธิหลายแห่งประสบปัญหาด้านงบประมาณเงินอุดหนุน โดยเฉพาะองค์กรฯ ที่มีแหล่งเงิน อุดหนุนหลักจากรัฐบาล พบว่าไม่ได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนในปีงบประมาณ 2552 เนื่องจากกระบวนการขอ งบประมาณเงินอุดหนุนของมูลนิธิเป็นลักษณะปีต่อปี หรือปีละครั้ง ซึ่งในกรณีที่เป็นการยื่นขอสำหรับโครงการเดิม แล้วจะไม่ได้รับการพิจารณาให้เงินอุดหนุน แต่ในทางปฏิบัติแล้วหลายกิจกรรมของมูลนิธิเหล่านั้นเป็นการ ดำเนินงานต่อเนื่อง เช่น การให้การศึกษา การดูแลเด็กและคนพิการ เป็นต้น

4.3 แหล่งเงินอุดหนุนหลักส่วนใหญ่มาจากรัฐบาลและต่างประเทศ ประชาชนในประเทศ ยังมี ส่วนร่วมน้อย รวมทั้งการบริจาคของประชาชน ส่วนใหญ่นิยมบริจาคเป็นสิ่งของ

4.4 ปัจจุบัน มีงบประมาณเงินอุดหนุนจากกองทุนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจากกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งสามารถพิจารณาจัดสรรให้แก่องค์กรสาธารณประโยชน์ ได้รวดเร็วขึ้น รวมทั้งในบางกรณีสามารถอนุมัติได้ในระดับจังหวัดจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จึงทำให้การดำเนินงานขององค์กรฯ สะดวกมากขึ้น รวมทั้งเป็นการประสานการทำงานระหว่างภาครัฐและเอกชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น